

PAKKOSUOMI VAI VAPAAEHTOINEN VIERAS KIELI?

- tutkielma varsinais-suomalaisten suomenruotsalaisten lukiolaisten motivaatiosta oppia suomea

Hanna Jansson, 27159
Pro gradu-avhandling i
finska språket
Handledare: Juhani Löflund
och Urpo Nikanne
Fakulteten för humaniora,
psykologi och teologi
Åbo Akademi 2024

**ÅBO AKADEMI – FAKULTETEN FÖR HUMANIORA, PSYKOLOGI OCH
TEOLOGI**

Abstrakt för avhandling pro gradu

Ämne: Finska språket	
Författare: Hanna Jansson	
Arbetets titel: PAKKOSUOMI VAI VAPAAEHTOINEN VIERAS KIELI? - tutkielma varsinais-suomalaisien suomenruotsalaisten lukiolaisten motivaatiosta oppia suomea	
Handledare: Juhani Löflund	Handledare: Urpo Nikanne
Abstrakt: <p>Tutkielman tarkoituksena on kartoittaa, kuinka motivoituneita varsinais-suomalaiset suomenruotsalaiset lukiolaiset ovat oppimaan suomen kieltä ja tutkia ovatko asenteet muuttuneet viimeisten kolmentoista vuoden aikana. Tutkimustuloksia peilataan myös ajanjakson 2009-2022 kielipolitiikkaan, mahdollisten syy-seuraus-suhteiden havaitsemiseksi.</p> <p>Tutkielma perustuu kyselylomaketutkimukseen, joka suoritettiin kahdesti. Vuonna 2009 kyselyyn osallistui 62 oppilasta ja vuonna 2022 informantteja oli 105. Statiistikkaan pohjautuvan analyysin avulla kyselylomakkeista etsitään eroavaisuuksia ja yhtäläisyyksiä lukiolaisten asenteissa suomen kieltä kohtaan. Kyseessä on tutkimus, joka pohjautuu harkinnanvaraiseen näytteeseen. Kyselytutkimukseen osallistui myös oppilaiden suomen kielen opettaja. Opettajalle suunnatun kyselyn tarkoituksena on muun muassa havaita mahdollinen yhteys oppilaiden ja opettajan vastauksissa.</p> <p>Tuloksista selviää enemmistön oppilaista suhtautuvan positiivisesti suomen kielen opiskeluun ja kokevan sen hyödylliseksi tulevissa opinnoissa, työssä ja arjessa. Suomen kielen käyttö koulun ulkopuolella on lisääntynyt, mutta myös kaksikielisten informanttien. Tulokset osoittavat suomenkielisten tv-ohjelmien, radiokanavien ja kirjallisuuden suosion laskeneen, mutta suomenkielisen musiikin kuuntelun lisääntyneen.</p> <p>Vaikka yhä useampi oppilas maanlaajuisesti ei sisällytä suomea ylioppilastutkintoonsa, osoittavat tulokset kuitenkin, että suomen kielen säilyttämistä pakollisena oppiaineena puoltavien oppilaiden määrä on noussut. Myös opettajan mielipide siitä, että suomen kielen tulisi olla pakollinen oppiaine on vahvistunut. Opettajan ja oppilaiden mielipiteissä on yhtäläisyyksiä, mutta myös eroja. Opettaja kokee esimerkiksi suomen tulleen vaikeammaksi kieleksi oppia ja opettaa, mutta oppilaiden vastauksissa suomen kielen oppiminen vaikuttaa helpottuneen. Opettajan mukaan enemmistö oppilaista on motivoituneita, poikkeuksena vuonna 2009 mainitut mofi-oppilaat, jotka kokevat osaavansa kaiken. Tämä saa tukea myös oppilaiden vastauksista.</p>	
Nyckelord: kyselylomaketutkimus, asenteet, toinen kotimainen kieli, Varsinais-Suomi, lukio, motivaatio	
Datum: 20.4.2024	Sidoantal: 86 + bilagor 11 s.

SISÄLLYSLUETTELO

1	JOHDANTO	5
	1.1 Tarkoitus ja aiheen rajaus	6
	1.2 Dispositio, keskeiset käsitteet ja lyhenteet	9
	1.2.1 Motivaatio	10
	1.2.2 Lyhenteet	11
	1.3 Materiaali ja metodi	12
	1.3.1 Oppilaille suunnattu kyselylomake	13
	1.3.2 Opettajille suunnattu kyselylomake	19
	1.4 Informanttien valinta	24
	1.4.1 Informanttien esittely	25
	1.5 Tutkimustilanne	34
	1.6 Vaikeuksia kyselyssä	36
2	SUOMEN KIELEN OPETUS JA ASEMA VARSINAIS-SUOMESSA	38
	2.1 Mofi ja Vafi	39
	2.2 Varsinais-Suomi kieliympäristönä	40
3	KYSELY	41
	3.1.1 Vuoden 2009 kyselyn tuloksia: oppilaat	41
	3.1.2 Vuoden 2009 kyselyn tuloksia: opettajat	52
	3.2.1 Vuoden 2022 kyselyn tuloksia: oppilaat	53
	3.2.2 Vuoden 2022 kyselyn tuloksia: opettajat	64
4	INFORMANTTIEN VASTAUKSET VERTAILUSSA	65
	4.1 Oppilaat: eroavaisuuksia ja yhteneväisyyksiä vuoden 2009 ja 2022 kyselyn tuloksissa	65
	4.1.1 Oppilaiden vastausten kokoavaa tarkastelua	68
	4.2 Opettajat: eroavaisuuksia ja yhteneväisyyksiä vuoden 2009 ja 2022 kyselyn tuloksissa	70
	4.2.1 Opettajien vastausten kokoavaa tarkastelua	72

5	POHDINTA	74
	SVENSK SAMMANFATTNING	79
	LÄHTEET	87
	LIITTEET	91
	LIITE 1: KYSELYLOMAKE (oppilas)	91
	LIITE 2: ENKÄT (elev)	94
	LIITE 3: KYSELYLOMAKE (opettaja)	97

1 JOHDANTO

“Pakkoruotsi.net-sivustolla sanalla pakkoruotsi ei oteta kantaa ruotsin kieleen kielenä, vaan sanalla tarkoitetaan ruotsin pakollista opiskelua oppilaitoksissa sekä viranomaisten henkilöstöltä vaadittavaa ruotsin kielen taitoa.” (Pakkoruotsi.net)

“Pakkoruotsi — ruotsin kielestä pakollisena kouluaineena” (Suomen kielen perussanakirja 1992, 397)

“Pakkoruotsi — ruotsin kielestä pakollisena (ja vastentahtoisesti opiskeltavana) kouluaineena.” (Kielitoimiston sanakirja)

Pakkoruotsi on käsite, joka usein ilmenee suomalaisessa kielipolitiikassa. Tällä viitataan pääasiallisesti pakolliseen kielenopiskeluun, joka tässä tapauksessa on toinen kotimainen kieli, ruotsi. (Kielitoimiston sanakirja) Vähemmän tunnettu käsite on sen sijaan *pakkosuomi*, jolla viitataan suomenruotsalaisten pakolliseen suomen kielen opiskeluun. Kyseistä termiä ei ole sanakirjoissa, mutta se on mainittu esimerkiksi SDP:n Dimitri Qvintuksen ja Timo Harakan blogikirjoituksista. (Qvintus 2014, Harakka 2010)

Vuonna 2010 Helsingin Sanomat uutisoi kuinka “hyötyruotsi ui kielenkäyttöön” viitaten silloisen Rkp:n eduskuntaryhmän puheenjohtaja Ulla-Maj Wideroosin pyrkimyksistä päästä eroon pakko-etuliitteestä. (Toivonen 2010) *Hyötysuomi* ei terminä tunnu esiintyvän muualla kuin internetin keskustelupalstoilla. Kielitoimiston sanakirja ei myöskään tunnista kolmea jälkimmäistä termiä, pelkästään termin *pakkoruotsi*, vaikka se omin sanoin on “ajantasaisin yksikielinen suomen kielen sanakirja”, jossa yli 104 000 hakusanaa. (Kotus) Tästä syystä voimme olettaa, etteivät kolme jälkimmäistä termiä ole yhtä vakiintuneita kuin *pakkoruotsi*.

Pakkoruotsi ja pakkosuomi ovat käsitteitä, jotka herättivät heti mielenkiintoni jo ensi kuulemalta ja joiden pohjalta aloinkin miettiä tutkielmani aihetta. Itse kaksikielisessä perheessä kasvaneena ja kaksikielisessä kaupungissa varttuneena, olen törmännyt hyvin erilaisiin mielipiteisiin sekä suomen että ruotsin kielen opiskelusta. Muistan myös itse kouluaikoinani pohtineeni kyseisten oppiaineiden mielekkyyttä. Näin ollen aiheen valintana lukiolaisten motivaatio oppia suomen kieltä, tuntui luontevalta.

1.1 Tarkoitus ja aiheen rajaus

Suomenruotsalaisten lasten ja nuorten suomen kielen opiskelu alkaa aikaisintaan alakoulun ensimmäisellä luokalla, jolloin kyseessä on ns. yhteinen A1-kieli. Koulu voi päättää, että suomen kielen sijaan on mahdollista valita myös jokin toinen tarjolla oleva kieli. SUKOL:in¹ mukaan englantia on ylivoimaisesti suosituin kielivalinta, mutta tämä viitanee suomenkielisiin kouluihin, koska suomea ei löytynyt englannin sijasta valittavien kielten joukosta. Yhteisen A-kielen lisäksi oppilas voi halutessaan valita ns. vapaaehtoisen A-kielen, jonka opetus alkaa 3., 4. tai 5. luokalla. Tällöin tarjolla on yleensä samat kielet kuin 1. luokalla, jolloin oppilas voi halutessaan valita myös suomen kielen. Suomen kielen opetus alkaa viimeistään 6. luokalla, ellei oppilas ole valinnut kieltä aiemmin, tällöin kyseessä on ns. yhteinen B-kieli. (SUKOL) Varsinkin kaksikielisissä kunnissa ja kaupungeissa oppilaat jaetaan usein kahteen eri ryhmän, *Mofi-* ja *Vafi-* ryhmään, riippuen oppilaan kielellisestä tasosta.² Oppilaiden motivaatio uuden pakollisen kielen oppimiseen saattaa vaihdella suuresti, niin maantieteellisesti kuin yksilöllisesti.

---

¹ SUKOL — Suomen kieltenopettajien liitto

² Mofi — modersmålsinriktad finska

Vafi — vanlig finska. Vafi:n rinnalla käytetään koulusta riippuen myös Afi (A-finska), gramma-finska (grammatikinriktad finska) ja trafi (traditionell finska) nimityksiä.

Opetusneuvos Erik Geber (2007) tuo esille suomenruotsalaisten koulujen haasteet koskien suomen kielen opetuksessa käytettäviä oppikirjoja. Oppilaat, joille oppikirjat ovat suunnattu, ovat kielellisesti hyvin eritasoisia. Osa oppilaista tulee suomenkielisistä tai täysin kaksikielisistä perheistä, kun taas osa täysin ruotsinkielisistä tai muunkielisistä perheistä. Gerber nostaa myös esille asuinpaikkakunnan merkityksen, pääkaupunkiseudulta tai kielisaarekkeesta tulevilla oppilailla suomi on luonnollinen osa asuinympäristöä, mutta esimerkiksi ruotsinkielisellä maaseudulla asuvat oppilaat eivät välttämättä ole ollenkaan yhteydessä suomen kieleen koulun ulkopuolella. Kielellisestä taustastaan huolimatta, kyseiset oppilaat käyttävät lukiossa samoja suomen kielen oppikirjoja, mikä on haastavaa. Kaksikieliset oppilaat saattavat kokea etenkin harjoitukset ja kieliopin liian helpoksi, kun taas kaksikielisille tekstit ovat usein liian pitkiä ja vaikeita. Toisin sanoen oppikirjat eivät täytä täysin kummankaan ryhmän tarpeita. (Geber 2007, 6) Geberin luettelemien haasteiden lisäksi oppilaiden motivaation katsotaan usein vaikuttavan merkittävästi uuden vieraan kielen oppimiseen. Motivaatioteorioita on useita, ja käsitykset motivaatiosta on muuttunut ajan mittaan. Pietilä kuvaa muutosta yleisestä ja abstraktista siirtymiseksi yksityiseen ja konkreettiseen. (Pietilä 2014: 54) Motivaatiosta enemmän luvussa 1.2.1.

Tutkielman tarkoituksena on kartoittaa, kuinka motivoituneita varsinais-suomalaiset suomenruotsalaiset lukiolaiset ovat oppimaan suomen kieltä ja tutkia ovatko asenteet muuttuneet viimeisten kolmentoista vuoden aikana. Tutkimustuloksia peilataan myös ajanjakson 2009-2022 kielipolitiikkaan, mahdollisten syy-seuraus-suhteiden havaitsemiseksi. Vertailussa käytetään apuna Elina Piittalan kandidaattitutkiemaa vuodelta 2019, *MIKSI PAKKORUOTSIA? Ruotsalaisen kansanpuolueen ja Perussuomalaisten kannat ja perustelut pakkoruotsiin*, jossa Piittala perehtyy kielipolitiikan muutoksiin myös oman tutkimukseni ajanjaksolta.

Koska tutkimus pohjautuu harkinnanvaraiseen näytteeseen, ei

tutkimuksen tuloksia voi yleistää koskemaan kaikkia suomenruotsalaisia lukiolaisia. On myös hyvä pitää mielessä, että tutkimuksessa perehdytään vain lukiolaisten mielipiteisiin ja näin ollen ammattikoulussa opiskelevien sekä mahdollisesti jo opintonsa päättäneiden nuorten mielipiteet jäävät huomioimatta. Tutkimustulokset vaikuttavat kaikesta huolimatta yhteiskuntaan lisäämällä ymmärrystä siitä, miten suomenruotsalainen vähemmistöemme suhtautuu suomen kielen opiskeluun nyt ja miten asenteet ovat muuttuneet tai säilyneet 13 vuoden aikana. Tämän lisäksi tutkimustulokset antavat myös alustavan käsityksen siitä, miten kielipolitiikan muutokset saattavat näkyä myös nuorten asenteissa. Kielipolitiikan muutokset ja sen mahdolliset vaikutukset esitellään lähinnä tutkielman pohdintaosuudessa, eikä tarkoituksena ole tehdä yleistystä.

Tutkielma perustuu kyselylomaketutkimukseen, jonka suoritin kahdesti, ensimmäisen kerran vuonna 2009, jolloin kyselyyn vastasi 62 oppilasta, ja toisen kerran vuonna 2022, jolloin informantteja oli 105. Statistiikkaan pohjautuvan analyysin avulla etsin kyselylomakkeista eroavaisuuksia ja yhtäläisyyksiä lukiolaisten asenteissa kyseistä oppiainetta kohtaan. Kyseessä on tutkimus, joka pohjautuu harkinnanvaraiseen näytteeseen, minkä vuoksi tiedämme vain ketkä vastasivat, mutta ei vastaamatta jättäneiden määrää ja taustaa.

Oppilaille suunnatun kyselylomakkeen lisäksi, koulun suomen kielen opettaja vastasi opettajille suunnattuun kyselyyn. Sama opettaja osallistui kummallakin kerralla. Opettajalle suunnatun kyselyn tarkoituksena oli kartoittaa, kuinka motivoitunut opettaja on opettamaan kyseistä oppiainetta, sekä selvittää, mitä mieltä opettaja itse on suomen kielestä. Lisäksi opettajalta kysyttiin kuinka motivoituneita oppilaat hänen mielestään ovat oppimaan suomea. Tarkoituksena on havaita mahdollinen yhteys oppilaiden ja opettajan motivoituneisuudessa, sekä tutkia onko opettajan suhtautuminen oppiaineeseen muuttunut vuosien myötä.

Aiheen rajaan maantieteellisesti Varsinais-Suomeen, jossa kysely suoritettiin ruotsinkielisessä lukiossa. Varsinais-Suomen väestöstä oli, sekä vuonna 2009 että vuonna 2022, 5,7 % ruotsinkielisiä. (Tilastokeskus 1) Vaikka suomi onkin enemmistökielenä, on Varsinais-Suomessa myös kaksikielisiä asutuskeskuksia (Turku, Parainen, Kemiönsaari), joissa palveluja on tarjolla kummallakin kotimaisella. (Kommunförbundet) Tutkimukseen valitsin yhden kyseisistä asutuskeskuksista. Näin ollen tulisi informanttien halutessaan pystyä elämään ilman tarvetta suomen kielen osaamiselle. Informanttien valintaa käsitellään tarkemmin luvussa. 1.4.

1.2 Dispositio, keskeiset käsitteet ja lyhenteet

Dispositio on rakenteeltaan systemaattinen, sisältäen johdannon, kolme lukua ja lopetuksen. Johdannossa esittelen tutkimukseni tarkoituksen, materiaalin sekä metodit, joita tulen käyttämään. Koska tutkielmani pohjautuu kyselytutkimukseen, esittelen käyttämäni kyselylomakkeet ja informanttiryhvät. Käyn myös lyhyesti läpi aiempia tutkimuksia, jotka koskevat kieliasenteita. Johdannon lopussa kerron myös vaikeuksista, jotka ilmeni kyselytutkimuksessa. Luvussa kaksi käsittelen suomen kielen opetusta Varsinais-Suomessa, ja esittelen Varsinais-Suomen kieliympäristönä keskittyen vuosiin 2009 ja 2022. Kolmannessa luvussa esittelen kyselyn tuloksia ja käyn sekä oppilaiden että opettajien lomakkeiden kysymykset vastauksineen systemaattisesti läpi. Vuoden 2009 ja 2022 vastaukset esittelen erikseen. Neljännessä luvussa vertaan vuoden 2009 ja 2022 tuloksia keskenään selvittäen eroja ja yhtäläisyyksiä niin oppilaiden kuin opettajien vastauksissa. Sekä oppilaiden että opettajien vastausten analyysikappaleet päättyvät kokoavaan tarkasteluun, jossa esittelen havainnot tiivistetysti. Viidennessä luvussa on tutkielman pohdintaosuus. Tutkielma päättyy ruotsinkieliseen tiivistelmään.

1.2.1 Motivaatio

Koulumaailmassa törmää usein käsitteisiin *motivaatio* ja *asenne*, puhutaan kuinka motivoituneita oppilaat ovat oppimaan tai mikä heidän asenteensa on oppiainetta tai koulunkäyntiä kohtaan. Lähes jokainen opettaja toivoisi luokkahuoneensa täyttyvän motivoituneista oppilaista, joilla olisi asenne kohdallaan. Mutta mitä motivaatio ja asenne oikeastaan ovat? Tässä kappaleessa tulen käsittelemään mitä *motivaatio* on ja miten se eroaa *asenteesta*.

Kasvatustieteilijä Matti Peltonen painottaa teoksessaan *Aikuisdidaktiikan perusaineksia* (1981), että *motivaatio*, *motiivi* ja *asenne* ovat käsitteinä erilaisia. Motivaatio on Peltosen mukaan psyykinen tila, joiden syitä motiivit ovat, jolloin motivaatio syntyy erilaisista ja eri voimakkuuden omaavista motiiveista. Motiivi on hänen mukaansa yksilön sisäinen tai ulkoinen seikka tai tilanne, kuten syy, aihe, vaikutin yllyke, palaute, ohjaustoimi, tehtävä, tilanne jne., joka vaikuttaa siihen kuinka motivoitunut henkilö on. (Peltonen 1981, 72)

Motivaation voi jakaa sekä sisäiseen että ulkoiseen, riippuen tulevatko motiivit henkilön sisältä tai ulkopuolelta. Peltonen kuvailee sisäistä motivaatiota luonnollisempana vaihtoehtona kuin ulkoista, ja toteaa ulkoisen (keinotekoisemman) motivaation herättämisen tarpeelliseksi vasta, jos sisäistä motivaatiota ei saada syttymään. Sisäisen motivaation Peltonen toteaa kuitenkin olevan tärkeämpää oppimisen kannalta, ja myös pitkäkestoisempaa kuin ulkoisen. (Peltonen 1981, 74).

Motivaatiota on toisin sanoen sekä pitkä- että lyhytkestoista, mutta verrattaessa *asenteeseen* on motivaatio kuitenkin lyhytaikaisempaa. Peltonen kuvaa asenteen ja motivaation välistä suhdetta seuraavasti:

“Motivaation ja asenteen suhde on kuin säätilan ja ilmaston suhde. Motivaatio on tilannekohtainen, esiintyy suppealla alueella ja muuttuu nopeasti, kun taas asenne on laaja-alainen, pysyvä ja vaikeasti muutettava.”
(Peltonen 1981, 72)

Muutokset motivaatiossa eivät välttämättä tarkoita muutoksia asenteissa, mutta samantapaisten ja -tasoisten motivaatioiden esiintyessä saattaa myös tilanteeseen kohdistuva asenne muuttua. (Peltonen 1981, 72)

Teoksessa *Kuinka kieltä opitaan* (2014) professori Päivi Pietilä toteaa sisäisen ja ulkoisen motivaation vastaavan tietyllä tavalla *integratiivista* ja *instrumentaalista motivaatiota*. (Pietilä 2014, 51-52). Integratiivinen motivaatio on oppilaan kiinnostusta kohdekieleen ja sen kulttuuriin, jolloin oppija saattaa kokea halua samaistua kohdekielen puhujiin. Instrumentaaliossa motivaatiossa halua oppia kieltä ohjaa jokin käytännön tavoite, kokeen läpäiseminen, työ tai opiskelupaikka. (Gardner & Lambert 1972, 132) Aivan kuten Peltonen korosti sisäisen motivaation merkitystä, koki Gardner integratiivisen motivaation merkittäväksi. Pietilä muistuttaa kuitenkin havainnosta, jonka mukaan instrumentaalinen motivaatio voi myös olla tehokasta, varsinkin riippuen oppimisympäristöstä (kohdekielen syntyperäisten puhujien määrä). Pietilän mukaan on myös muistettava miten esimerkiksi englannin kielen opiskelijat eivät nykyisin välttämättä yhdistä sitä tietyn kulttuurin kieleksi, vaan laajemmin, jolloin integratiivinen motivaatio tässä tapauksessa tarkoittaa halua omaksua maailmankansalaisen identiteettiä eikä niinkään englantilaisen identiteettiä. (Pietilä 2014, 50)

Vaikka integratiivinen ja instrumentaalinen motivaatio pitkälti korreloi sisäistä ja ulkoista motivaatiota, on Pietilän mukaan kuitenkin mahdollista, että oppilaan, joka opiskelee vierasta kieltä saavuttaakseen jotain (instrumentaalinen motivaatio), motivaatio on täysin itsestä lähtöisin (sisäinen motivaatio). (Pietilä 2014, 51-51)

1.2.2 Lyhenteet

Mofi, modersmålsinriktad finska (äidinkielenomainen suomi).

“Äidinkielenomaisen suomen kielen opetuksen tavoitteena on tarjota kaksikielisille ruotsinkielistä lukiota käyville opiskelijoille mahdollisuus kehittää edelleen suomen kielen taitojaan ja vahvistaa omaa monimuotoista kielellistä ja kulttuurista identiteettiään. Lähtökohtana on opiskelijan useammasta äidinkielestä koostuva osaaminen. Moduulit on jäsennetty samojen teemojen alle kuin A-oppimäärän mukaisessa opetuksessa.”
(Lukion opetusssunnitelman perusteet 2019: 160)

Vafi, Afi, gramma, trafi, koulusta riippuen kyseisillä termeillä viitataan A-kielenä opiskeltavaan suomen kieleen, poisluettuna äidinkielenomainen suomi. *Vafi* - vanlig finska, *Afi* - A-finska, *gramma* - grammatikinriktad finska, *trafi* - traditionell finska.

1.3 Materiaali ja metodi

Materiaali koostuu pääasiallisesti kolmesivuisesta kyselylomakkeesta, johon keväällä 2009 vastasi 62 informanttia iältään 16-18 vuotta, sekä sähköisestä lomakkeesta, johon keväällä 2022 vastasi 105 informanttia iältään 16-19 vuotta. Tämän lisäksi materiaaliin kuuluu opettajalle suunnattu kyselylomake, joka oppilaiden lomakkeiden lailla oli ensin paperiversio vuonna 2009 ja sähköinen vuonna 2022. Ennen ensimmäistä kyselytutkimusta, suoritin myös pilottitutkimuksen, johon osallistui 36 informanttia, kahdesta eri oppilasryhmästä (Vafi- ja Mofi-ryhmiä).

Vaikka kyseessä on aineistolähtöinen kyselyyn pohjautuva tutkielma, pyrin luomaan teoreettisen pohjan muun muassa käsittelemällä aiempia tutkimustuloksia aihealueelta. Tutkielmalle tärkeitä aikaisempia tutkimuksia edustavat muun muassa Anja Nurhosen pro gradu -tutkielma *Motivaatio ja asenteet ruotsin kielen oppimisessa* (2001), Johanna Widen pro gradu -tutkielma *Yläkoululaisten asenteita toisia kotimaisia kieliä kohtaan* (2020), Olivia Högnabban pro gradu -tutkielma *Tutkimus yksi- ja*

kaksikielisten ruotsia äidinkielenään puhuvien asenne-eroista suomen kieltä kohtaan kaksikielisellä paikkakunnalla (2020) sekä Elina Piittalan kandidaatintutkielma *Miksi pakkoruotsia? Ruotsalaisen kansanpuolueen ja Perussuomalaisten kannat ja perustelut pakkoruotsiin* (2019).

Tutkielman metodina on tilastollinen tutkimus. Toteutettu asennetutkimus pohjautuu haastattelutekniikkaan, jonka muotona on kysely. Ruotsalaisen kehityspsykologian ja kasvatustieteiden professorin, Bengt-Erik Anderssonin mielestä asenne koostuu kolmesta komponentista: *tahdosta, tunteesta ja käyttäytymisestä*. Kyselylomakkeen suunnittelussa olen pyrkinyt ottamaan huomioon Anderssonin komponentit, jotta tulos olisi mahdollisimman totuudenmukainen. Anderssonin mukaan tulee myös muistaa, että verbaalisesti ilmaistu mielipide ei aina vastaa informantin todellista käyttäytymistä. (Andersson 1985: 33-34).

Kuten Vanhatalo & Vehkalahti (2020: 245) toteavat, mahdollistaa kysely sekä tietoisten että tiedostamattomien asioiden tutkimisen, joista juuri jälkimmäisestä on hyötyä aihettani ajatellen. Jotta myös tiedostamattomat asiat kävisivät ilmi olen hyödyntänyt operationalisointia, jolloin asenteita ja motivaatiota on pyritty kartoittamaan esittämällä useampi kysymys, joka valaisee samaa asiaa, mutta eri näkökulmista.

1.3.1 Oppilaille suunnattu kyselylomake

Vuonna 2009 oppilaille suunnatut kyselylomakkeet olivat suomeksi sekä ruotsiksi. Informantit saivat itse valita, kumpaan kyselylomakkeeseen he halusivat vastata. Informantit saivat toisin sanoen halutessaan vastata kyselyyn myös omalla äidinkielellään. Tällä tavalla oli tarkoitus minimoida turha jännittyneisyys vastaustilanteessa, sekä mahdolliset kysymysten väärinymmärtämiset. Oppilaiden valinnan ajattelin myös kertovan tämän valmiudesta käyttää suomea eri tilanteissa.

Vuonna 2022 oppilaille suunnatut kyselylomakkeet olivat sähköiset ja vain suomeksi. Ruotsinkielisille versioille en nähnyt tarvetta, koska oppilaat täyttivät lomakkeet sähköisesti, jolloin he halutessaan pystyivät käyttämään apunaan käännöstyökaluja. Lisäksi oppilaille jaettiin linkki, jonka avulla he pystyivät itse päättämään, koska vastasivat kyselylomakkeeseen, joko tunnilla tai kotona. Sähköisessä kyselylomakkeessa esitettiin samat kysymykset kuin aiemmassa paperisessa kyselylomakkeessa. Myös opettajan kyselylomake oli vuonna 2022 sähköisessä muodossa sisältäen kuitenkin samat kysymykset kuin vuonna 2009.

Oppilaille suunnattu kyselylomake koostuu 12 kysymyksestä, joista yhtä lukuun ottamatta kaikilla on valmiit vastausvaihtoehdot. Kysely on toisin sanoen luonteeltaan osittain strukturoitu. Näiden 12 kysymyksen lisäksi lomakkeen alussa informantilta kysytään tämän sukupuolta, ikää, äidinkieltä sekä koulua. Nämä tiedot mahdollistavat informanttiryhmiä vertailun sekä jaon alalajeihin. Vuonna 2009 tehdyssä kyselyssä informantit saivat itse kirjoittaa sukupuolensa (valmiita vastausvaihtoehtoja ei ollut), mutta 2022 toteutetussa kyselyssä informanttien valittavana oli:

nainen mies muu

Jälkimmäisessä lomakkeessa käytettiin valmista vastausvaihtoehtoa, sillä siten vastausten jaottelu on helpommin toteutettavissa.

Kysymyksissä olen pyrkinyt monipuolisuuteen informanttien mielenkiinnon ylläpitämiseksi ja mekaanisten vastausten minimoimiseksi.

1. a) Kuinka monta vuotta olet opiskellut suomen kieltä? ___ vuotta
b) Kumpaan ryhmään kuulut? Mofi Vafi/Afi/Gramma
2. Viimeisin kouluarvosanasi suomen kielessä? ___

Lomakkeen kaksi ensimmäistä kysymystä ovat informantin mielipiteistä

riippumattomia. Näiden funktio on kartoittaa informanttien "todellista" kielellistä tasoa, kun taas kolmannessa kysymyksessä informantti saa itse arvioida oman kielellisen tasonsa.

Ympyröi vastaus, joka parhaiten kuvaa mielipidettäsi

3. Mielestäni osaan suomea...
  - a) huonosti
  - b) välttävästi
  - c) hyvin
  - d) erinomaisesti

Kolmannessa kysymyksessä käytetään *Likert-skaalaa*, koska vastausvaihtoehtojen täytyy antaa tilaa eri nyansseille. Tässä kysymystyypissä informantti ottaa kantaa väitteeseen valitsemalla vastausvaihtoehdon, joka on lähinnä omaa mielipidettään.

4. Kotikieleni on...
  - a) ruotsi
  - b) suomi
  - c) ruotsi ja suomi
  - d) jokin muu. Mikä? _____

5. Puhun suomea koulun ulkopuolella suunnilleen...
  - a) päivittäin
  - b) useamman kerran viikossa
  - c) kerran viikossa
  - d) useamman kerran kuukaudessa
  - e) kerran kuukaudessa
  - f) harvemmin kuin kerran kuukaudessa
  - g) en koskaan

Kysymyksissä neljä ja viisi käytetään myös *Likert-skaalaa*. Näiden kysymysten avulla selvitetään, kuinka paljon informantti käyttää suomen kieltä koulun ulkopuolella. Neljännessä kysymyksessä selvitetään, käyttääkö informantti suomea yksityisessä tilassa (privata rummet), kuten

kotona. Viides kysymys valaisee, kuinka usein informantti käyttää suomea niin yksityisessä tilassa (kotona) kuin julkisissa tiloissa (offentliga rummet) (kodin ulkopuolella).

Rastita

6. Katsotko suomenkielisiä TV-ohjelmia?

Kyllä!

Esim. _____

En!

Miksi et? _____

7. Kuunteletko suomenkielisiä radiokanavia?

Kyllä!

Esim. _____

En!

Miksi et? _____

8. Kuunteletko suomenkielistä musiikkia?

Kyllä!

Esim. _____

En!

Miksi et? _____

9. Luetko suomenkielisiä kirjoja tai lehtiä?

Kyllä!

Esim. _____

En!

Miksi et? _____

Kysymyksissä 6-9 käytetään perinteisiä *kyllä/ei*-vastausvaihtoehtoja. Informantteja pyydetään tosin täydentämään vastauksiaan esimerkeillä. Näiden kysymysten avulla selvitetään informanttien omaehtoista halua käyttää suomen kieltä vapaa-ajallaan. Muutin kysymysmuotoa säilyttääkseni informanttien mielenkiinnon, mutta samalla asteittaisesta skaalasta luopuminen tarkoittaa myös etteivät tulokset kerro, minkä verran suomenkielistä mediaa informantit seuraavat.

Rastita

10. Mielestäni...

minun on hyödyllistä |__|__|__|__|__|__|__|__| minun ei ole
hyödyllistä

osata suomea

osata suomea

suomea on helppo |__|__|__|__|__|__|__|__| suomea ei ole helppo
oppia oppia

suomen tulee olla |__|__|__|__|__|__|__|__| suomen ei tulisi olla
pakollinen aine pakollinen aine

Kysymyksessä kymmenen käytetään *Osgood-skaalaa*. Tässä kysymystyyppissä informantit arvioivat avainkäsitettä, joka tässä tapauksessa koostuu *suomen kielestä*. Kysymyksessä esitetään kaksi avainkäsitteeseen liittyvää väitettä, jotka kummatkin edustavat ääripäitä. Informantit merkitsevät, kuinka lähellä väitteitä oma kanta on. Kaiken kaikkiaan informantit ottavat kantaa kolmeen eri väitepariin. Näiden väiteparien avulla selvitetään: *onko informanttien mielestä hyödyllistä osata suomea, onko suomea helppo oppia ja tulisiko kielen olla pakollinen aine tulevaisuudessakin*.

11. Miksi haluat oppia suomea? / Miksi et halua oppia suomea?

Kysymys 11 on avoin kysymys, jossa informantit saavat omin sanoin kertoa, miksi he joko haluavat tai eivät halua oppia suomea.

12. Arveletko käyttäväsi suomen kielen taitojasi koulun päätyttyä?

Kyllä!

Esim. _____

En!

Miksi et? _____

Lomakkeen viimeissä kysymyksessä informanteilta kysytään, arvelevatko he käyttävänsä suomea koulunsa päätyttyä. Kysymys on *kyllä-ei*-vastausvaihtoehtoinen, jonka lisäksi informantteja pyydetään antamaan esimerkkejä, miten he tulevat käyttämään suomea tai miksi he eivät sitä tule käyttämään.

Vastausten analysointi

Vastausten analysointi alkaa tarkistamalla, että kaikkiin kysymyksiin on vastattu. Tämän lisäksi poistetaan niin kutsutut pilailuvastaukset sekä mekaanisesti vastatut vastaukset. Sähköisessä kyselylomakkeessa tätä ei tarvitse tehdä, koska kysymysten yli ei voi hypätä.

Ensimmäisen kyselylomaketutkimuksen vastaukset analysoidaan statistisesti Excel-ohjelmalla pisteyttämällä valmiit vastausvaihtoehdot. Lomakkeen alussa olevat taustakysymykset (sukupuoli, ikä, äidinkieli, koulu), mahdollistavat sen, että näiden taustamuuttujien korrelaatiota erityyppisiin vastauksiin voidaan analysoida ryhmittelemällä vastaukset yhden tai useamman taustamuuttujan mukaan. Aluksi ryhmittely toteutetaan käsin, mutta kun informaatio on viety tietokoneelle, materiaali jaetaan pienempiin ryhmiin statistista käsittelyä varten.

Koska toinen kyselylomaketutkimus toteutettiin sähköisesti hyödyntäen Google Formsia, mahdollistaa tämä vastauksien automaattisen siirtämisen laskentataulukkosovellus Google Sheetsiin, jonka avulla informanttien vastauksia on helpompi jakaa pienempiin ryhmiin.

Kysely sisältää myös yhden avoimen kysymyksen: *Miksi haluat oppia suomea? / Miksi et halua oppia suomea?* Kysymyksen vastaukset saattavat vaihdella suuresti, koska informanteilla on mahdollisuus itse muotoilla vastauksensa. Näiden vastausten analysointi vaatii tulkintaa, ennen kuin vastaukset voidaan jakaa pienempiin analyysiyksiköihin. Yksiköt jaetaan vuorostaan yhteen tai useampaan kategoriaan. Anderssonin mukaan voidaan käyttää kategorijärjestelmää, tai antaa kerätyn datan ohjata kategorijärjestelmän luomista. (Andersson 1985: 201) Tutkielmassa käytetään omaa kategorijärjestelmää, jotta tärkeät aspektit eivät jää huomioimatta.

1.3.2 Opettajille suunnattu kyselylomake

Opettajalle suunnattu kyselylomake on suomeksi ja vuonna 2009 pituudeltaan viisi sivua. Vuonna 2022 kyselylomake oli sähköisessä muodossa. Oppilaiden kyselylomakkeen tapaan, lomake sisältää lisäkysymyksiä (sukupuoli, äidinkieli ja koulu), jotka mahdollistavat ryhmien vertailun. Alun perin tutkielmaan oli tarkoitus sisällyttää myös kyselytutkimus, joka olisi suoritettu toisella paikkakunnalla. Tästä syystä sekä oppilaiden että opettajien kyselylomakkeissa kysytään myös koulua, vaikka rajauksen muututtua, kyseiselle kysymykselle ei ole enää tarvetta.

1. Kuinka monta vuotta olet toiminut suomen kielen opettajana?
2. Oletko lukion lisäksi opettanut muissa kouluissa? Missä?

3. Miksi haluat toimia juuri suomen kielen opettajana?

Lomakkeen kaksi ensimmäistä kysymystä kartoittaa opettajan opetushistorian pituutta ja laajuutta, ja ovat näin ollen tämän omista mielipiteistä riippumattomia. Kolmas kysymys on avoin kysymys, jossa opettaja kertoo miksi hän haluaa toimia juuri suomen kielen opettajana. Tällä kysymyksellä selvitetään opettajan motivaatiota toimia juuri tässä ammatissa.

Ympyröi vastaus, joka parhaiten kuvaa mielipidettäsi

4. Mielestäni osaan suomea...

- e) huonosti
- f) välttävästi
- g) hyvin
- h) erinomaisesti

5. Kotikieleni on...

- e) ruotsi
- f) suomi
- g) ruotsi ja suomi
- h) jokin muu. Mikä? _____

6. Puhun suomea koulun ulkopuolella suunnilleen...

- h) päivittäin
- i) useamman kerran viikossa
- j) kerran viikossa
- k) useamman kerran kuukaudessa
- l) kerran kuukaudessa
- m) harvemmin kuin kerran kuukaudessa
- n) en koskaan

Rastita

7. Katsotko suomenkielisiä TV-ohjelmia?

Kyllä!

Esim. _____

En!

Miksi et? _____

8. Kuunteletko suomenkielisiä radiokanavia?

Kyllä!

Esim. _____

En!

Miksi et? _____

9. Kuunteletko suomenkielistä musiikkia?

Kyllä!

Esim. _____

En!

Miksi et? _____

10. Luetko suomenkielisiä kirjoja tai lehtiä?

Kyllä!

Esim. _____

En!

Miksi et? _____

Kysymykset 4-10 ovat samoja kuin oppilaiden kyselylomakkeen kysymykset 3-9. Näillä kysymyksillä tahdon selvittää, opettajan omaa

suomen kielen käyttöä työn ulkopuolella sekä tämän mielipidettä omasta suomen kielen taidosta.

11. Mielestäni...

oppilailla on hyötyä suomen kielen taidoistaan	I__ I__ I__ I__ I__ I__ I__ I	oppilailla ei ole hyötyä suomen kielen taidoistaan
suomea on helppo oppia	I__ I__ I__ I__ I__ I__ I__ I	suomea ei ole helppo oppia
suomea on helppo opettaa	I__ I__ I__ I__ I__ I__ I__ I	suomea ei ole helppo opettaa
suomen tulee olla pakollinen aine	I__ I__ I__ I__ I__ I__ I__ I	suomen ei tulisi olla pakollinen aine
suomi on kaunis kieli	I__ I__ I__ I__ I__ I__ I__ I	suomi ei ole kaunis kieli

Kysymys 11 on muodoltaan samanlainen kuin oppilaiden lomakkeen kymmenes kysymys. Tässä kysymyksessä opettaja ottaa toisin sanoen kantaa eri väittämiin, jotka liittyvät avainkäsitteeseen *suomen kieli*. Ensimmäisessä väitteessä opettajaa pyydetään ottamaan kantaa kuinka paljon hyötyä oppilailla on hänen mielestään suomen kielen taidoistaan. Toisessa väitteessä opettajaa pyydetään ottamaan kantaa siihen onko suomea helppoa vai vaikeaa oppia, kun taas kolmannessa väitteessä hän saa vastata onko suomea helppoa vai vaikeaa opettaa. Opettajaa pyydetään myös kertomaan mielipiteensä siihen, tuleeko suomen kielen olla pakollinen aine myös jatkossa ja onko kieli hänestä kaunis.

12. Onko oppilaittesi kielellisessä tasossa suuria eroja? Miten tämä vaikuttaa opetukseen?

13. Mitä mieltä olet oppilaiden jakamisesta Mofi ja Vafi/Afi/Gramma-ryhmiin? Tarvittaisiinko vielä kolmas ryhmä?

14. Ovatko oppilaat mielestäsi motivoituneita oppimaan suomea? Miten tämä on havaittavissa? Onko Mofi ja Vafi/Afi/Gramma-ryhmien motivoituneisuudessa eroja? Mistä tämä mielestäsi voi johtua?

15. Mitä oppikirjoja käytät opetuksessa? Onko niissä mielestäsi parannettavaa? Mitä muutoksia sinä kaipaat oppikirjoihin? Tulisiko sinusta Mofi ja Vafi/Afi/Gramma-ryhmillä olla eri oppikirjat?

Kysymykset 12-15 ovat avoimia. Kysymyksessä 12 opettajalta kysytään, onko hänestä oppilaiden kielellisessä tasossa suuria eroja ja miten tämä vaikuttaa opetukseen? Kysymys 13 käsittelee oppilaiden jakoa Mofi- ja Vafi-ryhmiin. Tämän lisäksi opettajalta kysytään, pitäisikö hänen mielestään olla vielä kolmas ryhmä. Kysymyksessä 14 opettajalta kysytään tämän oppilaiden motivoituneisuudesta oppia suomea. Opettajaa kehoitetaan kertoa miten motivoituneisuus/motivaation puute ilmenee, onko Mofi- ja Vafi-ryhmien motivoituneisuudessa eroja ja mistä tämä voi johtua?

Lomakkeen viimeinen avoin kysymys käsittelee opetuksessa käytettäviä oppikirjoja. Opettajaa pyydetään kertomaan mitä oppikirjoja hän opetuksessaan käyttää, onko niissä parannettavaa, minkälaisia muutoksia hän kaipaa kirjoihin ja lopuksi tulisiko hänestä Mofi- ja Vafi-ryhmillä olla eri oppikirjat. Kysymys jätetään kuitenkin käsittelemättä, koska opettaja on itse ollut mukana kirjoittamassa oppikirjoja, joita käytettiin 2022.

16. Arveletko oppilaiden käyttävän suomen kielen taitojaan koulun päätyttyä?

Kyllä!

Esim. _____

En!

Miksi et? _____

Kysymys 16 on lomakkeen viimeinen kysymys, jossa opettajaa kehoitetaan vastaamaan *kyllä* tai *ei* sen mukaan, arveleeko hän oppilaiden käyttävän suomen kielen taitojaan koulun päätyttyä. Opettajaa pyydetään myös perustelemaan vastauksensa.

1.4 Informanttien valinta

Tutkimukseen valitsin yhden Varsinais-Suomen kaksikielisistä asutuskeskuksista, varmistaakseni, että kyselyyn osallistuvilla oppilailla oli halutessaan mahdollisuus olla käyttämättä suomea vapaa-ajallaan.

Informantit ovat lukiolaisia. Lukiolaisten valinta informanteiksi perustuu siihen, että halusin selvittää nuorten suhtautumista suomen kieleen. Lisäksi aikaisemmin tekemäni tutkielman, *Färglickar i omgivningen – gymnasisters attityder kring offentlig konst i Åbo och Århus* (2008), ansiosta tiedän lukiolaisten soveltuvan hyvin kyselytutkimuksiin heidän kyetessä vastaamaan kysymyksiin tarvittavalla vakavuudella.

Informanttien kokonaismäärä tutkimuksessa on 167, joista 62 vuodelta 2009 ja 105 vuodelta 2022. Ryhmien koot pohjautuvat myös aiempaan tutkielmaani, jossa pienin käyttämäni informanttiryhmä oli 50 ja kokonaismäärä 150. Aiemman kokemukseni myötä pystyin luottamaan siihen, että asennetutkimus on mahdollista 50 informantilla, mutta myös yli sadan informantin tutkimus on mahdollista toteuttaa.

Lukiolaisista koostuvien informanttiryhmien lisäksi heidän opettajansa on saanut vastata erilliseen opettajille suunnattuun lomakkeeseen. Vuoden 2009 tutkimukseen osallistunut opettaja on sama kuin vuonna 2022. Tulen

vertaamaan opettajan vastauksia 2009 ja 2022 keskenään, mutta myös erillisesti oppilasryhmien vastauksiin.

1.4.1 Informanttien esittely

Tässä kappaleessa esittelen informanttiryhmät sekä heidän koulunsa. Näin ollen selvitän oppilaista koostuvien informanttiryhmien sukupuoli- ja ikäjakauman sekä heidän äidinkieltensä. Tämän lisäksi esittelen heidän kotikieltensä, opiskelevatko he äidinkielenomaista suomea vai A-finskaa, viimeisimmän suomen kielen arvosanansa sekä arvion omasta suomen kielen taidosta. Kyselyyn osallistuneen opettajan taustasta kerron sukupuolen, äidinkielen, kotikielen, arvion omasta suomen kielen taidosta sekä kuinka kauan hän on toiminut opettajana.

Kyselylomaketutkimus tehtiin Varsinais-Suomessa ruotsinkielisessä lukiossa, 2000-luvun alussa. Oppilasmäärä kyseisessä koulussa oli kummankin kyselyn aikaan lähes sama n. 280 oppilasta ja n. 20 opettajaa.

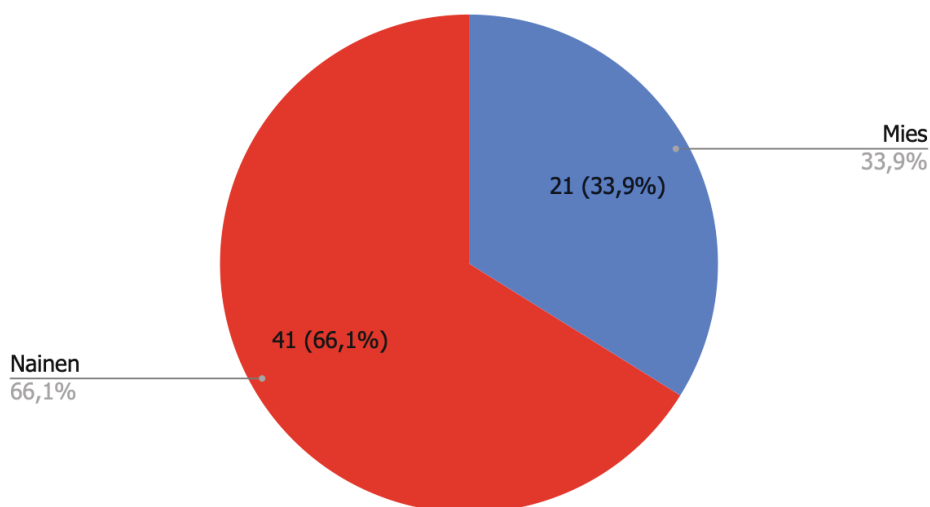
Oppilaat

Vuoden 2009 informanttiryhmässä enemmistö on naispuolisia, 62 informantin ryhmä koostuu 41 naisesta ja 21 miehestä. Iältään oppilaat ovat 16-18-vuotiaita. Enemmistö on kuitenkin iältään 17 vuotta, sekä miehistä että naisista.³ Äidinkieleltään informantit ovat pääasiallisesti ruotsinkielisiä (82 %), mutta informanttien joukosta löytyy myös kolme suomea ja yksi muuta kuin suomea tai ruotsia äidinkielenään puhuvaa. Tämän lisäksi osa informanteista ilmoitti äidinkielekseen sekä ruotsin että suomen (8 %), sekä kaksi oppilasta ilmoitti äidinkielekseen ruotsin ja jonkin muun kielen kuin suomen. Miehistä useampi kuin naisista puhui ruotsia äidinkielenään (miehet 90 %, naiset 78 %), kun taas suomea äidinkielenään puhui pelkästään naispuoliset informantit.

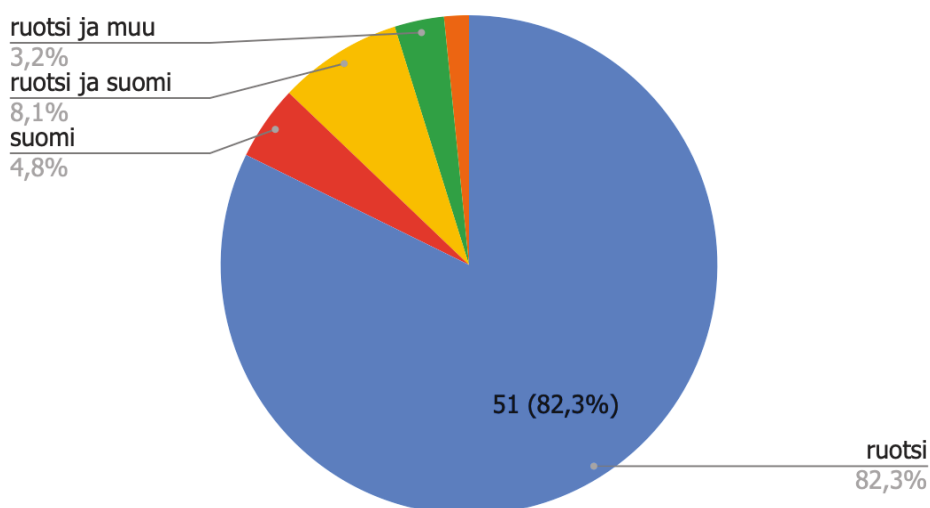
---

³ 59 % naisista ja 62 % miehistä on 17-vuotiaita.

Kysely 2009: sukupuoli

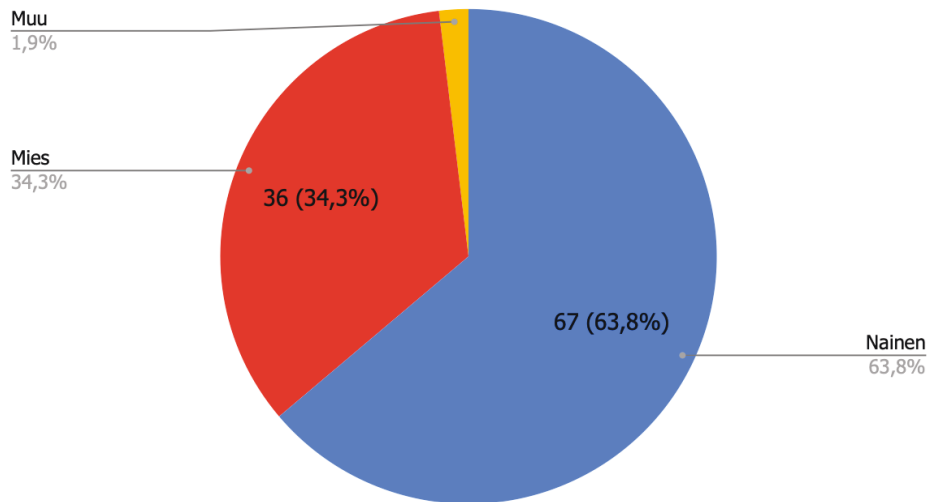
Kysely 2009: äidinkieli

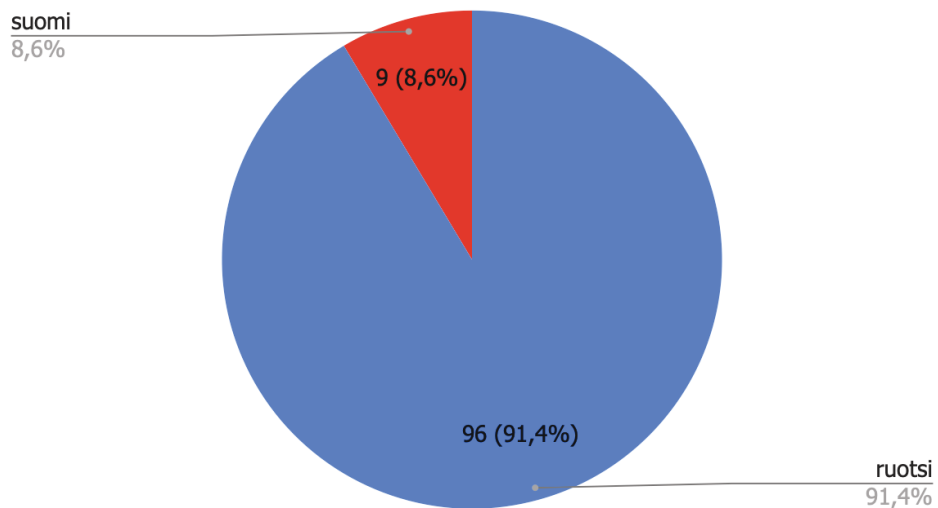
Kuten aiemmassa kyselylomaketutkimuksessa, myös vuoden 2022 informanttiryhmässä enemmistö oli naispuolisia (64 %). 105 informantista, 67 ilmoitti sukupuolekseen naisen, 36 miehen (34 %) , ja 2 (2 %) informanttia ilmoitti olevansa muunsukupuolisia. Enemmistö informanteista on myös iältään 17 vuotta, aivan kuten aiemmassakin tutkimuksessa.⁴

⁴ 41 informanttia 105 ilmoitti iäkseen 17 vuotta (39 %). 33 % naisista ja 50 % miehistä on 17-vuotiaita, muunsukupuolisista 50 % on 17-vuotiaita.

Kysely 2022: sukupuoli

Kysely 2022: äidinkieli

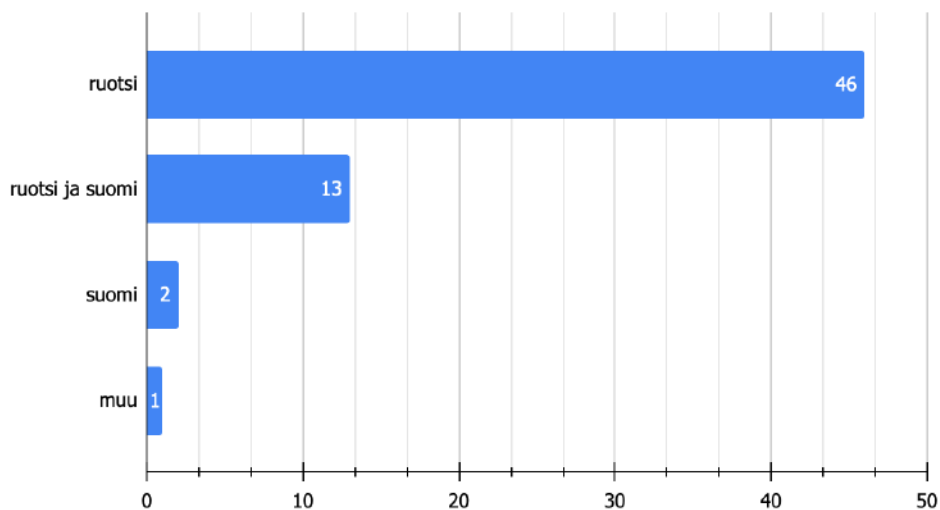
Äidinkielenään ruotsia puhuvien osuus on noussut lähes 10 %:lla, 96 informantin ilmoittaessa äidinkielekseen ruotsin (91 %). Myös suomenkielisten osuus on noussut, 9 informantin puhuessa äidinkielenään suomea (9 %), kun aiemmassa tutkimuksessa vastaava luku oli 3 (5 %). Poiketen aiemmasta tutkimuksesta, tällä kertaa kukaan ei ilmoittanut äidinkielekseen mitään muuta kieltä kuin suomen tai ruotsin. Aivan kuten

aiemmassakin tutkimuksessa suomea äidinkielenä puhuivat lähinnä vain naispuoliset informantit.⁵

Kotikieli

Vuoden 2009 tekemän kyselyyn osallistuneiden oppilaiden keskuudessa yleisimmäksi kotikieleksi osoittautui *ruotsi* (68 %). Naisista hieman yli kaksikolmasosaa kertoi puhuvansa pelkästään ruotsia kotonaan. Miehillä vastaava luku oli 67 %. Suomea sekä ruotsia kotikielenään käyttää 21 % informanteista, miesten kodeissa suomi ja ruotsi on yhdistelmänä yleisempi kuin naisten.⁶ Pelkästään suomea kotonaan puhuu kaksi naispuolista informanttia, heistä toisella suomi myös äidinkielenä. Ruotsia jonkin muun kielen kuin suomen lisäksi puhuu kaiken kaikkiaan vajaat viisi prosenttia vastanneista. Tämän lisäksi 3 % oppilaista puhuu pelkästään jotain muuta kieltä kotonaan kuin suomea tai ruotsia.

Kysely 2009: kotikieli

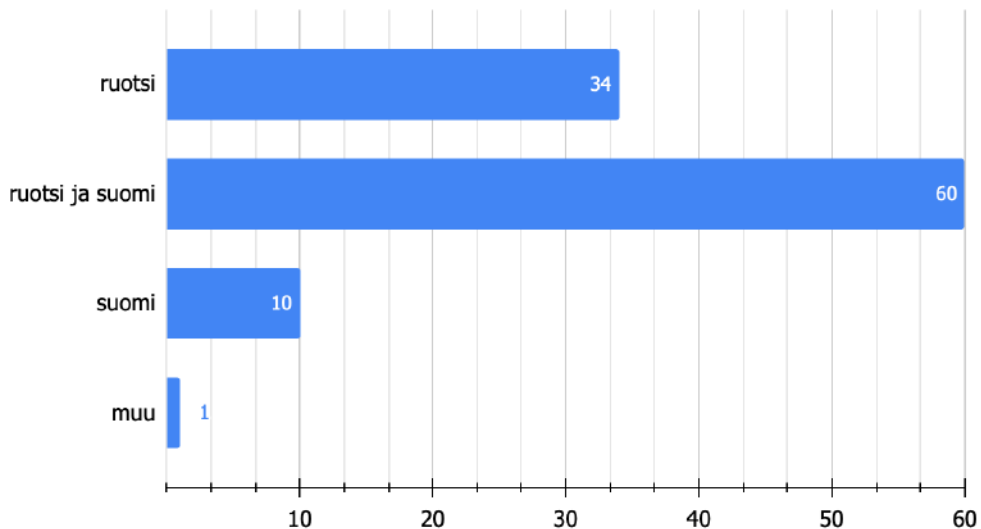
Vuonna 2022 kotikieleksi ruotsin kielen ilmoitti 34 informanteista (36%), enemmistön puhuessa kotona sekä suomea että ruotsia (60 informanttia, 63 %). 10 informanttia ilmoitti puhuvansa suomea kotona (11%) ja yhden

⁵ Vain yksi miespuolinen informantti ilmoitti äidinkielekseen suomen, muiden 8 ollessa naisia. Miehistä 97 % puhui ruotsia äidinkielenään, naisista 88 %, muunsukupuolisista 100 % puhui ruotsia.

⁶ 24 % miehistä ja 20% naisista puhuu sekä suomea että ruotsia kotikielenään.

informantin ilmoittaessa puhuvansa kotonaan sekä ruotsia että jotain muuta kieltä kuin suomea (1 %). Valtaosa informanteista on toisin sanoen kaksikielisiä (suomi – ruotsi), mikä näkynee myös kyselylomakkeen myöhemmissä tuloksissa. Huomioitavaa on myös se, että vain 9 informanttia ilmoitti puhuvansa äidinkielenään suomea, mutta 10 ilmoitti suomen kotikielekseen. Lisäksi informantti, joka puhuu kotona jotain muuta kieltä, mieltää äidinkielekseen kuitenkin ruotsin.

Kysely 2022: kotikieli

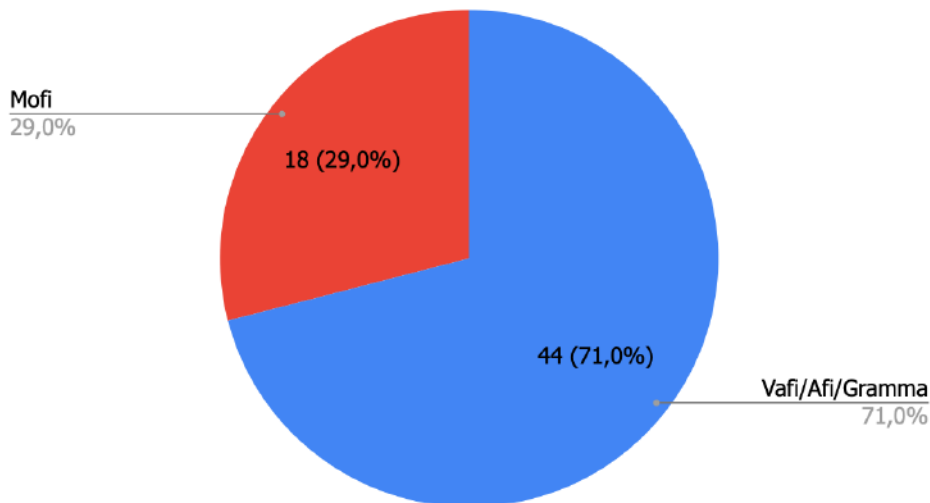
Mofi - A-fi

Vuoden 2009 kyselyyn osallistuneista lukiolaisista valtaosa (71 %) ilmoitti opiskelevansa A-suomea (Vafi). Huomioitavaa on, että kyselyyn eivät osallistuneet kaikki koulun oppilaat, kuten eivät myöskään myöhemmin 2022 suoritettuun kyselyyn.

Äidinkielenomaista suomea opiskelevista miehiä oli prosentuaalisesti enemmän kuin naisia. Miehistä kolmasosa ilmoitti kuuluvansa Mofi-ryhmään, ja naisista 27 %. Naisita kaksi kertoi opiskelleensa vielä peruskoulussa äidinkielenomaista suomea, mutta lukioon tullessa vaihtaneensa alemmalle tasolle. Myös yksi miespuolisista informanteista kertoi tehneensä samoin. Suomea äidinkielenään puhuvat informantit olivat poikkeuksetta Mofi-ryhmässä, kun taas suurin osa muita kieliä kuin

suomea ja ruotsia äidinkielenään puhuvat kertoivat olevansa Vafi-ryhmässä. Vain yksi informantti, joka puhui ruotsia sekä jotain toista kieltä kuin suomea äidinkielenään ilmoitti opiskelevansa äidinkielenomaista suomea. Kaikki informantit, jotka ilmoitti puhuvansa sekä suomea että ruotsia äidinkielenään kuului Mofi-ryhmään.

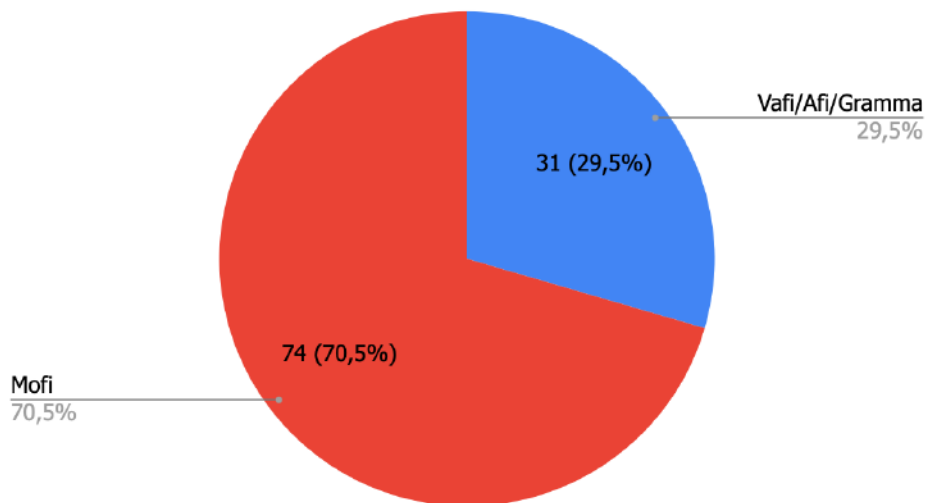
Kysely 2009: ryhmä

Vaikka valtaosa vuoden 2022 informanteista ilmoitti äidinkielekseen ruotsin kielen, opiskelee enemmistö kuitenkin äidinkielenomaista suomea lukiossa. ⁷ Tämä selittynee tutkiessa informanttien ilmoittamia kotikieliä, joista käy ilmi, että suurin osa puhuu kumpaakin kotimaista kieltä kotonaan. Poikkeuksena on kuitenkin 8 informanttia, joista 7 ilmoittaa kotikielekseen ruotsin, mutta jotka kuitenkin opiskelevat äidinkielenomaista suomea, sekä yksi joka puhuu kotonaan sekä ruotsia että suomea, mutta opiskelee myös äidinkielenomaista suomea. Kaikki 10 informanttia, jotka puhuvat pelkästään suomea kotonaan, opiskelevat äidinkielenomaista suomea. 72% miespuolisista, 69 % naispuolisista ja 100 % muunsukupuolisista informanteista opiskelee äidinkielenomaista suomea.

⁷ 74 informanttia 105 opiskelee äidinkielenomaista suomea, 31 opiskellessa A-suomea.

Kysely 2022: ryhmä

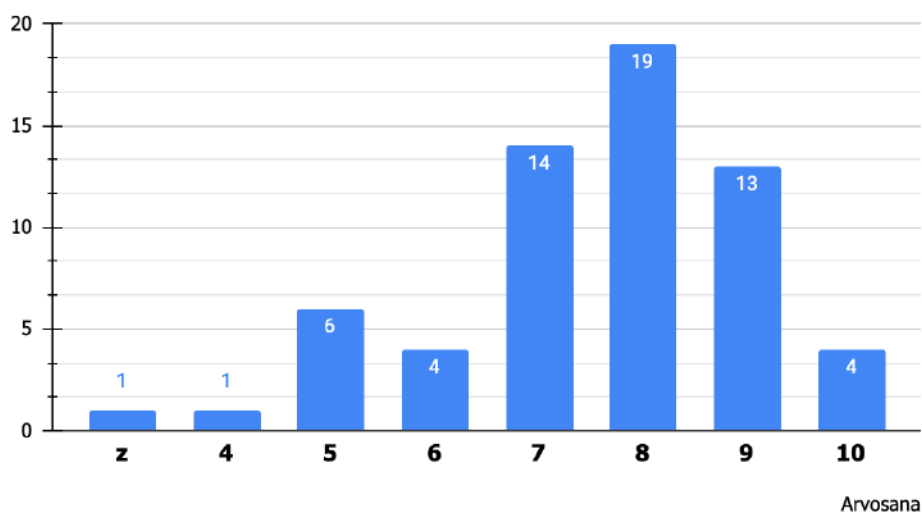

Kouluarvosana

Kyselylomakkeen toisessa kysymyksessä informantteja pyydettiin ilmoittamaan viimeisin kouluarvosanansa suomen kielessä.

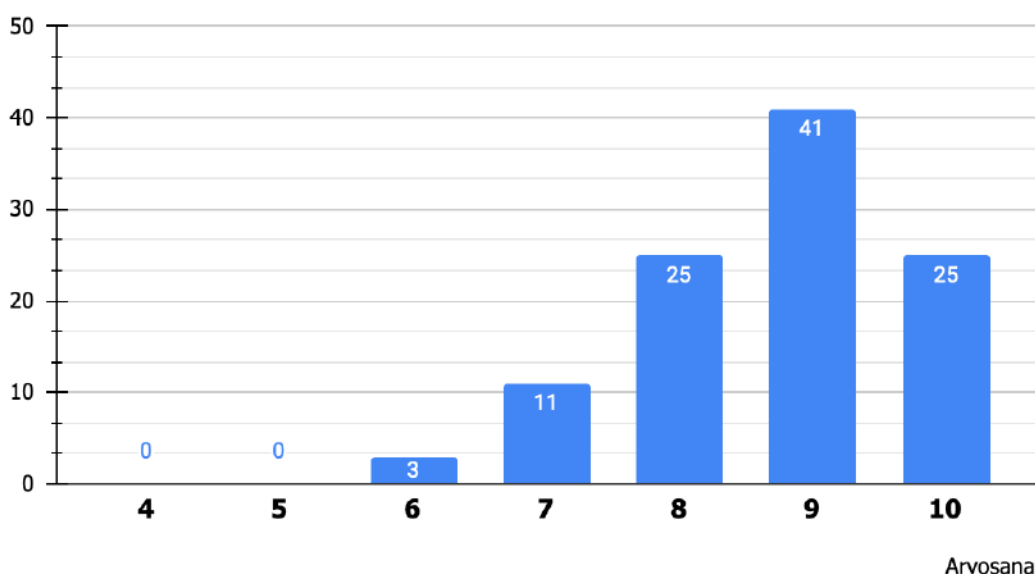
Vuonna 2009 yleisimmäksi arvosanaksi osoittautui kahdeksan sukupuolesta riippumatta. Arvosanat vaihtelivat naisilla viidestä kymmeneen ja miehillä neljästä kymmeneen. Miesten ryhmässä yksi informantti ilmoitti saaneensa Z:n, joka kyseisessä koulussa tarkoittaa sitä, ettei oppilas ole suorittanut kurssia loppuun. Naispuolisten keskiarvosanaksi tuli 7,73, miesten keskiarvon ollessa hieman alempi (7,4). Yhteiseksi keskiarvosanaksi ryhmälle tuli 7,62. Suomea äidinkielenä puhuvien keskiarvosana oli 9,3, suomea ja ruotsia äidinkielenään puhuvien 8,4. Alimmat arvosanat olivat pelkästään ruotsia äidinkielenään puhuvilla oppilailla.

Kysely 2009: viimeisin kouluarvosana suomen kielessä

Kysyttäessä viimeisintä kouluarvosanaa suomen kielessä 105 informantin keskiarvosana oli 8, 70 vuonna 2022. Äidinkielenomaisessa suomessa keskiarvo oli lähes yhtä arvosanaa A-suomea korkeampi.⁸ Vain kolme (10 %) A-suomea opiskelevaa informanttia ilmoitti viimeisimmäksi arvosanakseen 10, vastaavan luvun ollessa äidinkielenomaisessa suomessa 22 (30%).

Kysely 2022: viimeisin kouluarvosana suomen kielessä

⁸ Äidinkielenomainen suomi 8, 89, A-suomi 7, 96.

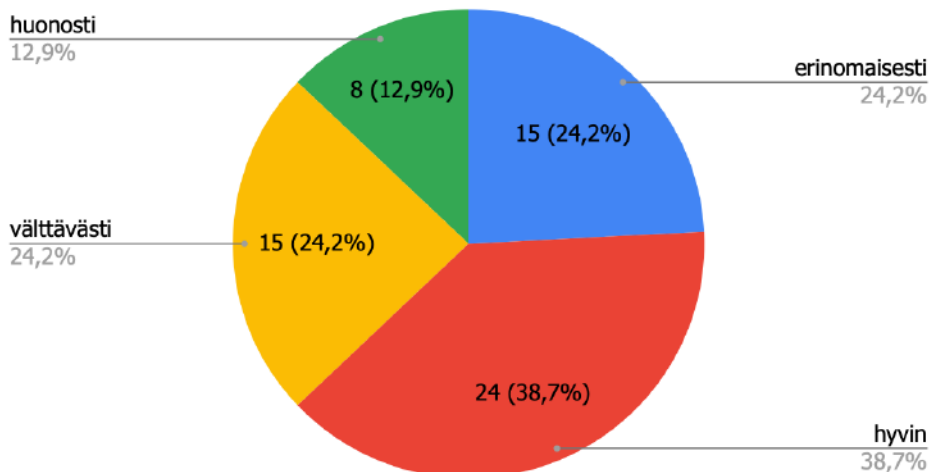
Arvio omasta suomen kielen taidosta

Kysymyksessä kolme informantit saivat itse arvioida oman suomen kielen taitonsa. Vaihtoehtoina oli: *huono, välttävä, hyvä ja erinomainen*.

Vuonna 2009 informantit puhuivat mielestään *hyvin* suomea. Miehistä suurempi osa kuin naisista oli sitä mieltä, että puhuvat kieltä *erinomaisesti* (miehet 29 %, naiset 22 %). Prosentuaalisesti useampi mies kuin nainen oli myös sitä mieltä, että heidän suomen kielen taitonsa ovat *hyvät* (miehet 43 %, naiset 37 %). Useampi nainen kuin mies määritteli osaavansa *välttävästi* suomea (naiset 29 %, miehet 14 %). Omasta mielestään *huonosti* suomea osaavien määrä oli miesten ryhmässä naisia korkeampi (miehet 14 %, naiset 12 %).

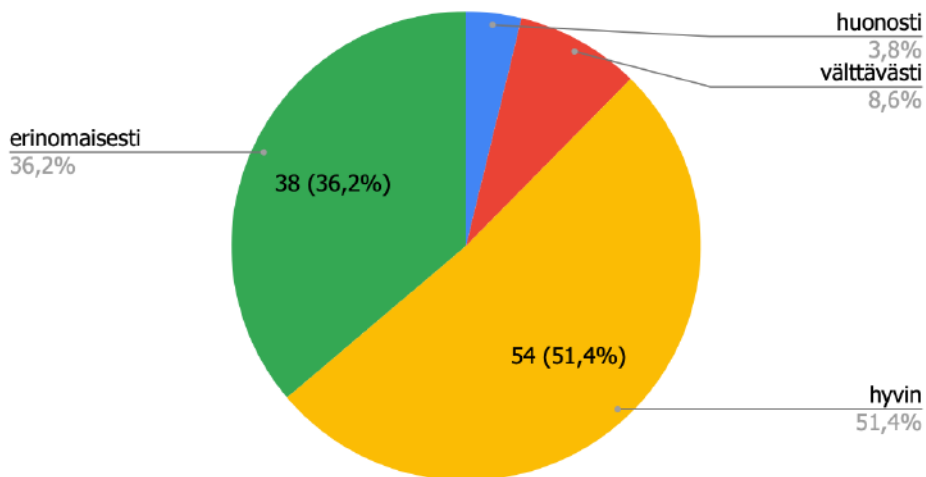
Vuoden 2009 informanttiryhmässä oli toisin sanoen omasta mielestään kaiken tasoisia oppilaita. Verrattaessa informanttien omaa käsitystä suomen kielen taidoistaan heidän viimeisimpään kouluarvosanaan kyseisessä oppiaineessa, huomaamme yhtäläisyyksiä. Kahdeksan, joka luokitellaan *hyväksi* arvosanaksi, oli yleisin.

Kysely 2009: arvio omasta suomen kielen osaamisesta. Osaan mielestäni...

Yli puolet (51%) informanteista vuonna 2022 määrittelee suomen kielen taitonsa *hyväksi*, 36 % puhuessa omasta mielestään *erinomaista* suomea.⁹ Suomen kielen taitonsa *välttäväksi* mieltää 9 %, ja *huonoksi* vain 4 % informanteista.

Kysely 2022: arvio omasta suomen kielen osaamisesta. Mielestäni osaan suomea...

13 % erinomaiseksi suomen kielen taitonsa määrittelevistä lukevat A-suomea, 87 % opiskellessa äidinkielenomaista suomea.¹⁰ *Hyväksi* suomen kielen taitonsa määrittelevien keskuudesta 26 % kuuluu A-suomen opiskelijoihin, 74 % opiskellessa äidinkielenomaista suomea.¹¹ Informantit, jotka ovat ilmoittaneet suomen kielen taidokseen *huonon*, lukevat A-suomea, *välttävästi* suomea osaavista yksi (8 %) ilmoitti lukevansa äidinkielenomaista suomea. Kaikki informantit, jotka ilmoittivat saaneensa arvosanan 10 (erinomainen) edellisestä suomen kielen kurssista, eivät ilmoittaneet osaavansa mielestään *erinomaisesti* suomea, lisäksi joukossa oli yksi informantti, joka mielestään osaa *erinomaisesti* suomea, mutta sai 7:n (välttävä). Tästä voimme päätellä, ettei kurssiarvosana välttämättä vastaa nuoren käsitystä omasta suomen kielen taidostaan.

⁹ hyvä = 54 informanttia, erinomainen = 38 informanttia

¹⁰ 33 oppilasta lukee äidinkielenomaista suomea, 5 oppilasta A-suomea

¹¹ 14 oppilasta lukee A-suomea, 40 äidinkielenomaista suomea

Opettaja

Kyselyyn osallistui kummallakin kerralla sama opettaja. Sukupuoleltaan kyselyyn osallistunut opettaja on nainen. Vuonna 2009 hän ilmoitti äidinkielenkseen suomen, mutta vuonna 2022 hän kertoi puhuvansa äidinkielenään ruotsia. Kotikielenä hänellä on sekä suomi että ruotsi. Suomea hän osaa oman arvionsa mukaan erinomaisesti. Ensimmäisen kyselyn toteutushetkellä hän on toiminut opettajana 9 vuotta, jälkimmäisen 22 vuotta, lukion lisäksi hän on työskennellyt myös ruotsinkielisessä alakoulussa ja aikuisopistossa.

1.5 Tutkimustilanne

Toinen kotimainen kieli ja asenteet sitä kohtaan on ollut ennenkin tutkimusten kohteena. Anja Nurhosen pro gradu -tutkielma *Motivaatio ja asenteet ruotsin kielen oppimisessa* (2001) edustaa 2000-luvulla tehtyä tutkimusta, joka käsittelee osittain samoja teemoja kuin oma tutkimukseni vaikkakin ruotsin kieltä suomen kielen sijaan. Tutkimus on luonteeltaan laadullinen tapaustutkimus, joka koostuu yhdeksän 11-13-vuotiaan informantin vastauksista, ja Nurhonen painottaakin ettei sen tarkoituksena ole yleistää haastateltavien oppilaiden käsityksiä ja mielipiteitä. (Nurhonen 2001, 6) Nurhosen tutkimustulokset ovat kuitenkin mielenkiintoisia oman tutkimukseni kannalta, sillä hänenkin tutkimuksessa selvitettiin oppilaiden mielipidettä siitä, tulisiko toinen kotimainen säilyttää pakollisena oppiaineena. Tulen palaamaan aiheeseen pohdintaosiossa, jossa vertaan Nurhosen tuloksia omiin tutkimustuloksiini.

Uudempaa tutkimusta koskien suomenruotsalaisten asenteista suomen kieltä kohtaan edustavat Johanna Widen pro gradu -tutkielma *Yläkoululaisten asenteita toisia kotimaisia kieliä kohtaan* (2020) sekä Olivia Högnabban pro gradu -tutkielma *Tutkimus yksi- ja kaksikielisten ruotsia äidinkielenään puhuvien asenne-eroista suomen kieltä kohtaan kaksikielisellä paikkakunnalla* (2020). Kummatkin tutkielmat perustuvat

kyselylomaketutkimukseen. Widen tutkimukseen osallistui yhteensä 68 peruskoulun seitsemäsluokkalaista, joista 35 ruotsinkielisestä ja 33 suomenkielisestä koulusta. Tutkimusmateriaali oli kerätty 2016-2018. (Wide 2020, 29) Högnabban tutkimus oli informantimäärältään (465) huomattavasti sekä Widen että omaa tutkimustani suurempi, myös informanttien ikähaarukka oli laajempi, informanttien ollessa iältään 15-74-vuotiaita (Högnabba 2022, 23) Sekä Widen että Högnabban tutkimukset ovat toteutettu kaksikielisillä paikkakunnilla, Widen Uudellamaalla ja Högnabban Raaseporissa, joten ne tuovat mielenkiintoisen vertailukohteen omaan tutkimukseeni, joka toteutettiin kaksikielisessä Varsinais-Suomessa.

Widen tutkimustuloksista tulen keskittymään ruotsinkielisten oppilaiden vastauksiin ja vertaamaan niitä pohdintaosuudessa omiin tuloksiini. Olen erityisen kiinnostunut näkemään onko vastauksissa havaittavissa yhteneväisyyksiä, koskien syitä miksi oppilas haluaa tai ei halua oppia suomea. Myös Högnabban tutkimustuloksissa minua kiinnostaa, juuri syyt halulle oppia suomea tai olla oppimatta, ja ovatko Högnabban informantit maininneet samoja syitä kuin minun tutkimukseeni osallistuneet oppilaat.

1.6 Vaikeuksia kyselyssä

Mitään suurempia vaikeuksia ei kyselytutkimuksen toteuttamisessa esiintynyt. Lukiolaiset suhtautuivat tarvittavalla vakavuudella kyselyyn, eikä niin sanottuja pilailuvastauksia esiintynyt. Mekaaniset vastaukset pyrin minimoimaan tekemällä kyselylomakkeesta mahdollisimman monipuolisen. Vastausten läpikäynnissä mekaanisesti vastattuja lomakkeita ei havaittu, mutta tutkimusmuodon ollessa kirjallinen on kuitenkin todennäköistä että sellaisia esiintyi.

Suurimman haasteen kyselylomaketutkimuksessa toi aika. Ensimmäisen ja toisen kyselytutkimuksen välillä on 13 vuotta, mikä tarkoittaa että osa

kyselylomakkeen kysymyksistä tuntui vuonna 2022 hieman vanhentuneilta, kuten: *Kuunteletko suomenkielisiä radiokanavia?*

Piloottitutkimuksesta huolimatta, jouduin käydessäni läpi vastauksia huomaamaan, että osan kysymyksistä olisi voinut muotoilla toisin. Esimerkiksi kysymys: *Kuinka monta vuotta olet opiskellut suomen kieltä?*, olisi muodossa: *Millä luokalla aloit opiskella suomea?* tuonut luotettavampaa tietoa, sillä oppilaiden olisi ollut helpompi vastata kysymykseen. Kyselyissä kävi ilmi, että osa vastasi puolen vuoden tarkkuudella toisten pyöristäessä ylös tai alas päin, jolloin saatu tieto ei tuntunut tarpeeksi tarkalta, joten jätin vastaukset käsittelemättä.

Vaikka kyselylomakkeeni pituus tuntui sopivalta ottaen huomioon, että oppilaat jaksoivat täyttää lomakkeen huolella loppuun asti, lisäisin siitä huolimatta viisi kysymystä. *Opiskelitko suomea, jos se olisi vapaaehtoista?* on kysymys, jonka sekä Wide että Högnabba esittivät kyselyissään (muotoilu poikkeaa hieman), ja joka olisi myös tuonut lisäsyvyyttä omaan tutkimukseeni. Tutkimuksessani kysyin oppilaiden kantaa siihen, tulisiko suomen olla pakollinen oppiaine, ja oletettavasti ne oppilaat, jotka ovat sitä mieltä, että suomen tulee olla pakollinen oppiaine olisivat myös itse opiskelleet sitä, vaikka kieli olisi vapaaehtoinen. Tämä ei kuitenkaan ole täysin varmaa, mutta olisi selvinnyt kyseisen kysymyksen avulla. Mielenkiintoista olisi myös ollut selvittää aikoivatko oppilaat kirjoittaa suomen kielen ylioppilaskirjoituksissa, sekä syyt aineen kirjoittamiselle tai pois jättämiselle, sekä selvittää heidän kantansa siihen, tulisiko toinen kotimainen palauttaa pakolliseksi ylioppilaskirjoituksissa.

Muut kolme kysymystä, jotka lisäisin kyselyyn tarjoaisi lisätietoa oppilaiden suomen kielen käytöstä koulun ulkopuolella, halusta ja kyvystä käyttää suomea ja suhtautumisesta kyseiseen kieleen.

Onko sinulla suomenkielisiä ystäviä?

Onko sinulla suomenkielisiä harrastuksia?

Millä kielellä aloitat keskustelun asioidessasi (ravintola, kauppa, lääkäri jne.)?

Oman haasteensa kyselytutkimukseen toi myös se, että vuoden 2009 kyselylomake oli paperiversio, jonka vastaukset käsittelin alunperin pisteyttäen SPSS-ohjelman avulla. Vuonna 2022 tehdyn kyselyn ollessa Google Forms:issa, koin kuitenkin käytännöllisemmäksi käyttää Google Sheets -taulukkolaskentaohjelmaa, joten syötin kaikki paperikyselytulokset manuaalisesti Google Sheets:iin, jotta pystyisin helpommin vertailemaan kyselyiden vastauksia.

2 SUOMEN KIELEN OPETUS JA ASEMA VARSINAIS-SUOMESSA

Kandidaatintutkielmassaan, *MIKSI PAKKORUOTSIA? Ruotsalaisen kansanpuolueen ja Perussuomalaisten kannat ja perustelut pakkoruotsiin*, Elina Piittala esittelee *pakkoruotsin* historian koulutuspolitiikassa. Hänen tuloksensa ovat merkityksellisiä myös oman tutkielmani kannalta, sillä ns. pakkoruotsia koskevat säädökset koskevat myös ns. pakkosuomea. Tulen kuitenkin keskittymään vain ajanjaksoon 2009-2022, joka määräytyy tekemieni kyselytutkimusten mukaan.

Tehdessäni ensimmäisen kyselytutkimukseni toinen kotimainen kieli oli viisi vuotta aiemmin poistunut ylioppilastutkinnon vaatimuksista oltuaan pakollinen oppiaine vuodesta 1874 lähtien. Suomenruotsalaisten oppilaiden oli mahdollista jättää suomen kieli kirjoittamatta ylioppilaskirjoituksissa, jos he äidinkielen lisäksi kirjoittivat vähintään yhden reaaliaineen, englannin ja matematiikan. (Piittala 2019, 9-10)

Vaikka suomen kielestä tulikin vapaaehtoinen 2005, ei tämä ole vaikuttanut yhtä suuresti suomenruotsalaisten nuorten haluun kirjoittaa toista kotimaista ylioppilaskirjoituksissa kuin suomenkielisten nuorten. Vuonna 2016 MTV Uutiset kirjoitti kuinka ruotsin kirjoittajien määrä oli

laskenut rajusti vapaaehtoisuuden myötä, mutta suomen kielen suosio oli pysynyt lähes ennallaan hieman alle 90 %:n kirjoittaessa suomen toisena kotimaisena kielenä. (Taskinen 2016) Opetushallituksen tuottaman tutkimuksen myötä käy kuitenkin ilmi, että vuodesta 2008 vuoteen 2022 suomen kielen kirjoittamatta jättäminen on yleistynyt tasaisesti. Vuonna 2008 8 % ylioppilaista ei sisällyttänyt suomea ylioppilastutkintoonsa, ja vuonna 2022 lukema oli noussut 14 %. (Opetushallitus)

Tehdessäni toista kyselytutkimustani (2022) oli kolme vuotta aiemmin kirjattu hallitusohjelmaan tavoite palauttaa toinen kotimainen kieli pakolliseksi ylioppilaskirjoituksessa. (Äijö 2019) Tavoite on jäänyt saavuttamatta ja vuodesta 2022 ylioppilastutkinto koostuu äidinkielen ja kirjallisuuden kokeen lisäksi vapaasti valittavista vähintään neljästä kokeesta, jotka tulee olla vähintään kolmesta eri ryhmästä (matematiikka, toinen kotimainen kieli, vieras kieli ja reaaliaine). Lisäksi vähintään yhden tulee olla pitkän oppimäärän koe. (Ylioppilastutkintolautakunta)

2.1 Mofi ja Vafi

Vuonna 2021 Suomen ruotsinkielisistä lukiolaisista 7,6 %¹² opiskeli Varsinais-Suomessa. Heistä 87 % (468) puhui äidinkielenään ruotsia, 11 % (57) suomea (saamen kieli mukaan luettuna) sekä 2 % (12) jotain muuta kieltä. Varsinais-Suomi kuului Ahvenanmaan ja Pohjanmaan lisäksi maantieteellisesti niihin alueisiin, joissa suomea äidinkielenä puhuvien määrä ruotsinkielisissä lukioissa oli pienin. (Opetushallitus)

Äidinkielenomaista suomea (mofi) on opetettu lukioissa jo 1990-luvulta asti ja vuosikymmentä aiemmin peruskouluissa. Lukiot eivät kuitenkaan ole velvollisia tarjoamaan kyseistä oppiainetta, mutta johtuen kaksikielisten oppilaiden määrän kasvusta on myös mofi-kurssien kysyntä lisääntynyt. Opetushallituksen arvioinnin mukaan vuonna 2021 noin 40 %

---

¹² Varsinais-Suomessa oli ruotsinkielisiä lukiolaisia 537 vuonna 2021, koko maassa 7071. (Opetushallitus)

ruotsinkielisissä lukioissa opiskelevista nuorista opiskeli äidinkielenomaista suomea. (Opetushallitus.)

Ylioppilaskirjoituksissa äidinkielenomaista suomea opiskelleilla on valittavanaan pitkä tai keskipitkä A-suomi. Vuoden 2022 kaikista yo-kokelaista 65 % kirjoitti pitkän oppimäärän ja 45 % keskipitkän. Opetushallituksen mukaan odotettavissa on kuitenkin keskipitkän A-suomen yleistyminen. (Opetushallitus) Odotettu kehitys on mielenkiintoinen ottaen huomioon, että kaksikielisten määrä ja mofi-kurssien kysyntä on lisääntynyt, mutta samalla ylioppilaskokeissa valitaan yhä useammin keskipitkä A-suomi. Jatko-opintojen vaikutus (kuinka monta pistettä kustakin kirjoitetusta oppiaineesta saa) keskipitkän A-suomen yleistymiselle olisi mielenkiintoinen tutkimusaihe.

2.2 Varsinais-Suomi kieliympäristönä

Tilastokeskuksen mukaan Varsinais-Suomessa puhuttiin vuonna 2009 äidinkielenä 104 eri kieltä, joista suurimpia ryhmiä olivat suomi (417 379), ruotsi (26 502), venäjä (4 059) ja viro (2 086). Yli tuhannen puhujan määrään ylsi myös: arabia (1 436), albania (1 528) ja kurdi (1 431). (Tilastokeskus 2)

Vuonna 2022 kieliympäristö oli monipuolistunut Varsinais-Suomessa puhuttaessa 121 eri kieltä äidinkielenä. Suurimmat kieliryhmät olivat suomi (414 795), ruotsi (27 525), venäjä (5 877), arabia (4 091) ja viro (4 049). Vaikka vironkielisten määrä oli lähes tuplaantunut vuoteen 2009 verrattuna oli viro vuonna 2022 vasta viidenneksi puhutuin kieli Varsinais-Suomessa. Yli tuhannen puhujan määrään ylsi myös: kurdi (3 009), albania (2 819), somali (1 880), ukraina (1 868), persia, farsi (1 539), romanian (1 243), puola (1 127) ja vietnam (1 087). (Tilastokeskus 2)

Verrattaessa suurimpia kieliryhmiä vuosina 2009 ja 2022 voidaan havaita, että suomenkielisten määrä on hieman laskenut ja ruotsinkielisten määrä hieman noussut.

3 KYSELY

3.1.1 Vuoden 2009 kyselyn tuloksia: oppilaat

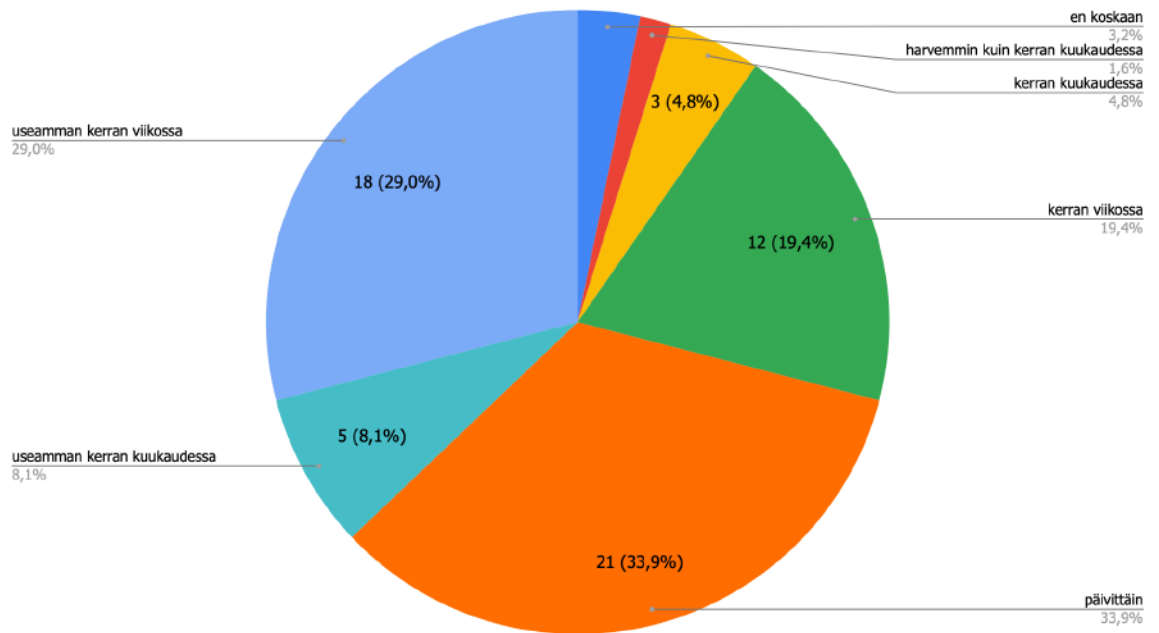
Suomen kielen käyttö koulun ulkopuolella

Vuonna 2009 noin kolmasosa ilmoitti puhuvansa suomea päivittäin. Miehet käyttivät suomea naisia useammin (miehet 48 %, naiset 29 %). Miesten yleisin vastaus kysymykseen olikin *päivittäin*, naisten vastatessa *useamman kerran viikossa*. Miehistä suurin osa lukeutuu joko niihin, jotka käyttävät kieltä päivittäin tai useamman kerran viikossa.¹³ Naisista puolestaan yhtä suuri osa ilmoitti puhuvansa suomea päivittäin kuin kerran viikossa. Naisista lähes lähes kymmenes (10 %) ilmoitti puhuvansa suomea useamman kerran kuukaudessa, vastaavan luvun ollessa miesten ryhmässä vain 5 %. Kerran kuukaudessa suomea puhuu 5 % naisista ja 5 % miehistä. Naisista kukaan ei ilmoittanut puhuvansa suomea harvemmin kuin kerran kuukaudessa, miehistä ryhmään kuului yksi. 2 % naisista ja 5 % miehistä ilmoitti etteivät he koskaan puhu suomea koulun ulkopuolella.

---

¹³ Miehistä 29 % käyttää suomea useamman kerran viikossa.

Kysely 2009: Puhun suomea koulun ulkopuolella suunnilleen...

Katsotko suomenkielisiä TV-ohjelmia?

Selvä enemmistö (65 %) oppilaista ilmoitti katsovansa suomenkielisiä TV-ohjelmia. Noin kolmas osa heistä (14 vastaajaa 40:stä) kertoi katsovansa uutisia. Uutisten lisäksi oppilaat kertoivat katsovansa eri televisiosarjoja, joista *Salatut elämät* sai eniten mainintoja (6 vastaajaa 40). Myös *Tukka auki*, *Helppo elämä* ja *Duudsonit* kuuluivat esimerkkeihin, joita oppilaat antoivat katsomistaan tv-ohjelmista.

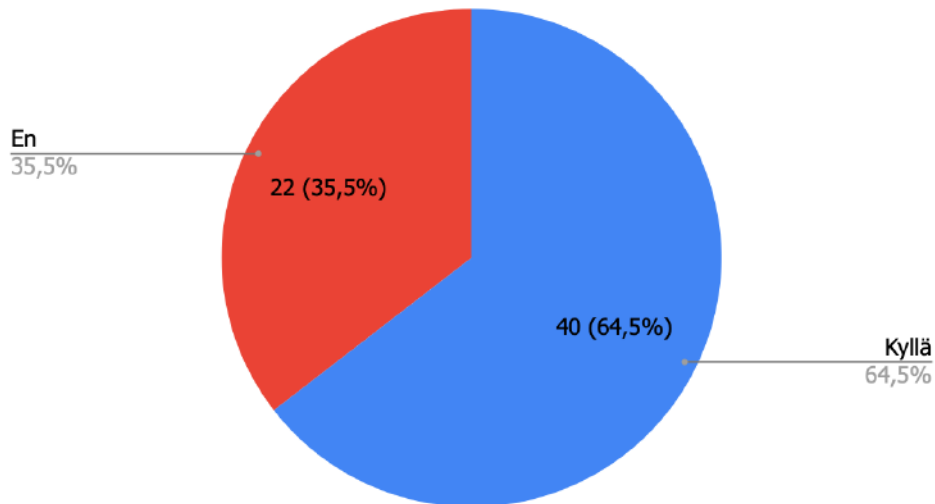
Reilu kolmasosa vastaajista (35 %) ei katso suomenkielisiä tv-ohjelmia. Yleisin syy tähän on se, että suomenkieliset ohjelmat koetaan huonoiksi (10 vastaajaa 22:sta). Osa oli myös sitä mieltä etteivät suomenkieliset ohjelmat ole kiinnostavia (6 vastaajaa 22:sta). Kaksi oppilasta ilmoitti ettei omista televisiota ja vain yksi ei katso suomenkielisiä ohjelmia osittain siitä syystä etteivät taidot riitä.

"Ne ovat usein huonoja kopioita ulkomaalaisista formaateista."

"Ei ole mitään sellaista joka kiinnostaisi minua."

”Dom oftast suger, och dessutom klarar jag inte av att lyssna & tolka finsk talande en längre tid.”

Kysely 2009. Katsotko suomenkielisiä TV-ohjelmia?

Kuunteletko suomenkielisiä radiokanavia?

79 % (49) oppilaista kuuntelee suomenkielisiä radiokanavia. Suurin osa ilmoitti kuuntelevansa useampaa eri kanavaa, *Radio Novan* saadessa kuitenkin eniten mainintoja.¹⁴

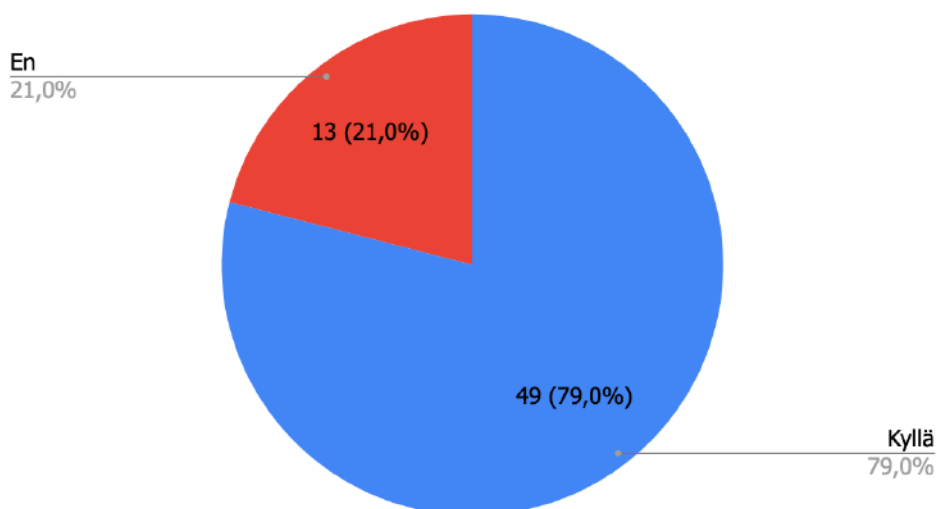
Vain viidesosa (21 %) oppilaista ei kuuntele suomenkielisiä radiokanavia. Heistä lähes puolet (46 %) ilmoitti ettei kuuntele radiota ollenkaan, jolloin suomen kieli ei ole syynä kuuntelemattomuudelle heidän osaltaan. Kielelliset haasteet nousivat kuitenkin esille kahdessa vastauksessa, jossa vastaajat kertoivat etteivät ymmärrä kieltä tarpeeksi hyvin.

”Förstår inte och tror inte det är roligt.”

”Finns ju svenska, förstår för lite, ointressant.”

¹⁴ Nova (21), NRJ (18), Voice (14)

Kysely 2009. Kuunteletko suomenkielisiä radiokanavia?

Kuunteletko suomenkielistä musiikkia?

Oppilaat jakautuivat hyvin tasaisesti kysyttäessä kuuntelevatko he suomenkielistä musiikkia. Vastaajista 53 % (33) kertoi kuuntelevansa suomenkielistä musiikkia, heistä valtaosa popia tai poprockia.¹⁵ Eniten mainintoja sai *Eppu Normaali*, jota kuunteli kolmasosa vastaajista (11), mutta vastaajat kertoivat myös kuuntelevansa *Anssi Kela*a (2), *Apulanta*a (2), *Egotrippi*ä (2), *J. Karjalaista* (2), *Leevi and the Leavingsia* (2) ja *Zen Caféta* (2). Vastausten joukossa oli myös yksi oppilas, joka ilmoitti kuuntelevansa metallia (*Ensiferum*, *Ruoska*, *Sotajumala*) sekä yksi, joka mainitsi punkrock-yhtyeen *Yleislakko*. Kukaan vastaajista ei kertonut kuuntelevansa Suomi-rapia. 27 % (9) ei kertonut minkäläistä musiikkia kuuntelevat.

Hieman alle puolet (47 %) vastaajista ilmoitti ettei kuuntele suomenkielistä musiikkia. Heistä 55 % (16 vastaajaa 29:stä) pitää suomenkielistä musiikkia huonona tai eivät vain pidä siitä. 10 % (3) ilmoitti pitävänsä enemmän englanninkielisestä musiikista ja yksi heistä oli sitä mieltä, että englanti toimii kielenä musiikissa paremmin kuin suomi. Kaksi oppilasta oli sitä mieltä, ettei suomen kieli sovellu musiikkiin. Vastausten

¹⁵ 23 vastaajaa 33:sta.

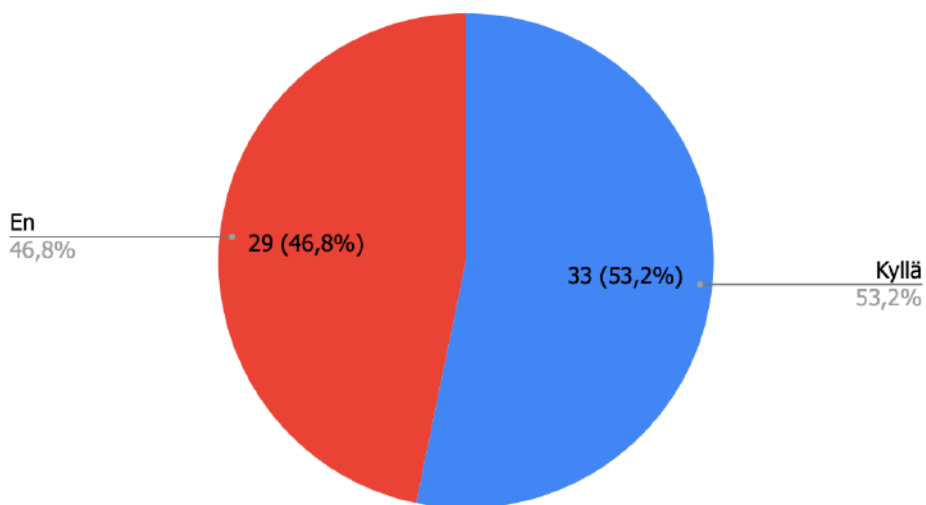
joukossa oli myös kolme neutraalimpaa vastausta, joissa syyksi ilmoitettiin ettei ole löytynyt sopivaa, ei ole mitään syytä tai ei ole ehtinyt lisätä iPodiin. Vain kaksi oppilasta jätti perustelematta vastauksensa.

“Englannin kieli toimii mielestäni paremmin kuin suomen kieli musiikissa.”

“Finska är ett hårt språk, går inte ihop med musik.”

“suomi ei ole musiikkikieli.”

Kysely 2009. Kuunteletko suomenkielistä musiikkia?

Luetko suomenkielisiä kirjoja tai lehtiä?

76 % (47) oppilaista ilmoitti lukevansa suomenkielisiä kirjoja tai lehtiä vapaa-ajallaan, jolloin noin neljännes vastaajista (15) ei lue suomeksi.

Suomenkielisiä kirjoja tai lehtiä lukevista oppilaista 68 % (32) ilmoitti lukevansa lehtiä. Sanomalehdistä eniten mainintoja sai *Turun Sanomat* (9) ja kuukausilehdistä *Demi* (8). 23 % (11) ilmoitti lukevansa myös kirjoja. Kirjailijoista vastauksissa mainittiin: *Inka Nousiainen*, *Leena Lander*, *Kaari Utrio* ja *Mika Waltari*, kirjoista: *Kun enkelit itkevät* ja *Tummien perhosten koti* sekä kirjasarjoista: *Vares-* ja *Himoshoppaaja*-kirjat. Edellä mainituista vain *Himoshoppaaja*-kirjat edustavat käännöskirjallisuutta. Tämän lisäksi kaksi oppilasta kertoo lukevansa käännöskirjallisuutta, mutta he eivät

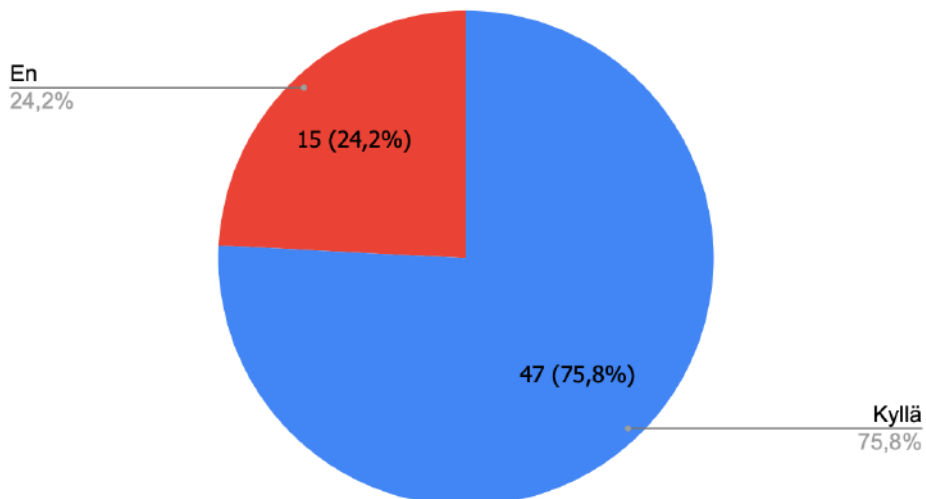
anna teoksista esimerkkejä.

Kolmasosa oppilaista (5), jotka ilmoittivat etteivät he lue suomenkielisiä kirjoja tai lehtiä kertoi lukevansa ruotsin kielellä, tämän lisäksi yksi oppilas kertoi lukevansa englanniksi. Viidesosa (3) oppilaista ilmoitti syyksi etteivät he osaa tarpeeksi hyvin suomea, mutta yhtä moni kertoi ettei mitään varsinaista syytä ole. Yksi oppilas ilmoitti syyksi ajanpuutteen. Yksikään vastaaja ei ilmoittanut syyksi, etteikö pitäisi lukemisesta.

”Ja fattar typ inget så jag orkar int”

”Har för ont om tid, fastän jag skulle vilja”

Kysely 2009. Luetko suomenkielisiä kirjoja tai lehtiä?

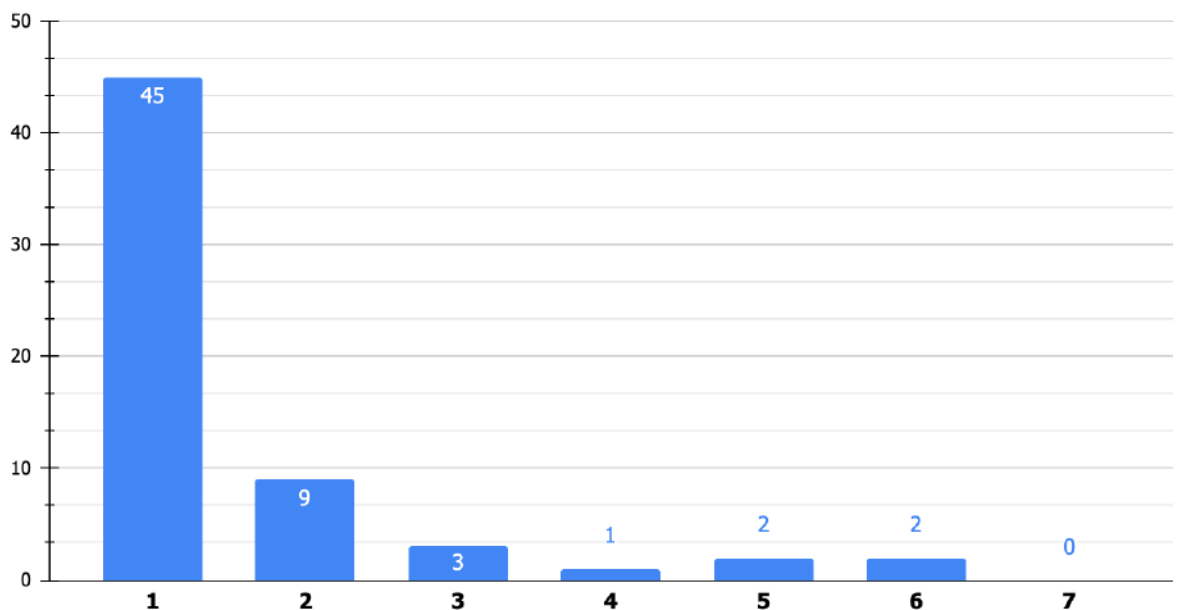
Suomen kielen hyödyllisyys, helppous ja pakollisuus

Osgood-skaalaa hyödyntäen selvitin onko oppilaiden mielestä *hyödyllistä osata suomea, onko suomea helppo oppia ja tulisiko kielen olla pakollinen aine tulevaisuudessakin*. Tulosten purkamisessa olen pisteyttänyt paperisen kyselylomakkeen vastausvaihtoehdot siten, että vaihtoehto 1 vastaa mielipidettä, joka on lähinnä väitteitä: *minun on hyödyllistä osata suomea, suomea on helppo oppia ja suomen tulee olla pakollinen aine*.

Numerointi päättyy seitsemään, joka edustaa väitepareja: *minun ei ole hyödyllistä osata suomea, suomea ei ole helppo oppia* ja *suomen ei tulisi olla pakollinen aine*. Koska vastausvaihtoehtoja oli seitsemän, on oppilaiden ollut mahdollista olla ottamatta kantaa valitsemalla keskimmäisen vastausvaihtoehdon, joka vastaa numeroa neljä. Tätä vaihtoehtoa ei löydy myöhemmin tehdyssä elektronisessa kyselyssä, jotta oppilaat joutuisivat pohtimaan tarkemmin mielipiteitään puolesta tai vastaan.

Suurin osa oppilaista kokee hyödylliseksi osata suomea. 73 % (45) oppilaista valitsi vastausvaihtoehdon 1, joka on lähinnä väitettä *minun on hyödyllistä osata suomea*. Kaiken kaikkiaan 91 % (57) vastaajista valitsi vastausvaihtoehdon 1, 2 tai 3, mikä tarkoittaa että suomen osaaminen koetaan hyödylliseksi vastanneiden keskuudessa. Vain 6 % (4) vastaajista valitsi vaihtoehdon, joka oli lähempänä väitettä *minun ei ole hyödyllistä osata suomea*, mutta kukaan heistä ei valinnut vastausvaihtoehtoa 7, joka olisi lähinnä kyseistä väitettä. Vastausvaihtoehto 4, joka on yhtä lähellä kumpaakin väiteparia, vastasi vain yhden oppilaan mielipidettä.

Kysely 2009: suomen kielen hyödyllisyys

1 vastaa mielipidettä, joka on lähinnä väitettä: *minun on hyödyllistä osata suomea*, ja 7 väitettä: *minun ei ole hyödyllistä osata suomea*.

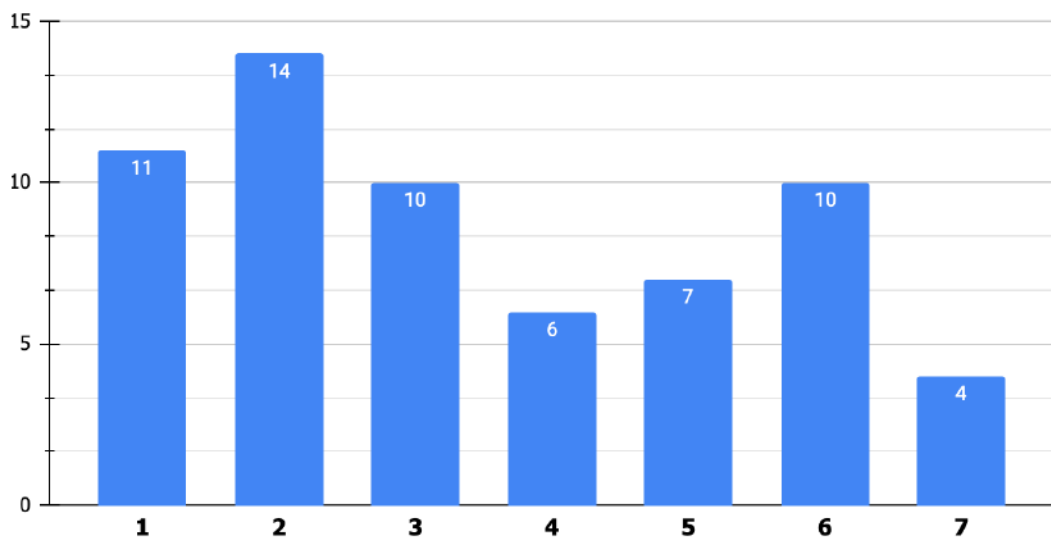
Hieman yli puolet (56 %) vastaajista koki väitteen *Suomea on helppo oppia* vastaavan omaa mielipidettään paremmin kuin vastaparin *suomea ei ole helppo oppia*. Yleisimmät vastausvaihtoehdot olivat yksi ja kaksi, joista ensimmäisen valitsi 18 % ja jälkimmäisen 26 % kaikista vastanneista.

Noin kolmasosa (34 %) valitsi vastausvaihtoehdon, joka oli lähempänä väitettä *suomea ei ole helppo oppia* kuin väiteparia, jossa suomi koetaan helpoksi oppia. 6 % kaikista vastaajista valitsi vaihtoehdon seitsemän, joka edustaa mielipidettä, jonka mukaan *suomea on vaikea oppia*.

Vastausvaihtoehdon neljä, joka on yhtä lähellä kumpaakin väiteparia, valitsi 10 % vastanneista.

Jokainen vastausvaihtoehto (1-7) tuli valituksi, mikä tarkoittaa, että vastauksissa oli hajontaa.

Kysely 2009: suomen kielen oppimisen helppous

1 vastaa mielipidettä, joka on lähinnä väitettä: *suomea on helppo oppia*, ja 7 väitettä: *suomea ei ole helppo oppia*.

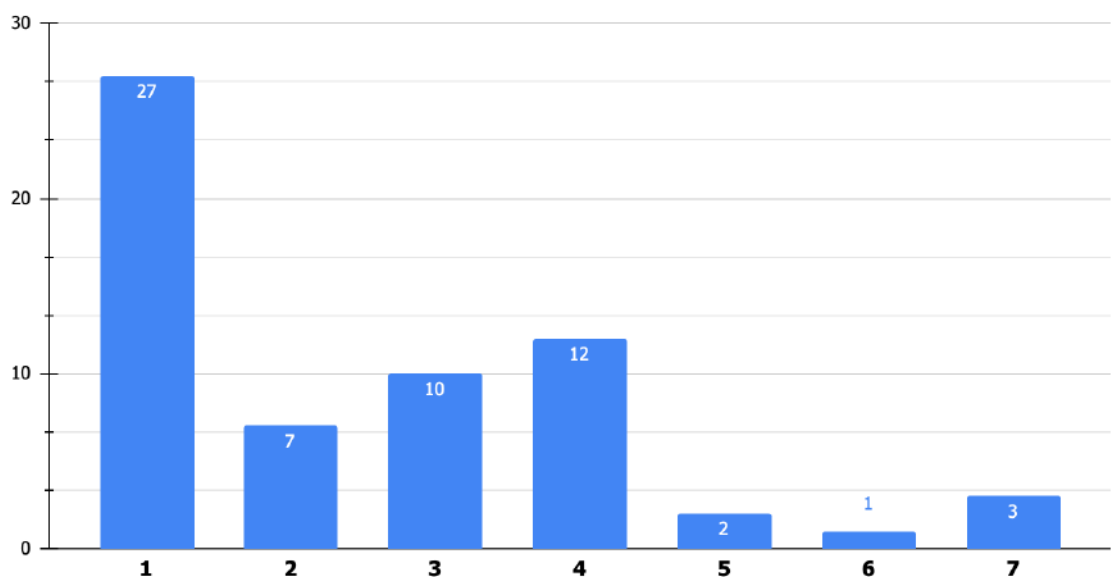
Selvä enemmistö (71 %) vastanneista säilyttäisi suomen kielen pakollisena oppiaineena. Yleisin vastausvaihtoehto oli 1, jonka 44 % kaikista vastaajista valitsi. Vastausvaihtoehto 1 on lähinnä väitettä *suomen tulee olla pakollinen aine*.

10 % vastaajista valitsi vastausvaihtoehdon 5-7, mikä tarkoittaa, että he kokevat väitteen *suomen ei tulisi olla pakollinen aine* vastaavan paremmin mielipidettään. 5 % valitsi vastausvaihtoehdon 7, mikä on lähinnä kyseistä väitettä.

Lähes viidesosa (19 %) koki mielipiteensä olevan yhtä lähellä kumpaakin väiteparia.

Kysely 2009: suomen kielen pakollisuus

1 vastaa mielipidettä, joka on lähinnä väitettä: suomen tulee olla pakollinen aine, ja 7 väitettä: suomen ei tulisi olla pakollinen aine.

Syitä oppia tai olla oppimatta suomea

Kolmea oppilasta lukuunottamatta kaikki ilmoittivat jonkin syyn miksi halusivat oppia suomea. Kysymyksen ollessa avoin vaihtelivat vastaukset suuresti, mutta yhdistäviä tekijöitä olivat koettu hyöty tulevaisuudessa (työpaikka ja opiskelu) sekä arjessa. Vastauksista kävi myös ilmi, että useampi oppilas koki tärkeäksi, osa itsestäänselväksi, osata suomea, koska asuu Suomessa. Yksi oppilas koki suomen ruotsia tärkeämmäksi ja kaksi oppilasta toi esille, ettei Suomessa pärjää pelkällä ruotsin kielellä.

”Varför jag vill lära mig finska är att jag bor i Finland och varför skulle jag inte vilja lära

mig, det skadar ingen om man lär sig ett extra språk. :) Och finskan behöver man annars behöva i framtiden, i mina studier."

"För att det skulle vara roligt att kunna!! Och förenkla livet enormt! Men det är ett svårt språk och skolfinskan är brutalt svår, man lär sig inte att prata finska där utan man lär sig grammatik ord. = FEL! T.ex. kan det stå i provet "fyll i pluskvamperfekt efter att ha böjt i possessiv suffix". WHAT?"

"Miltä kuulostaisi jos Suomessa ei tarvitsisi oppia suomea!? Ei hyvältä. On päivänselvää että kaikki ruotsinkieliset oppilaat oppivat suomea."

"Koska asumme Suomessa, ja se kuuluisi olla se ainoa oikea kieli. Ruotsi on toissijainen kieli, eli sitä saa puhua, mutta ei pakottaa. Mutta on erittäin hyvä jos osaa ruotsia."

"Haluan kehittää suomen kieltäni siltä varalta, että menen opiskelemaan suomeksi taikka saan suomenkielisen työpaikan. Suomessa ruotsinkieltä puhuu niin pieni vähemmistö, ettei siihen voi turvautua."

Oppilaiden vastauksissa suomen kielen hyöty Suomessa asuttaessa oli selvä, mutta kolmessa vastauksessa kävi myös ilmi, että suomen kielen taito koettiin tarpeettomaksi, jos asui ulkomailla. Yksi oppilas kertoi myös harkitsevansa muuttoa Ruotsiin, koska koki suomen kielen vaikeaksi.

"Suomessa on kiva osata suomea, ulkomailla se on tarpeetonta. Maamme yhteiskunnassa pärjäämiseen Suomen kielen osaaminen on lähes välttämätöntä nykyään, paitsi Vaasassa ja Paraisilla. Onneksi osaan jo Suomea, sillä sen opettelu on hankalaa."

"Jag vill lära mig, för man har stort behov av det i Finland. Att få jobb utan finska i en stad är mycket svårt. Men nu funderar därför mycket över att flytta till Sverige, då finska är så svårt!"

Oppilailta, jotka eivät halunneet oppia suomea, oli kaikilla eri syyt. Yksi oppilas ilmoitti osaavansa jo tarpeeksi, toinen ei kokenut suurta hyötyä oppia suomea ja kolmas oli aikeissa muuttaa ulkomaille.

"Jag kan tillräckligt för att klara mig, kasusformer är onödiga.

"Ser inte någon stor nytta i att kunna det."

"Visst är det bra att lära sig finska, om man har planerat att bo i Finland största delen av sitt liv. Men jag har inte planerat göra det."

Suomen kielen käyttö lukion päätyttyä

Oppilailta kysyttäessä: *Arveletko käyttäväsi suomen kielen taitojasi koulun päätyttyä?* vain yksi vastasi kieltävästi. Kyseinen oppilas ilmoitti muuttavansa pois.

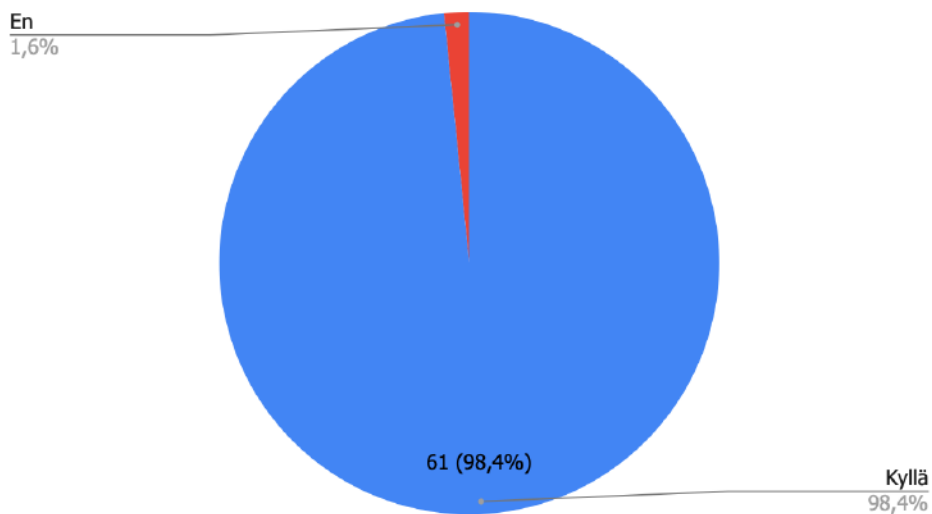
Myöntävästi vastanneiden kesken yleisimpiin vastauksiin lukeutui aikomus käyttää suomen kieltä arjessa (kaupungilla, kaupassa, ystävien ja sukulaisten kanssa) (52%), työssä (44 %) ja opiskellessa (11%). Kaksi oppilasta ei kertonut, missä arveli käyttävänsä suomea.

"Studier, arbetslivet, daglig kommunikation med andra människor."

"Kaikkiällä! Kaupungilla, töissä jne."

"Työssä, kavereiden kanssa, ostoksilla..."

Kysely 2009: Arveletko käyttäväsi suomen kielen taitojasi koulun päätyttyä?

3.1.2 Vuoden 2009 kyselyn tuloksia: opettajat

Kyselyyn osallistuneen opettajan mukaan hän haluaa toimia juuri suomen kielen opettajana, koska työ on antoisaa, haastavaa ja asia, jonka hän osaa. Suomea hän kertoo käyttävänsä työn ulkopuolella päivittäin.

Hän katsoo suomenkielisiä tv-ohjelmia, esimerkiksi uutisia, sekä kuuntelee suomenkielisiä radiokanavia, kuten Radio Sataa. Hän kuuntelee myös suomenkielistä musiikkia, sekä uutta että vanhaa.

Opettaja kertoo lukevansa suomenkielisiä kirjoja ja lehtiä, kuten sanomalehtiä (*Turun Sanomat*), naistenlehtiä (*Kotiliesi*) ja *kaikkea kaunokirjallisuutta*.

Hyödynsin myös opettajien kyselylomakkeessa *Osgood-skaalaa*, jonka avulla pyrin selvittämään opettajan mielipiteen koskien suomen kielen hyödyllisyyttä, kuinka helppoa suomea on oppia ja opettaa, tuleeko suomen olla pakollinen oppiaine ja onko suomen kieli hänestä kaunis.

Opettaja on sitä mieltä, että *oppilailta on hyötyä suomen kielen taidoistaan*. Hän valitsi vastausvaihtoehdon, joka oli mahdollisimman lähellä kyseistä väitettä. *Suomen kielen tulee olla pakollinen oppiaine* vastaa myös enemmän hänen mielipidettään kuin tämän väitepari, jossa suomen kielen ei tulisi olla pakollinen.¹⁶

Opettajan mielestä suomea on hieman helpompia opettaa kuin oppia.¹⁷

Tämän osion viimeisessä kysymyksessä opettajaa pyydettiin ottamaan kantaa siihen onko suomi hänestä kaunis kieli. Hän valitsi vaihtoehdon 2, vastausvaihtoehdoista 1-7. Mitä pienempi numero, sitä lähempänä opettajan mielipide on väitettä *suomi on kaunis kieli*.

---

¹⁶ Opettaja valitsi vastausvaihtoehdon 2, vastausvaihtoehtojen ollessa 1-7. Mitä pienempi numero, sitä lähempänä mielipide on väitettä *suomen tulee olla pakollinen aine*.

¹⁷ Opettaja valitsi vastausvaihtoehdon 2, koskien suomen opettamista. Mitä pienempi numero, sitä lähempänä mielipide on väitettä *suomea on helppo opettaa*. Opettaja valitsi vastausvaihtoehdon 3, koskien suomen oppimista. Mitä pienempi numero, sitä lähempänä mielipide on väitettä *suomea on helppo oppia*.

Avoimissa kysymyksissä selviää, että opettajan mielestä oppilaiden kielellisissä tasoissa on eroja. Hän kertoo, että oppilaat on jaettu kahteen ryhmään.¹⁸ Häneltä kysyttäessä mitä mieltä hän on oppilaiden jakamisesta Mofi ja Vafi/A-fi/Gramma-ryhmiin, ja tarvittaisiinko vielä kolmas ryhmä, hän vastaa seuraavasti:

“Riippuen oppimateriaalista...KYLLÄ.”

Oppilaiden motivaatiosta opettaja nostaa esille, että osa äidinkielenomaisen suomen opiskelijoista ei ole motivoituneita, koska kokevat osaavansa kaiken.

“Osa mofi-sta ei motivoituneita. Kokevat osaavansa KAIKEN.”

Opettaja uskoo oppilaiden käyttävän suomen kielen taitojaan koulun päätyttyä. Häneltä kysyttäessä missä, vastaus kuuluu:

“Missä vain, kaupassa 😊”

3.2.1 Vuoden 2022 kyselyn tuloksia: oppilaat

Suomen kielen käyttö koulun ulkopuolella

Vuonna 2022 yli puolet (68 %) oppilaista ilmoitti puhuvansa suomea *päivittäin*, heistä enemmistö naisia (66 %). Päivittäin suomea puhuvista informanteista 89 % ilmoitti opiskelevansa äidinkielenomaista suomea. Heistä 47,9 % puhuu mielestään *erinomaisesti* suomea. Hiestä 96 % arvioi oman suomen kielen taitonsa joko *erinomaiseksi* tai *hyväksi*.¹⁹

Viimeisimmän kouluarvosanan keskiarvo ryhmän keskuudessa oli 8,65, jolloin arvosanat vaihtelivat 7 ja 10:n välillä. Vain yksi päivittäin suomea käyttävistä oppilaista arvioi suomen kielen taitonsa *huonoksi*.

---

¹⁸ “On eroja, oppilaat jaettu 2 ryhmään (mofi+g).”

¹⁹ 34 arvioi osaavansa suomea *erinomaisesti*, 34 arvioi taitonsa *hyväksi*.

Huomioitavaa on kuitenkin, että kyseisen oppilaan viimeisin kouluarvosana oppiaineessa oli kuitenkin 8 (hyvä). Omasta mielestään *välttävät* suomen kielen taidot omasi kaksi päivittäin suomea puhuvaa oppilasta. 73 % päivittäin suomea käyttävistä puhuivat sekä suomea että ruotsia kotonaan, 14 % pelkästään suomea, ja 13 % ruotsia.

Useamman kerran viikossa suomea koulun ulkopuolella käyttää 22 % vastanneista. Heistä niukka enemmistö (57 %) ilmoitti kuuluvansa Vafi-ryhmään, loput lukevat äidinkielenomaista suomea. 70 % osaa suomea mielestään *hyvin*, 13 % *erinomaisesti* ja 17 % *välttävästi*. Enemmistöllä on kotikielenään ruotsi (65 %), suomea ja ruotsia kotonaan puhuvien ollessa noin kolmasosa (30 %). Vain yksi oppilas ilmoitti puhuvansa kotona jotain muuta kieltä kuin suomea tai ruotsia.

Kerran viikossa suomea vapaa-ajallaan käyttää 5 % oppilaista. Heistä 20 % määrittelee oman suomen kielen taitonsa *erinomaiseksi*, 40 % *hyväksi* ja 40 % *välttäväksi*. Heidän viimeisimmän kouluarvosanansa on keskimäärin 9 ja jokainen heistä ilmoitti opiskelevansa Vafi-ryhmässä.

Vain 1 oppilas (1 %) ilmoitti käyttävänsä suomea *kerran kuukaudessa*. Kyseinen oppilas osaa mielestään suomea *välttävästi* ja viimeisin kouluarvosana hänellä on 6. Kyseinen oppilas puhuu kotonaan ruotsia ja opiskelee Vafi-ryhmässä.

Kaksi oppilasta (2 %) käyttää suomea koulun ulkopuolella *harvemmin kuin kerran kuukaudessa*. Toinen heistä opiskelee äidinkielenomaista suomea ja puhuu sekä suomea että ruotsia kotonaan.²⁰ Sama oppilas ilmoitti osaavansa suomea mielestään *hyvin*.

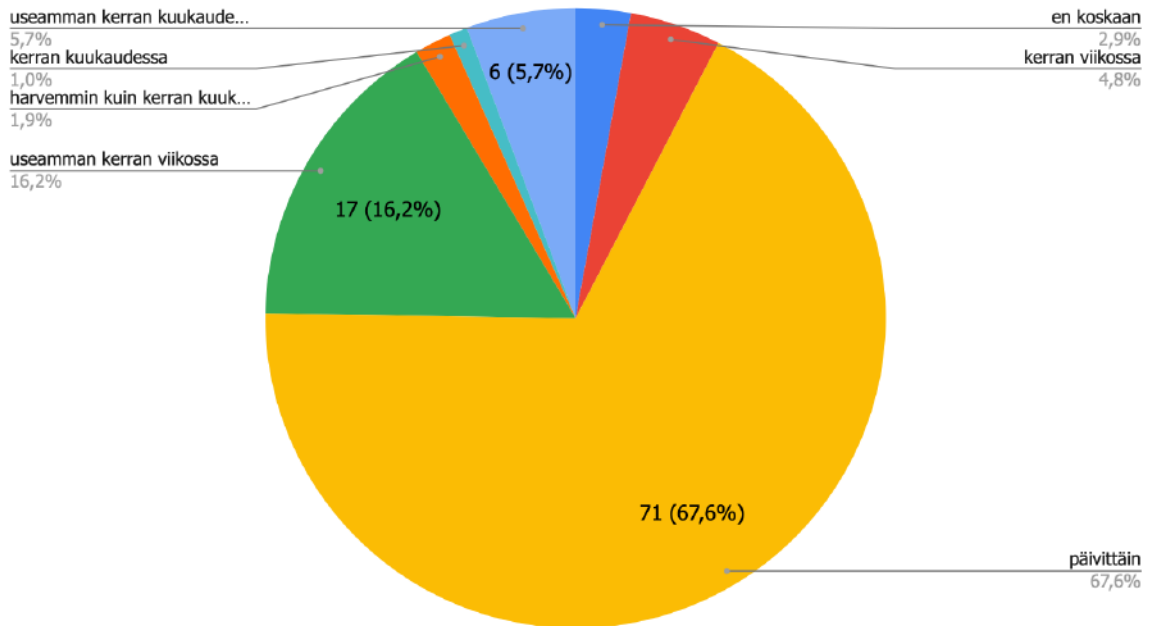
Kolme oppilasta (3 %) *ei koskaan* käytä suomea vapaa-ajallaan. Heitä yhdistää se, että jokainen heistä puhuu ruotsia sekä äidinkielenään että

---

²⁰ Kyseinen tieto vaikuttaa ristiriitaiselta, koska voimme olettaa oppilaan puhuvan kotonaan suomea useammin.

kotikielenään, lisäksi he kuuluvat Vafi-ryhmään. Kaksi kolmesta ilmoitti osaavansa *huonosti* suomea, toisella heistä kuitenkin kouluarvosanana 8 (hyvä). Yksi kolmesta arvioi suomen kielen taitonsa *hyväksi*, hänen viimeisin arvosana 9 (kiitettävä).

Kysely 2022: Puhun suomea koulun ulkopuolella suunnilleen...

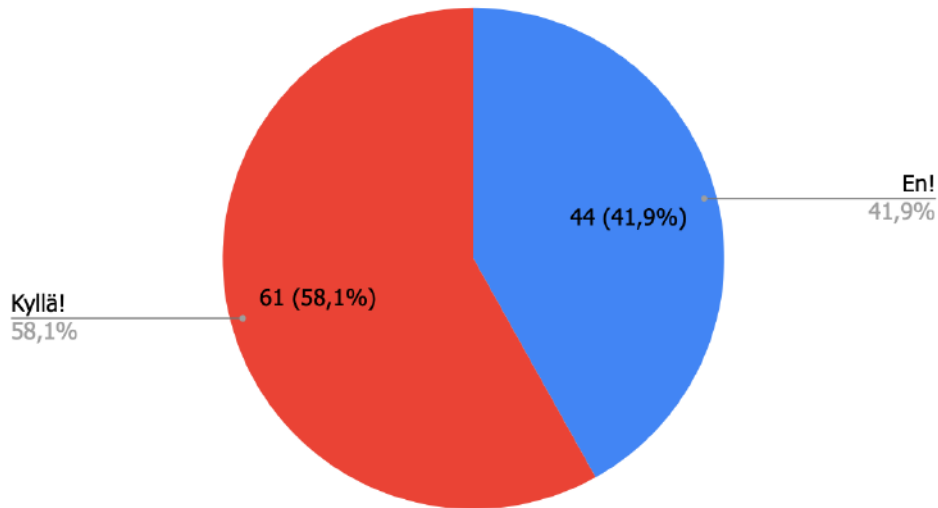
Katsotko suomenkielisiä TV-ohjelmia?

Yli puolet (59 %) vastaajista ilmoitti katsovansa suomenkielisiä ohjelmia. Lähes kolmas osa heistä (18 vastaajaa 61:stä) kertoi katsovansa uutisia. Uutisten lisäksi eri televisiosarjat kuten *Uusi päivä*, *Syke* ja *Salatut elämät* kuuluivat katsottujen tv-ohjelmien joukkoon.

42 % ei katso suomenkielisiä TV-ohjelmia. Syyksi vastaajat ilmoittivat muun muassa, etteivät katso lainkaan televisiota tai sarjoja tai eivät vain ole löytäneet kiinnostavia suomekielisiä TV-ohjelmia, suomenkieliset TV-ohjelmat koettiin myös tylsiksi tai niistä ei vaan tykätty. Vain kaksi informanttia ilmoitti syyksi sen, ettei heidän suomen kielen taitonsa olleet riittävän hyvät.

“ koska en osaa suomea ja en jaksaa yrittää niin paljon kun tarvin jos haluan ymmärtää.”
“en ymmärrä mitä he sanovat”

Kysely 2022. Katsotko suomenkielisiä TV-ohjelmia?

Kuunteletko suomenkielisiä radiokanavia?

59 % (62) vastaajista ilmoitti kuuntelevansa suomenkielisiä radiokanavia. Valtaosa ilmoitti useamman radiokanavan, joista kuitenkin eniten mainintoja kanavalla *Loop*.

41 % (43) vastaajista ei kuuntele suomenkielistä radiota. Enemmistö heistä ilmoittaa syyksi sen, etteivät kuuntele ollenkaan radiota. Kolme informanttia antoi ymmärtää, että radiokanavat eivät ole enää tätä päivää.

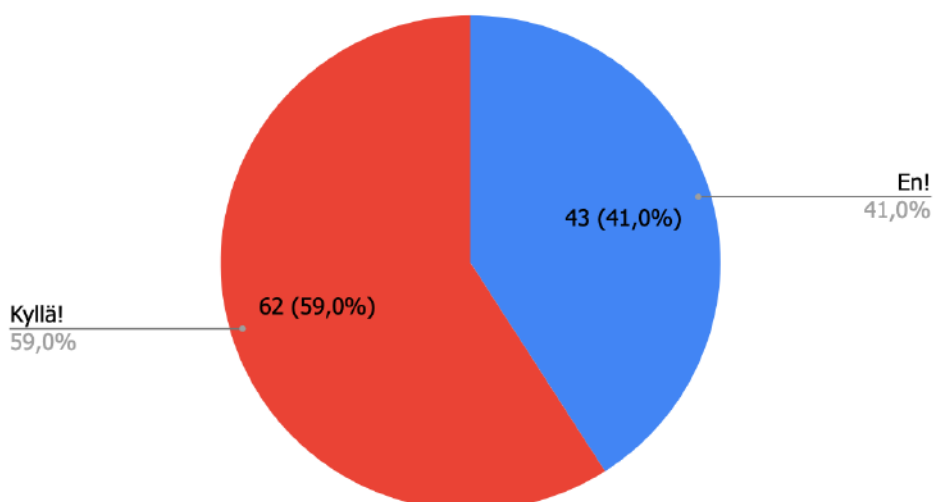
“Kuka nuori kuuntelee radiota???”

“Käytän Spotifyta”

“liian vanhanaikasta”

Kysely 2022. Kuunteletko suomenkielisiä radiokanavia?

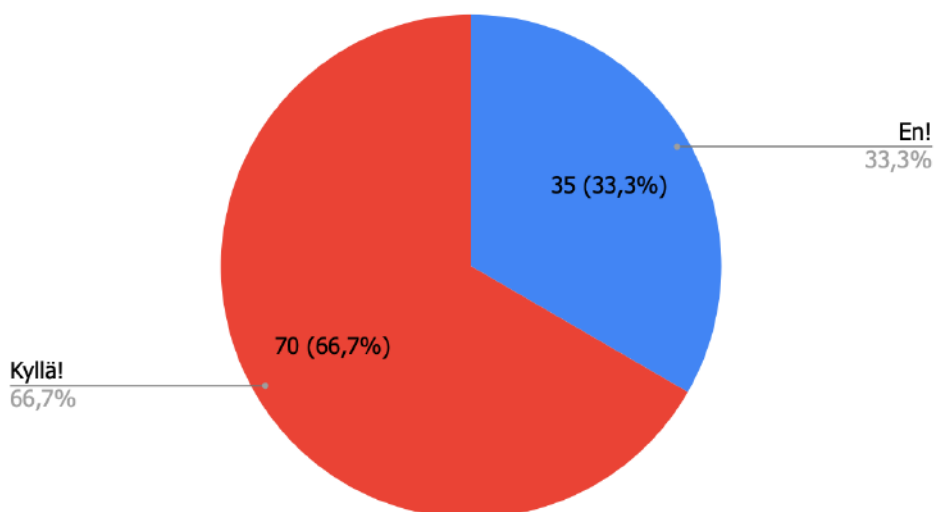

Kuunteletko suomenkielistä musiikkia?

Vastaajista 67 % (70) ilmoitti kuuntelevansa suomenkielistä musiikkia, heistä puolet (35) ilmoitti kuuntelevansa Suomi-rapia. Eniten mainintoja sai suomalainen rap-duo JVG, jota 14 % (10), myöntävän vastauksen antaneista vastaajista, ilmoitti kuuntelevansa. Suomirapin lisäksi vastaajat ilmoittivat kuuntelevansa popia, kuten Arttu Wiskaria (6), sekä rockia, kuten Apulantaa (4) ja Haloo Helsinkiä (4). 29 % (20) vastaajista ei eritellet minkäläistä musiikkia kuuntelevat.

33 % (35) vastaajista eivät kuuntele suomenkielistä musiikkia, heistä 60 % (21) kertoi syyksi sen, etteivät pidä suomenkielisestä musiikista tai se ei ole heidän makuunsa. Yksi vastaajista ilmoitti inhoavansa "suomalaista musiikkia". 11 % (4) ei kertonut syytä.

Kysely 2022. Kuunteletko suomenkielistä musiikkia?

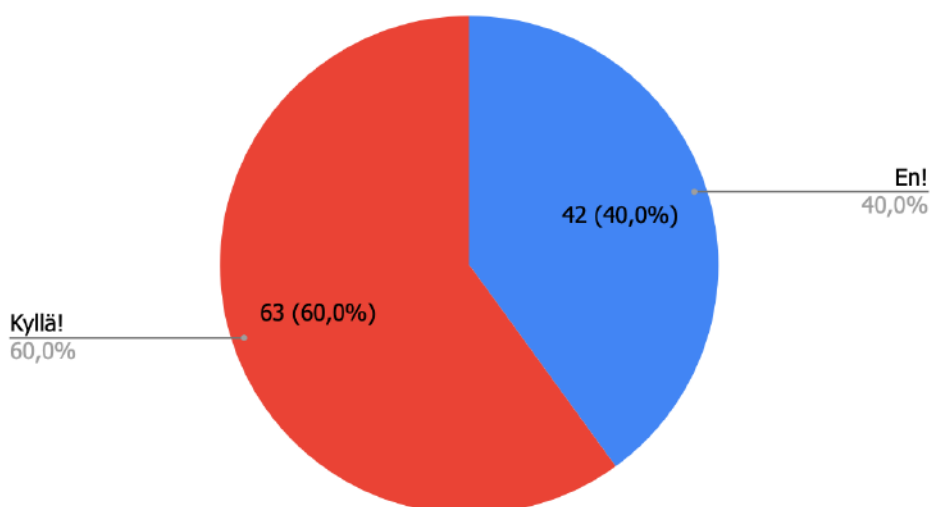
Luetko suomenkielisiä kirjoja tai lehtiä?

Vastanneista 60 % (63) lukee suomenkielisiä kirjoja tai lehtiä vapaa-ajallaan, jolloin 40 % (42) vastanneista joko ei lue lainkaan kirjoja tai lehtiä tai eivät vain lue suomenkielistä kirjallisuutta.

Suomenkielisiä kirjoja tai lehtiä lukevista oppilaista 37 % (23) ilmoitti lukevansa pääasiallisesti lehtiä kuten *Turun Sanomia*, *Helsingin Sanomia* ja *Aku Ankkaa*. Kirjoja puolestaan ilmoitti lukevansa 27 % (17), joista osa antoi esimerkin lukemastansa kirjasta. Kirjoja joita mainittiin: *Kolea talo*, *Koskettavia naiskohtaloita Suomen historiasta*, *Mielensäpahoittaja*, *Noitanaisen ilosanoma*, *Tummien perhosten koti* ja *Tuntematon sotilas*. Vain *Kolea talo* edustaa käännöskirjallisuutta. Kyseisten kirjojen lisäksi myös kirjailija Kari Hotakaisen tuotanto mainittiin (1). Lisäksi 5 % (3) ilmoitti lukevansa uutisia.

12 % (5) oppilaista, jotka ilmoittivat etteivät he lue suomenkielisiä kirjoja tai lehtiä kertoi syyksi etteivät jaksaa lukea suomeksi, 19 % (8) oppilasta ilmoitti etteivät he muutenkaan lue kirjoja. Vain 5 % (2) ilmoitti ettei tykkää lukemisesta.

Kysely 2022. Luetko suomenkielisiä kirjoja tai lehtiä?

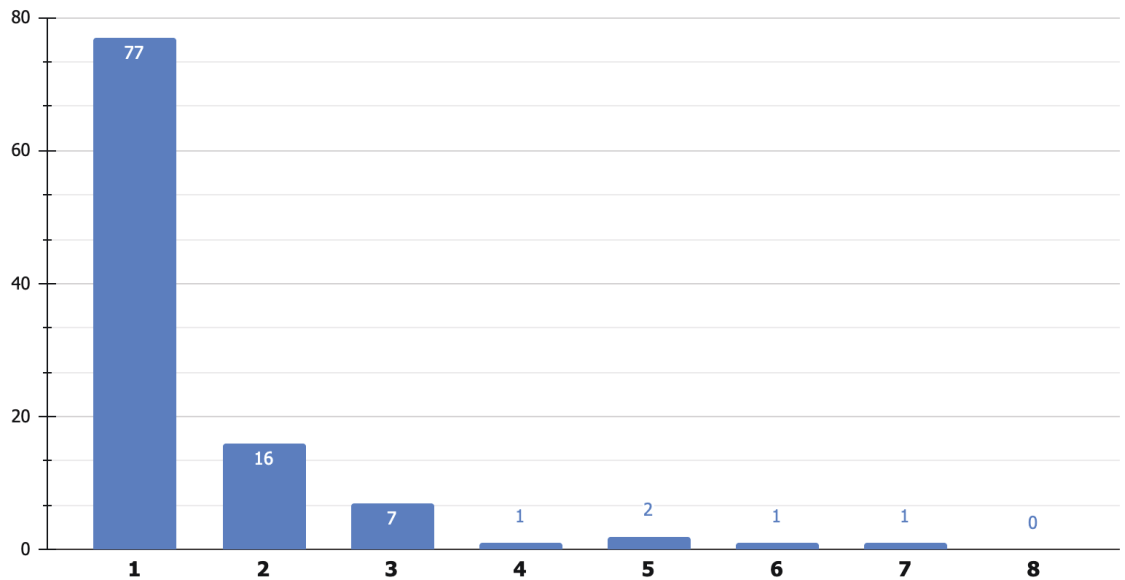

Suomen kielen hyödyllisyys, helppous ja pakollisuus

Saadakseni tietää onko informanttien mielestä *hyödyllistä osata suomea*, onko *suomea helppo oppia* ja *tulisiko kielen olla pakollinen aine tulevaisuudessakin* hyödynsin Osgood-skaalaa. Elektronisessa lomakkeessa vaihtoehto 1 vastaa mielipidettä, joka on lähinnä väitteitä: *minun on hyödyllistä osata suomea*, *suomea on helppo oppia* ja *suomen tulee olla pakollinen aine*. Numerointi päättyy kahdeksaan, joka edustaa väitepareja *minun ei ole hyödyllistä osata suomea*, *suomea ei ole helppo oppia* ja *suomen ei tulisi olla pakollinen aine*.

Vuonna 2022 oppilaista enemmistö oli sitä mieltä, että heidän on *hyödyllistä osata suomea*. 73 % vastanneista valitsivat vastausvaihtoehdon 1, mikä tarkoittaa että heidän oma kantansa on mahdollisimman lähellä väittämää *minun on hyödyllistä osata suomea*. Vain 4 % (4) vastanneista valitsi vaihtoehdon, joka oli lähempänä *minun ei ole hyödyllistä osata suomea*. Kukaan vastanneista ei valinnut vaihtoehtoa, joka oli lähinnä väitettä *minun ei ole hyödyllistä osata suomea*.

Kysely 2022: suomen kielen hyödyllisyys

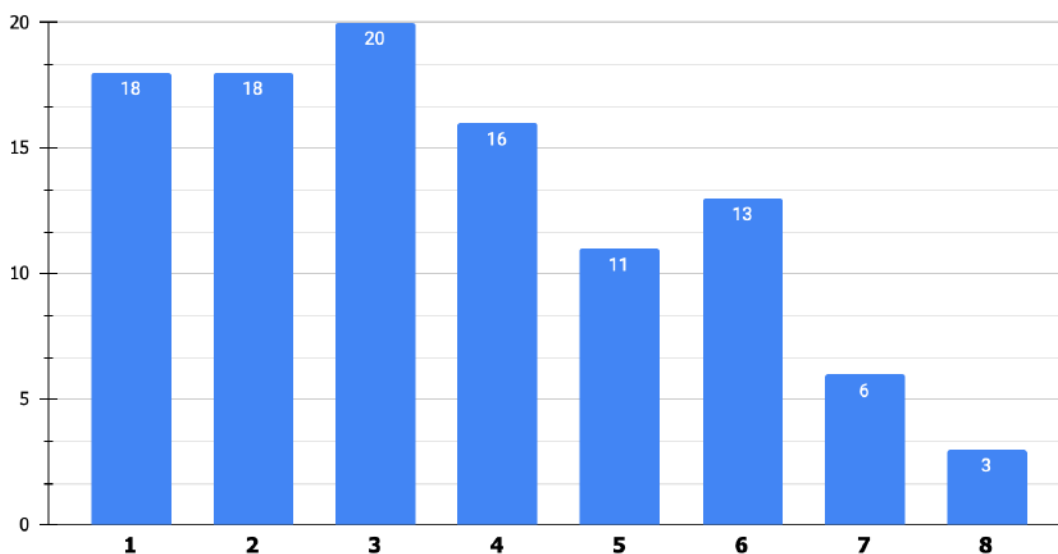

1 vastaa mielipidettä, joka on lähinnä väitettä: minun on hyödyllistä osata suomea, ja 8 väitettä: minun ei ole hyödyllistä osata suomea.

Enemmistö (69 %) vuoden 2022 kyselyyn osallistuneista oppilaista koki väitteen *suomea on helppo oppia* vastaavan omaa mielipidettään paremmin kuin vastaväitteen *suomea ei ole helppo oppia*. Suurimman kannatuksen sai vastausvaihtoehto 3, jonka valitsi 19 % vastanneista, mikä tarkoittaa ettei suomea kuitenkaan koeta aivan helpoksi kieleksi oppia.

Lähes kolmannes (31 %) koki väitteen *suomea ei ole helppo oppia* vastaavan paremmin omaa mielipidettään kuin väiteparin, ja 3 % vastanneista valitsi vaihtoehdon 8, mikä tarkoittaa että suomea ei koeta helpoksi kieleksi oppia. Huomioitavaa on, että jokainen vastausvaihtoehto (1-8) tuli valituksi, mikä tarkoittaa, että vastauksissa oli hajontaa.

Kysely 2022: suomen kielen oppimisen helppous

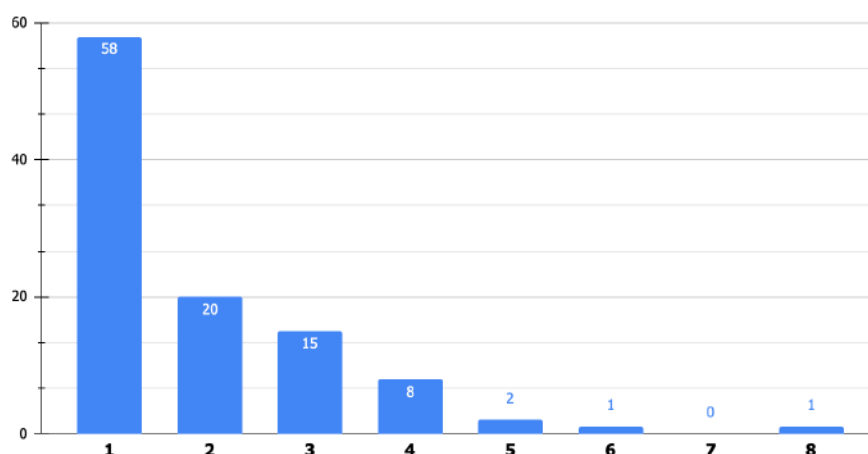

1 vastaa mielipidettä, joka on lähinnä väitettä: suomea on helppo oppia, ja 8 väitettä: suomea ei ole helppo oppia.

Lähes kaikki vastanneista (96 %) olisi valmis säilyttämään suomen kielen pakollisena oppiaineena. Vain 4 % valitsi vastausvaihtoehdon 5-8, mikä tarkoittaa, että kokee väitteen *suomen ei tulisi olla pakollinen aine* vastaavan paremmin mielipidettään.

Yli puolet vastanneista (55 %) valitsi vastausvaihtoehdon 1, mikä tarkoittaa että heidän oma kantansa on mahdollisimman lähellä väittämää *suomen tulee olla pakollinen aine*. Vain yksi oppilas (1 %) valitsi vaihtoehdon lähinnä tämän väiteparia.

Kysely 2022: suomen kielen pakollisuus

1 vastaa mielipidettä, joka on lähinnä väitettä: suomen tulee olla pakollinen aine, ja 8 väitettä: suomen ei tulisi olla pakollinen aine.

Syitä oppia tai olla oppimatta suomea

Oppilailta kysyttäessä: *Miksi haluat oppia suomea? / Miksi et halua oppia suomea?* vastaukset vaihtelevat suuresti, sillä kyseessä on avoin kysymys.

87 % vastanneista ilmoitti jonkin syyn haluta oppia suomea, 6 % ilmoitti syyn miksei halua oppia suomea ja 7 % jätti kysymyksen vastaamatta. Yksi vastanneista (1 %) vastasi *idk*, joka viitanee englanninkieliseen lauseeseen *I don't care*.

Yhdistäviä asioita halulle oppia suomen kieltä on asuinpaikka sekä hyöty työelämässä ja arjessa.

"Auttaa arjessa ja edellyttää parempia mahdollisuuksia työmarkkinoilla (suomessa)"

"Sillä asun suomessa ja koen että sitä tarvitsee täällä päivittäin"

"Haluan oppia koska haluan osaa puhua kaikille Suomessa. Se antaa myös enemmän työmahdollisuuksia ja muutenkin mahdollisuuksia elämässä."

Puolet oppilaista (3), jotka kokivat etteivät halua oppia suomea ilmoitti syyksi, että osaa jo kyseistä kieltä. Muut perustelivat haluansa olla oppimatta seuraavalla tavalla:

“Englanti on hyödyllisempi kieli”

“Mielestäni en tarvitse sitä ja se on vaikea ja pärjään sillä taidolla mitä minulla on”

“Mun täytyy oppia sitä koska minä tarvitsen suomea niin paljon. Se on niin vaikea oppia että mä en haluaa”

Suomen kielen käyttö lukion päätyttyä

Lähes kaikki (95 %) vuonna 2022 vastanneista oppilaista arveli käyttävänsä suomen kielen taitojaan koulun päätyttyä. Vain 5 % (5) oli toista mieltä.

Suomen kieltä lukion jälkeen käyttävien oppilaiden vastauksia yhdisti muun muassa aikomus käyttää suomea *työelämässä, arjessa ja jatko-opinnoissa*. 6 % (6) jätti vastauksensa perustelematta.

“Eteenkin työelämässä, mutta toki myös arkielämässä ”

“Jatko-opinnoissa, töissä, harrastuksissa ja kaverien/perheen kanssa.”

“Yhtä paljon kuin nytkin. Käytän suomenkieltä aktiivisesti arjessani ja se asia ei tule muttumaan. Työnteossa, harrastuksissa, seurustelu kaverien ja sukulaisten kanssa. Esimerkkejä tilanteista jossa tuun käyttämään suomenkieltä. Minun suunnitelmat on muuttaa ulkomaille mutta nään silti että minulla on enemmän hyötyä kuin haittaa supmenkielen osaamisesta.”

“Yliopistossa, kavereitten kanssa, harrastuksissa, kaupungilla yms.”

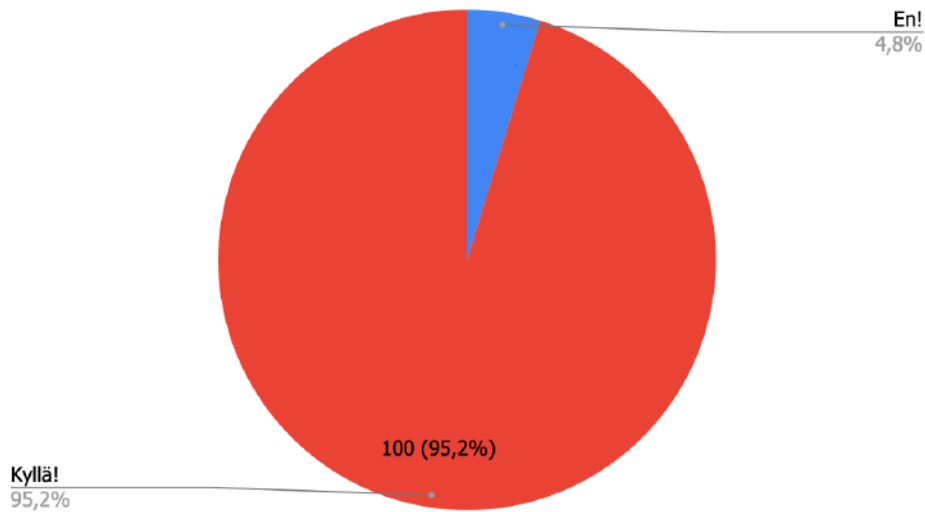
Halu muuttaa ulkomaille yhdisti perusteluita sille, miksi oppilas ei arvellut käyttävänsä suomea lukion jälkeen. Oppilaista jotka eivät oman arvionsa mukaan tule käyttämään suomea 60 % jätti vastauksensa perustelematta.

“haluan muuttaa ulkomaille”

“Aion muuttaa ulkomaille mutta ehkä pari kertaa kuukaudessa kun puhun suomekielisille

sukulaisille”

Kysely 2022: Arveletko käyttäväsi suomen kielen taitojasi koulun päätyttyä?

3.2.2 Vuoden 2022 kyselyn tuloksia: opettajat

Kyselyyn osallistunut opettaja kertoo haluavansa toimia juuri suomen kielen opettajana, koska hän pitää kielellisestä ilmaisusta ja kieliopista. Hän puhuu suomea työn ulkopuolella päivittäin.

Suomenkielisistä tv-ohjelmista opettaja kertoo katsovansa uutisia. Tämän lisäksi hän kuuntelee suomenkielisiä radiokanavia (Nova, Nostalgia, Groove FM ja Yle) sekä suomenkielistä musiikkia (Jenni Vartiainen, Alwari Tuohitorvi, Juice, Hector, Chisu, Ultra Bra).

Opettaja sanoo myös lukevansa suomenkielisiä kirjoja ja lehtiä, joista hän antaa esimerkkeinä *kaunokirjallisuuden, elämäkerrat ja naistenlehdet*.

Hyödynsin myös opettajien kyselylomakkeessa *Osgood-skaalaa*, jonka avulla pyrin selvittämään opettajan mielipiteen koskien suomen kielen hyödyllisyyttä, kuinka helppoa suomea on oppia ja opettaa, tuleeko suomen olla pakollinen oppiaine ja onko suomen kieli hänestä kaunis.

Opettaja kokee, että oppilailla on hyötyä suomen kielen taidoistaan ja että suomen tulee olla pakollinen oppiaine.²¹ Hänen mukaansa suomea on kuitenkin helpompi opettaa kuin oppia.²² Kysyttäessä onko suomi kaunis kieli, opettaja valitsi vaihtoehdon 3 vastausvaihtoehdoista 1-8. Tämä tarkoittaa, että väittämä *suomi on kaunis kieli* on lähempänä hänen mielipidettään kuin väitepari *suomi ei ole kaunis kieli*.

Opettajan mielestä oppilaiden kielellisissä tasoissa on eroja, mikä osaltaan vaikuttaa opetukseen. Hän kokee myös ryhmäjaon tarpeelliseksi ja välttämättömäksi. Tämä käy ilmi kyselyn avoimissa kysymyksissä.

”Tasoerot näkyvät monella eri tapaa, toisilla esimerkiksi ilmausten määrä suppeaa, mutta korrektia, toisilla taas paljon haasteita peruskielitaidossa. Suurin osa on kaksikielisiä, eli ryhmän heterogeenisuus tuottaa omat haasteet eriyttämisen osalta.”

Suurin osa oppilaista on opettajan mukaan motivoituneita. Syyksi hän arvioi sen, että he tietävät tarvitsevansa kieltä tulevaisuudessa. Hän uskoo oppilaiden käyttävän suomen kielen taitojaan koulun päätyttyä, koska arvelee suurimman osan jäävän asumaan paikkakunnille, joissa suomi on oleellinen osa arkea.

4 INFORMANTTIEN VASTAUKSET VERTAILUSSA

4.1 Oppilaat: eroavaisuuksia ja yhteneväisyyksiä vuoden 2009 ja 2022 kyselyn tuloksissa

---

²¹ Opettaja valitsi vastausvaihtoehdon 1 kummassakin kysymyksessä, mikä tarkoittaa että hänen oma kantansa on mahdollisimman lähellä väittämää: *oppilailla on hyötyä suomen kielen taidoistaan sekä suomen tulee olla pakollinen aine*.

²² Opettaja valitsi vastausvaihtoehdon 5, mikä tarkoittaa että hänen kantansa on lähempänä väittämää *suomea ei ole helppo oppia* kuin *suomea on helppo oppia*. Vastausvaihtoehtoja 1-8. Opettaja valitsi vaihtoehdon 3, mikä tarkoittaa että hänen kantansa on lähempänä väittämää *suomea on helppo opettaa* kuin *suomea ei ole helppo opettaa*.

Kysyttäessä oppilailta kuinka usein he käyttävät suomea koulun ulkopuolella vastaukset vaihtelivat suuresti aina vastauksesta *en koskaan*, vastaukseen *päivittäin*. Verratessa vuoden 2009 ja 2022 kyselyiden tuloksia käy kuitenkin ilmi, että suomen kielen käyttö koulun ulkopuolella on yleistynyt. Vuonna 2009 34 % vastanneista ilmoitti käyttävänsä suomea *päivittäin*, vastaavan luvun ollessa kolmetoista vuotta myöhemmin 68 %. Oppilaiden, jotka eivät käytä koskaan suomea koulun ulkopuolella, määrä on pysynyt samana (3 %).

Enemmistö oppilaista ilmoitti sekä vuonna 2009 että 2022 katsovansa suomenkielisiä tv-ohjelmia, prosentuaalisesti heidän lukumääränsä oli kuitenkin hieman laskussa. Vuonna 2009 65 % ja vuonna 2022 59 % vastaajista ilmoitti katsovansa suomenkielisiä tv-ohjelmia, joista uutiset olivat kumpanakin vuotena suosituin ohjelma.

Vaikka enemmistö oppilaista ilmoittikin kuuntelevansa suomenkielisiä radiokanavia, on tämän suosio kuitenkin laskenut vuodesta 2009 vuoteen 2022. Vuonna 2009 suomenkielisiä radiokanavia kuunteli 79 % vastaajista, tuolloin suosituin kanava oli *Radio Nova*, mutta vuonna 2022 suomenkielisiä radiokanavia kuunteli 20 % vähemmän. Vuonna 2022 suosituin kanava oli *Loop*. Radion suosion lasku saattaa johtua muun muassa siitä, että radio koetaan vanhanaikaiseksi, kuten yksi vastanneista kirjoitti.

Suomenkielisen musiikin suosio on noussut kolmentoista vuoden aikana, vaikka radion suosio onkin laskenut. Vuonna 2009 hieman yli puolet (53 %) ilmoitti kuuntelevansa suomenkielistä musiikkia, mutta vuonna 2022 lukema oli noussut jo 67 %:iin. Vuonna 2009 suosituin musiikkigenre vastaajien keskuudessa oli pop tai poprock, jolloin eniten mainintoja sai *Eppu Normaali*. Tuolloin Suomi-rap ei saanut yhtään mainintaa, mutta vuonna 2022 se oli kuunnelluin musiikkigenre, jolloin JVG nousi kuunnelluimmaksi yhtyeeksi.

Suomenkielisen kirjallisuuden suosio on laskenut vuodesta 2009 vuoteen 2022. Vuonna 2009 76 % oppilaista ilmoitti lukevansa suomenkielisiä kirjoja tai lehtiä vapaa-ajallaan, mutta vuonna 2022 lukijoita oli 60 %. Yhteistä on, että esimerkeistä joita oppilaat antoivat, yleisimmät oli mainintoja lehdistä kuten *Turun Sanomat*. Vuonna 2009 yksikään vastaajista ei ilmoittanut syyksi lukemattomuudelle sitä, ettei pitäisi lukemisesta, kun taas vuonna 2022 5 % vastaajista ilmoitti tämän syyksi.

Suomen kielen osaaminen koettiin yhtä hyödylliseksi vuosina 2009 ja 2022, jolloin 73 % vastanneista valitsi vastausvaihtoehdon 1, joka on lähinnä väitettä *minun on hyödyllistä osata suomea*. Lisäksi kumpanakaan vuotena kukaan oppilaista ei valinnut väitettä, joka olisi ollut lähinnä väiteparia, jonka mukaan suomen kielen osaamista ei koeta hyödylliseksi.

Vuonna 2022 useampi koki suomen kielen helpoksi oppia, verrattuna vuoden 2009 tuloksiin. Vuonna 2009 56 % vastaajista koki väitteen *Suomea on helppo oppia* vastaavan omaa mielipidettään paremmin kuin vastaparin *suomea ei ole helppo oppia*. Vuonna 2022 sama lukema oli 69 %. Myös niiden oppilaiden lukumäärä on vähentynyt, jotka valitsivat vastausvaihtoehdon, joka oli lähinnä väitettä, jonka mukaan suomea ei ole helppo oppia. Vuonna 2009 6 % kaikista vastaajista oli sitä mieltä, että suomea oli vaikea oppia, kun taas vuonna 2022 heitä oli 3 % vastaajista.

Sekä vuonna 2009 että 2022 selvä enemmistö oppilaista säilyttäisi suomen kielen pakollisena oppiaineena. Verrattaessa tuloksia käy kuitenkin ilmi, että vuosien mittaan kanta suomen kielen pakollisuudesta on vahvistunut. Vuonna 2009 71 % vastanneista puolsi suomen kielen pakollisuutta, vuonna 2022 lukema oli kohonnut 96 %:iin. Vuonna 2009 yleisin vastausvaihtoehdo oli 1, jonka 44 % kaikista vastaajista valitsi. Vastausvaihtoehdo 1 on lähinnä väitettä *suomen tulee olla pakollinen aine*. Vuonna 2022 yleisin vastausvaihtoehdo oli myös 1, jonka 55 % valitsi. Vastausvaihtoehdon, joka oli lähinnä väitettä *suomen ei tulisi olla*

pakollinen aine, valitsi vuonna 2009 5 % vastanneista, kun taas vuonna 2022 kyseisen vastausvaihtoehdon valitsi vain 1 % vastaajista.

Vuonna 2009 useampi oppilas (95 %) ilmoitti jonkin syyn, miksi he halusivat oppia suomea, kuin vuonna 2022 (87 %). Syyt halulle oppia suomea ovat säilyneet samana, oppilaat kokevat hyötyvänsä taidosta tulevaisuudessa (työ, opinnot ja arki), sekä pitävät myös suomen kielen taitoa tärkeänä asuessaan Suomessa. Oppilaiden, jotka ilmoittivat jonkin syyn, miksi eivät halua oppia suomea, määrä kasvoi 5 %:sta 6 %:iin. Syyt vaihtelivat sekä vuonna 2009 että 2022, mutta yhteistä oli, että kumpanakin vuonna osa oppilaista koki jo osaavansa tarpeeksi suomea eivätkä sen vuoksi halunneet oppia lisää.

Vuonna 2009 98 % kyselyyn vastanneista oppilaista arveli käyttävänsä suomen kielten taitojaan koulun päätyttyä, vuonna 2022 lukumäärä oli hieman laskenut (95 %). Vastauksia yhdisti aikomus käyttää suomea *työelämässä, arjessa ja jatko-opinnoissa*. Oppilaita, jotka eivät arvele käyttävänsä suomea tulevaisuudessa, yhdisti vuonna 2009 ja 2022 aikomus muuttaa koulun päätyttyä ulkomaille.

4.1.1 Oppilaiden vastausten kokoavaa tarkastelua

Tässä tutkielmassa olen selvittänyt kyselytutkimuksen avulla oppilaiden suhtautumista suomen kieleen ja sen opetukseen. Kyselytutkimuksen keskeiset tulokset ovat seuraavat:

- Suomen kielen käyttö koulun ulkopuolella on lisääntynyt (päivittäin käyttävien määrä 34 % → 68 %)
- Suomenkielisten tv-ohjelmien suosio oppilaiden keskuudessa on hieman laskenut (65 % → 59 %), mutta uutiset on yhä katsotuim ohjelma.

- Suomenkielisten radiokanavien kuunteleminen vähentynyt (79 % → 59 %)
- Suomenkielisen musiikin kuuntelu on lisääntynyt (53 % → 67 %). Suosikkigenre on muuttunut popista/poprockista rapiin.
- Suomenkielisen kirjallisuuden suosio on laskenut (76 % → 60 % lukee suomenkielisiä lehtiä tai kirjoja), mutta *Turun Sanomat* on yhä luetuin lehti.
- Suomen kielen osaaminen koettiin yhtä hyödylliseksi vuosina 2009 ja 2022, jolloin 73 % vastanneista koki hyödylliseksi osata suomea. Kumpanakaan vuonna kukaan ei ilmoittanut olevan täysin sitä mieltä, ettei suomen kielen osaamisesta ole hyötyä.
- Suomen kielen helpoksi oppia kokevien määrä nousut (56 % → 69 %)
- Suomen kielen säilyttämistä pakollisena oppiaineena puoltavien määrä on lisääntynyt (71 % → 96 %)
- Syyt halulle oppia suomea säilyneet samana (arki, työelämä, opinnot, asuinpaikka), kuin myös syyt ettei halua oppia (osaan jo).
- Oppilaiden määrä, jotka arvelee käyttävänsä suomen kielen taitojaan koulun päätyttyä, laski hieman (98 % → 95 %). Tilanteet joissa oppilaat arvelevat käyttävänsä suomea ovat pysyneet samoina (työelämä, arki ja jatko-opinnot). Myös syy olla käyttämättä suomea on säilynyt samana (ulkomaille muutto).

4.2 Opettajat: eroavaisuuksia ja yhteneväisyyksiä vuoden 2009 ja 2022 opettajien kyselyn tuloksissa

Kyselytutkimukseen osallistui kummallakin kerralla sama opettaja, mikä mahdollistaa sen, että voimme seurata miten kyseisen opettajan mielipiteet ja tavat ovat saattaneet muuttua ajanjaksolla 2009-2022.

Kyselyyn osallistunut opettaja kertoi vuonna 2009 haluavansa toimia juuri suomen kielen opettajana, koska työ on antoisaa, haastavaa ja asia, jonka hän osaa. Kolmetoista vuotta myöhemmin hän kertoi syyksi, sen, että pitää kielellisestä ilmaisusta ja kieliopista. Ensimmäisellä kyselykerralla opettajan vastaus liittyy lähinnä itse työhön ja miten hän sen kokee, jälkimmäisellä kyselykerralla fokus on siirtynyt itse työstä kieleen, jota hän opettaa.

Opettaja ilmoitti sekä vuonna 2009 että 2022 käyttävänsä suomea päivittäin, katsovansa suomenkielisiä tv-ohjelmia, kuten uutisia, sekä kuuntelevansa suomenkielisiä radiokanavia ja suomenkielistä musiikkia. Myös opettajan lukutottumukset ovat säilyneet samana, koostuen lehdistä ja kaunokirjallisuudesta.

Opettajan 2009 mainitsema *Radio Sata* lopetti toimintansa 2012 (Wikipedia), ja vuoden 2022 kyselyssä hän ilmoitti kuuntelevansa useampaa eri radiokanavaa. Musiikki, jota opettaja kertoi kuuntelevansa vuonna 2009 koostui sekä uudesta että vanhasta. Esimerkit joita hän antoi kuuntelemastaan suomenkielisestä musiikista vuonna 2022 oli *Jenni Vartiainen*, *Alwari Tuohitorvi*, *Juice*, *Hector*, *Chisu* ja *Ultra Bra*, joista mikään ei edusta uudempaa musiikkia. Voinemme olettaa, että kaikkein uusin pop-musiikki ei kuulu opettajan suosikkeihin.

Hyödynsin myös opettajien kyselylomakkeessa *Osgood-skaalaa*, jonka avulla pyrin selvittämään opettajan mielipiteen koskien suomen kielen hyödyllisyyttä, kuinka helppoa suomea on oppia ja opettaa, tuleeko

suomen olla pakollinen oppiaine ja onko suomen kieli hänestä kaunis. Vastausvaihtoehdot olivat vuonna 2009: 1-7, ja vuonna 2022: 1-8.

Opettaja oli kummallakin kyselykerralla täysin sitä mieltä, että *oppilailta on hyötyä suomen kielen taidoistaan*. Hän oli myös sitä mieltä, että suomea on helpompi opettaa kuin oppia. Vuonna 2009 hän valitsi vaihtoehdon 2 (vaihtoehdot: 1-7), ja vuonna 2022 vaihtoehdon 3 (vaihtoehdot: 1-8), koskien suomen kielen opettamisen helppoutta. Opettajan mielipide koskien suomen kielen opettamisen helppoutta on muuttunut hieman, ja vastauksesta selviää, että suomen kielen opettaminen on hänen mielestään muuttunut hieman vaikeammaksi. Myös suomen kielen oppiminen on muuttunut opettajan mielestä vaikeammaksi. Vuonna 2009 kyselyssä opettaja valitsi vastausvaihtoehdon 3 (vaihtoehdot: 1-7), joka on lähempänä väitettä *suomea on helppo oppia* kuin tämän väiteparia, jonka mukaan suomea on vaikea oppia. Vuonna 2022 opettaja valitsi vastausvaihtoehdon 5 (vaihtoehdot: 1-8), joka on lähempänä väitettä *suomea ei ole helppo oppia*. Vaikka opettaja kokeekin suomen kielen muuttuneen vaikeammaksi oppia, ei väite saa tukea oppilaiden vastauksista, joissa vuoden 2022 kyselyssä yhä useampi kokee suomen helpoksi oppia, verrattuna aiempaan kyselyyn.

Opettaja oli vuonna 2022 yhä vakuuttuneempi siitä, että suomen kielen tulee olla pakollinen oppiaine valitessaan vastausvaihtoehdon 1 (vaihtoehdot: 1-8). Vuonna 2009 hän valitsi vaihtoehdon 2 (vaihtoehdot: 1-7). Vaihtoehdo 1 kuvastaa mielipidettä, joka on lähinnä väitettä, jonka mukaan *suomen tulee olla pakollinen oppiaine*. Sama ilmiö oli havaittavissa myös oppilaiden vastauksissa, joissa vaihtoehdon 1 valitsi vuonna 2009 44 % vastanneista, vuonna 2022 vastaavan luvun ollessa 55 %.

Koskien suomen kielen kauneutta, opettajan mielipide oli pysynyt lähes ennallaan. Vuonna 2009 hän valitsi vaihtoehdon 2 (vaihtoehdot: 1-7), ja 2022 vaihtoehdon 3 (vaihtoehdot: 1-8). Kummallakin kyselykerralla hänen mielipiteensä on lähempänä väitettä *suomi on kaunis kieli* kuin tämän

väiteparia, mutta myöhemmässä kyselyssä mielipide oli hieman kauempana.

Opettajan vastauksissa avoimissa kysymyksissä ilmenee sekä vuonna 2009 että 2022, että oppilaiden kielellisissä tasoissa on eroja, jotka vaikuttavat opetukseen, ja tekee ryhmäjaon tarpeelliseksi. Opettaja koki vuonna 2009 kyselyssä, että osa äidinkielenomaisen suomen opiskelijoista ei ole motivoituneita, koska kokevat osaavansa kaiken. Tämä väite saa osittain tukea myös oppilaiden kyselyiden vastauksista, joissa osa oppilaista koki osaavansa jo tarpeeksi suomea eikä sen vuoksi halunnut oppia lisää, tai ei kokenut enää oppivansa uutta. Kyseinen oppilasryhmä oli kuitenkin pieni koostuen vuonna 2009 yhdestä oppilaasta, ja vuonna 2022 kolmesta. Vuonna 2022 kyselyssä opettaja ei tuo kyseistä asiaa esille, vaan toteaa suurimman osan oppilaista olevan motivoituneita. Opettajan usko siihen, että oppilaat käyttävät suomen kielen taitojaan koulun päätyttyä on säilynyt samana.

4.2.1 Opettajien vastausten kokoavaa tarkastelua

Tässä tutkielmassa olen selvittänyt kyselytutkimuksen avulla oppilaiden suhtautumista suomen kieleen ja sen opetukseen. Olen myös tehnyt kyselytutkimuksen opettajien parissa tarkoituksena havaita mahdollinen yhteys oppilaiden ja opettajan motivoituneisuudessa, sekä tutkia onko opettajan suhtautuminen oppiaineeseen muuttunut vuosien myötä. Opettajille suunnatun kyselytutkimuksen keskeiset tulokset ovat seuraavat:

- Syy siihen, miksi opettaja haluaa toimia juuri suomen kielen opettajana on muuttunut. Vuonna 2009 opettajan vastaus käsitteli lähinnä työtehtäviä, mutta vuoden 2022 kyselyssä, opettajan nosti syyksi kieleen liittyvät asiat.
- Työn ulkopuolella tapahtuvassa kielen käytössä ei ole muutoksia,

suomen kieli oli keskeinen osa opettajan arkea kumpanakin vuonna: hän kertoi käyttävänsä suomea päivittäin, katsovansa suomenkielisiä tv-ohjelmia, kuuntelevansa suomenkielisiä radiokanavia ja musiikkia, sekä lukevansa suomenkielistä kirjallisuutta.

- Opettaja oli yhä vakaasti sitä mieltä, että oppilailla tulee olemaan hyötyä suomen kielen taidoistaan ja uskoo heidän käyttävän suomea koulun päätyttyä.
- Opettaja koki suomen kielen opettamisen ja oppimisen tulleen vaikeammaksi. Jälkimmäinen mielipide ei saanut tukea oppilaiden vastauksista.
- Opettajan mielipide siitä, että suomen kielen tulisi olla pakollinen oppiaine, oli vahvistunut entisestään. Sama ilmiö oli havaittavissa myös oppilaiden vastauksissa.
- Opettaja oli yhä sitä mieltä, että väite *suomen kieli on kaunis kieli* vastaa paremmin hänen mielipidettään kuin tämän väitepari.
- Opettaja kokee edelleenkin, että oppilaiden kielellisissä tasoissa on eroja, ja näin ollen ryhmäjaon tarpeelliseksi.
- Opettajan vuonna 2009 mainitsema motivaatiopula joidenkin Mofi-oppilaiden keskuudessa, sai myös tukea oppilaiden vastauksista (2009 ja 2022).
- Vuonna 2022 opettaja ei nosta esille Mofi-oppilaiden haasteita motivaation suhteen, vaan toteaa suurimman osan oppilaista olevan motivoituneita.

5 POHDINTA

Tämän tutkielman tarkoituksena oli selvittää varsinaissuomalaisten suomenruotsalaisten lukiolaisten ja heidän opettajansa suhtautumista suomen kieleen ja sen opetukseen. Koska tutkielma perustuu kyselylomaketutkimukseen, jonka suoritin kahdesti, vuonna 2009 ja vuonna 2022, tarkoituksena oli myös selvittää oliko asenteissa havaittavissa muutoksia. Tarkastelin myös miten Varsinais-Suomi oli muuttunut kieliympäristönä vuoden 2009 ja 2022 välillä, sekä mitä kielipolitiikassa oli tapahtunut, koskien toisen kotimaisen kielen opetusta, kyseisen ajanjakson aikana. Opettajille suunnatun kyselylomakkeen avulla oli tarkoitus havaita mahdollinen yhteys oppilaiden ja opettajan asenteissa.

Kyselylomaketutkimukseen osallistui ensimmäisellä kerralla 62 oppilasta ja yksi opettaja, sekä toisella kerralla 105 oppilasta ja yksi opettaja. Opettaja joka osallistui kyselyihin oli kummallakin kerralla sama, mikä teki opettajan vastausten vertaamisesta mielekkäämpää. Oppilaiden kyselylomake koostui 12 kysymyksestä, joiden lisäksi lomakkeen alussa kysyttiin sukupuolta, ikää, äidinkieltä ja koulua. Opettajien kyselylomake oli pituudeltaan hieman pidempi koostuen 16 kysymyksestä. Sekä pilottitutkimuksessa että vuoden 2009 kyselyssä käytössä oli paperinen kyselylomake, mutta vuonna 2022 kyselytutkimus toteutettiin sähköisesti Google Formsin avulla.

Aiheen rajasin maantieteellisesti Varsinais-Suomeen, jossa suoritin kyselyn ruotsinkielisessä lukiossa. Kyselytutkimusten ajankohtana Varsinais-Suomen väestöstä 5, 7 % oli ruotsinkielisiä (Tilastokeskus 1), mutta valitsemalla alueella olevan kaksikielisen asutuskeskuksen, varmistin että informantit pystyivät halutessaan valitsemaan kumpaa kieltä he käyttivät koulun ulkopuolella. Kieliympäristönä Varsinais-Suomi oli monipuolistunut aikavälillä 2009-2022. Vuonna 2009 Varsinais-Suomessa puhuttiin äidinkielenä 104 eri kieltä, kun taas vuonna 2022 vastaava luku oli

121. Yli tuhannen puhujan ryhmiä oli vuonna 2009 seitsemän, mutta vuonna 2022 niitä oli jo kolmetoista. (Tilastokeskus 2)

Toinen kotimainen kieli poistui vuonna 2005 ylioppilastutkinnon vaatimuksista. (Piittala 2019, 9-10) Vuonna 2008 suomenruotsalaisista ylioppilaista 8 % ei Opetushallituksen mukaan sisällyttänyt suomea ylioppilastutkintoonsa, joten ensimmäisen kyselytutkimukseni ajankohtana lukumäärä oli oletettavasti samankaltainen. Tehdessäni toisen kyselytutkimukseni vuonna 2022 niiden oppilaiden määrä, jotka eivät sisällyttäneet suomea ylioppilastutkintoonsa, oli noussut 14 %:iin. (Opetushallitus) Suomenkielisten oppilaiden parissa toisen kotimaisen kielen vapaaehtoisuus aiheutti kuitenkin huomattavasti suuremman muutoksen, josta uutisoitiin jo vuonna 2016 ja vuonna 2019 hallitusohjelmaan kirjattiin tavoite palauttaa toinen kotimainen kieli pakolliseksi. (Taskinen 2016, Äijö 2019) Toinen kotimainen kieli on yhä vapaaehtoinen osa ylioppilastutkintoa.

Vaikka vuodesta 2008 vuoteen 2022 suomen kielen kirjoittamatta jättäminen on yleistynyt tasaisesti suomenruotsalaisten lukiolaisten keskuudessa, osoittavat tutkimustulokseni kuitenkin, että suomen kielen säilyttämistä pakollisena oppiaineena puoltavien määrä on noussut (71 % → 96 %). Myös niiden oppilaiden määrä, jotka puoltavat täysin väitettä *suomen ei tulisi olla pakollinen aine*, on vähentynyt (5 % → 1 %). Sama ilmiö oli havaittavissa myös opettajan vastauksissa, sillä hänen mielipiteensä siitä, että suomen kielen tulisi olla pakollinen oppiaine oli vahvistunut entisestään. Tutkimukseeni osallistuneista oppilaista selvä enemmistö puolsi toisen kotimaisen kielen pakollisuutta, kuten myös Anja Nurhosen tutkimukseen osallistuneista oppilaista. Nurhosen tutkimukseen osallistuneet suomenkieliset oppilaat halusivat säilyttää ruotsin pakollisena oppiaineena. Nurhosen tutkimuksessa oppilaat koostuivat 5.- ja 7.-luokkalaisista. (Nurhonen 2001, 2)

Tutkimukseeni osallistuneet lukiolaiset kokivat sekä vuonna 2009 että

2022 suomen kielen osaamisen yhtä hyödylliseksi. 73 % kaikista vastanneista koki hyödylliseksi osata suomea, eikä kukaan kokenut sitä täysin hyödyttömäksi. Myös opettaja oli vakuuttunut, että oppilailla tulee olemaan hyötyä suomen kielen taidoistaan ja uskoi heidän käyttävän suomea koulun päätyttyä. Lähes kaikki oppilaista arveli käyttävänsä suomen kielen taitojaan lukion jälkeen. (Vuonna 2009: 98 %, vuonna 2022: 95 %). Tilanteet joissa oppilaat arvelivat käyttävänsä suomea tulevaisuudessa, olivat sekä vuonna 2009 että 2022: työelämä, arki ja jatko-opinnot. Yleisin syy olla käyttämättä suomea koulun päätyttyä oli kumpanakin vuotena ulkomaille muutto.

Tulosten mukaan syyt halulle oppia tai olla oppimatta suomea olivat samat vuosina 2009 ja 2022. Vastauksia yhdistivät koettu hyöty tulevaisuudessa: opinnoissa, työssä ja arjessa, useammassa vastauksessa korostui myös asuinpaikan vaikutus, koettiin tärkeäksi osata suomea, koska asuu Suomessa. Vastanneiden joukossa oli myös oppilaita, jotka kokivat ettei Suomessa pärjää ilman suomen kielen taitoja. Oppilaita, jotka ilmoittivat etteivät halua oppia suomea, yhdisti se että he kokivat osaavansa jo suomea. Vuonna 2009 opettaja nosti esille, että osa äidinkielenomaisen suomen kielen opiskelijoista kokivat osaavansa kaiken, mikä vaikutti negatiivisesti heidän motivaatioonsa oppia suomea.

Oppilaat haluavat oppia suomen kieltä koska kokevat sen olevan hyödyllistä tulevaisuudessa: opinnot, työ ja arki. Heidän halua oppia suomea ohjaa käytännön tavoite, jolloin kyseessä on Gardner & Lambertin mukaan *instrumentaalisesta motivaatiosta*. (Gardner & Lambert 1972, 132) Kyseinen motivaatio ei kuitenkaan ole välttämättä pelkästään ulkoista motivaatiota, vaan kuten Pietilä toteaa voi oppilaalla, joka opiskelee vierasta kieltä saavuttaakseen jotain, olla sisäisesti motivoitunut. (Pietilä 2014, 51-51) Koska kyselytutkimukseeni osallistuneet oppilaat eivät opiskelleet suomea päästäkseen johonkin tiettyyn kouluun, työhön tms vaan opiskelivat suomea, koska olivat sitä mieltä että siitä on hyötyä, uskon, että he ovat myös sisäisesti motivoituneita. *Integratiivisessa*

motivaatiossa oppilas on kiinnostunut kohdekielestä ja sen kulttuurista, jolloin oppija saattaa kokea halua samaistua kohdekielen puhujiin. (Gardner & Lambert 1972, 132) Osa kyselytutkimukseeni osallistuneista oppilaista on kaksikielisiä, jolloin oppilas saattaa tuntea ristiriitaisuutta siitä kumpaan kieliryhmään kuuluu. Tällöin on mahdollista, että halussa oppia suomea (tai kehittää suomen kielen taitojaan) on kyse myös integratiivisesta motivaatiosta.

Johanna Widen tutkimuksessa (2020), lähes kaikki oppilaat olivat sitä mieltä, että on hyvä, että kaikki opiskelevat suomea koulussa. Widen oppilaiden perustelut koskivat suurimmaksi osaksi kielen hyödyllisyyttä ja välttämättömyyttä, ja toivat myös esille suomen aseman enemmistökielenä. (Wide 2020, 32-33) Vaikka Wide tekikin tutkimuksensa peruskoulun puolella, on mielenkiintoista nähdä kuinka hyvin tutkimuksemme tulokset vastaavat toisiaan, kun kysytään oppilaiden syitä oppia suomea. Myös niiden oppilaiden, jotka eivät halunneet oppia suomea, vastauksissa oli havaittavissa yhtäläisyyksiä; osa ei halunnut oppia suomea, koska koki jo osaavansa kyseistä kieltä. (Wide 2020, 32-35)

Myös Olivia Högnabban (2020) tutkimuksessa kävi ilmi, että enemmistö informanteista (14-75-vuotiaat) suhtautui positiivisesti suomen kielen opiskeluun ilmoittaen opiskelevansa suomea vaikkei tämä olisi pakollista. Yleisin syy haluun opiskella suomea oli asuinpaikka, Suomessa asuessa suomen kielen taito koettiin hyödylliseksi. Myös Högnabban informanttien joukossa oli niitä, jotka eivät opiskelisi tai olisi opiskelleet suomea, jos saisivat tai olisivat saaneet valita. Osa heistä perusteli vastauksensa samoin kuten oppilaat Widen ja minun tutkimuksissa, että osaavat jo. (Högnabba 2020, s. 58)

Tutkimukseeni osallistuneista oppilaista enemmistö koki, että suomea on helppo oppia. Suomen kielen helpoksi oppia kokevien määrä nousi vuodesta 2009 vuoteen 2022 (56 % → 69 %). Toisin kuin oppilaat, opettaja

koki suomen kielen tulleen vaikeammaksi oppia, mutta myös vaikeammaksi opettaa. Vuonna 2009 opettaja valitsi vastausvaihtoehdon, joka oli lähempänä väitettä *suomea on helppo oppia*, mutta vuonna 2022 hän valitsi vastausvaihtoehdon, joka oli lähempänä tämän väiteparia, jonka mukaan suomea on vaikea oppia. Opettajan näkemys, että suomen kieltä on vaikea oppia, perustunee siihen, miten helposti hän kokee oppilaiden oppivan, eikä niinkään miten vaikeaksi itse on kokenut kielen oppimisen. Oppilaat sen sijaan vastasivat luultavasti enemmän siltä pohjalta, miltä heistä itsestään suomen kielen oppiminen tuntuu.

Tulosten perusteella suomen kielen käyttö oppilaiden keskuudessa on lisääntynyt. Vuonna 2009 34 % oppilaista kertoi käyttävänsä suomea päivittäin, vuonna 2022 vastaava luku oli 68 %. Huomioitavaa on kuitenkin, että vuonna 2009 21 % oppilaista puhui sekä suomea että ruotsia kotonaan, mutta vuonna 2022 vastaava luku oli 63 %. Jako mofi- ja vafi-ryhmiin tai kotikielen mukaan tuloksia analysoidessa tekisi mahdolliseksi havaita onko esimerkiksi yksikielisten suomen kielen käytössä tapahtunut muutoksia. Aineiston koon vuoksi, päädyin kuitenkin analysoimaan ja vertaamaan vuoden 2009 ja 2022 tuloksia keskenään, tekemättä jakoa pienempiin ryhmiin. Aineisto antaa kuitenkin mahdollisuuden tehdä jatkotutkimuksia, joissa tuloksia tarkasteltaisiin juuri pienempien ryhmäjakojen kautta, tällöin esimerkiksi yksi- ja kaksikielisten mahdolliset asenne-erot kävisivät ilmi.

Vaikka vuoden 2022 kyselytutkimukseen osallistui enemmän kaksikielisiä kuin vuoden 2009 kyselyyn, ja suomen kielen käyttö koulun ulkopuolella oli lisääntynyt, osoittavat tulokset kuitenkin suomenkielisten tv-ohjelmien, radiokanavien ja kirjallisuuden suosion laskeneen. Vain suomenkielisen musiikin kuuntelu oli lisääntynyt vuodesta 2009 vuoteen 2022 (53 % → 67 %). Yhtäläisyyksiä vuoden 2009 ja 2022 vastauksissa oli, että uutiset olivat yhä katsotuin ohjelma sekä *Turun Sanomat* luetuin lehti. Toisin kuin oppilaiden, ei opettajan työn ulkopuolella tapahtuvassa kielen käytössä ollut tapahtunut muutoksia, vaan suomen kieli oli keskeinen osa opettajan

arkea kumpanakin vuonna. Opettaja oli myös yhä sitä mieltä, että väite *suomen kieli on kaunis kieli* vastaa paremmin hänen mielipidettään kuin tämän väitepari.

Opettajan koki sekä vuonna 2009 että 2022, että oppilaiden kielellisissä tasoissa oli eroja ja piti ryhmäjakoja tarpeellisena. Ensimmäisessä kyselytutkimuksessa opettaja mainitsi joidenkin mofi-oppilaiden motivaatiopulan, opettajan mukaan kyseiset oppilaat kokivat osaavansa kaiken. Tämä väite sai myös tukea oppilaiden vastauksista. Toisessa kyselytutkimuksessa opettaja ei nostanut esille mahdollisia haasteita motivaation suhteen, vaan totesi suurimman osan oppilaita olevan motivoituneita oppimaan suomea.

Vuonna 2009 opettaja kertoi haluavansa olla juuri suomen kielen opettaja, koska työ on antoisaa, haastavaa ja asia, jonka hän osaa. Vastaus liittyi tuolloin lähinnä itse työhön ja miten hän sen kokee. Vuonna 2022 opettajan vastauksessa fokus oli siirtynyt työstä kieleen, jota hän opettaa, hänen sanoessa haluavansa toimia juuri suomen kielen opettajana, koska pitää kielellisestä ilmaisusta ja kieliopista.

SVENSK SAMMANFATTNING

En enkätundersökning om finlandssvenska gymnasisters motivation att lära sig finska.

Syftet med denna pro gradu -avhandling är att kartlägga hur motiverade finlandssvenska gymnasister i Egentliga Finland är att lära sig finska, samt undersöka ifall attityderna till det andra inhemska språket i Finland ändrat under tidsperioden 2009 och 2022. Resultaten återspeglas även mot språkpolitiken för 2009-2022 för att upptäcka eventuella förhållanden i orsak och verkan. Som hjälp används Elina Piittalas kandidatavhandling från 2019, *MIKSI PAKKORUOTSIA? Ruotsalaisen kansanpuolueen ja Perussuomalaisten kannat ja perustelut pakkoruotsiin*, där Piittala

behandlar förändringar inom språkpolitik även för den tidsperiod som min undersökning innefattar.

Eftersom undersökningen baserar sig på ett begränsat urval informanter som valts ut på bestämda grunder kan inte resultaten generaliseras och anses gälla alla finlandssvenska gymnasister. Undersökningen omfattar enbart gymnasister från Egentliga Finland, vilket betyder att ungdomar som studerar i yrkesskolor har exkluderats från undersökningen. Trots detta är resultaten av samhällsligt värde eftersom de ökar vetskapen om hur den finlandssvenska minoriteten förhåller sig till studier i finska språket och hur attityderna har förändrats eller bibehållits sedan år 2009. Dessutom ger undersökningsresultaten en preliminär uppfattning om hur förändringar i språkpolitik kan synas även i ungdomars attityder.

Avhandlingen baserar sig på en enkätundersökning som jag genomförde två gånger, både år 2009 och år 2022. Första gången deltog 62 gymnasister i undersökningen, och andra gången var informantantalet 105. Med hjälp av statistisk analys försöker jag i enkätsvaren hitta likheter och skilljaktigheter i gymnasisternas attityder till läroämnet. Eftersom det är en undersökning som baserar sig på ett begränsat urval, känner vi bara till de som besvarat enkäten och inte antal och bakgrund av dem som inte besvarat enkäten.

Förutom gymnasisterna deltog även deras finskalärare i enkätundersökningen. Hen besvarade en enkät som var riktad till lärare. Samma lärare deltog i undersökningen både år 2009 och år 2022. Syftet med lärarenkäten är att kartlägga hur motiverad läraren är att undervisa i sitt läroämne, samt hur hen själv förhåller sig till finska språket. Läraren tillfrågades även hur motiverade gymnasisterna är att lära sig finska enligt hens uppfattning. Avsikten är att upptäcka ett eventuellt samband mellan gymnasisternas och deras lärares motivation, samt undersöka ifall lärarens förhållningssätt till läroämnet ändrats under åren.

Ämnet avgränsas geografiskt till Egentliga Finland där

enkätundersökningen genomfördes i ett svenskt gymnasium. Både år 2009 och år 2002 var 5, 7 % av invånarna i Egentliga Finland svenskspråkiga. (Tilastokeskus 1) Trots att finskan är majoritetsspråk i Egentliga Finland, finns tvåspråkiga bosättningscentrum (Åbo, Pargas, Kimitoön), där service erbjuds på båda inhemska språken. Jag genomförde undersökningen i ett av dessa tvåspråkiga bosättningscentrum, så att informanterna vid behov kunde leva utan att ha ett behov av att lära sig finska. Trots att procentuellt lika stor andel av invånarna i Egentliga Finland talade svenska år 2009 och år 2022, har området som språkmiljö blivit mångsidigare med åren. År 2009 talades 104 olika språk som modersmål i Egentliga Finland, medan år 2022 hade antalet olika modersmål stigit till 121. Även antaletspråkgrupper som överskrider 1000 talare hade stigit från sju till tretton. (Tilastokeskus 2)

Avhandlingen börjar med en inledning där jag behandlar undersökningens syfte, material och metoder som jag kommer att använda. Eftersom min avhandling baserar sig på en enkätundersökning presenterar jag enkäterna (elev- och lärarenkät) och informantgrupperna. Jag går även igenom tidigare forskningsresultat inom området. Inledningen avslutas med ett kapitel där jag behandlar svårigheter i enkätundersökningen. I avhandlingens andra del behandlar jag undervisningen av finska i Egentliga Finland, samt presenterar Egentliga Finland som språkmiljö med fokus på åren 2009 och 2022. I tredje delen presenterar jag resultaten av enkätundersökningarna. Jag går systematiskt igenom både elevernas och lärarnas svar. I avhandlingens fjärde del jämför jag resultaten från 2009 och 2022 med varandra, och klargör vilka skiljaktigheter och likheter som framkommit i undersökningen. Avhandlingen avslutas med avslutande diskussion där jag kopplar ihop mina egna resultat med tidigare forskningsresultat, samt föreslår fortsatt forskning.

År 2005 genomfördes en lagförändring vilket innebar att det andra inhemska språket blev en valfri del av studentexamen. (Piittala 2019, 9-10)

Enligt Utbildningsstyrelsen valde 8 % av de finlandssvenska studenterna år 2008 att inte inkludera finskan i sin studentexamen, vilket innebär att vid tidpunkten för min första enkätundersökning (2009) var situationen förmodligen liknande. När jag tretton år senare (2022) genomförde min andra enkätundersökning, hade antalet studeranden som exkluderade finskan från sin studentexamen stigit till 14 %. (Opetushallitus) Bland de finskspråkiga studerandena innebar valfriheten av det andra inhemska språket betydligt större förändring i antalet studenter som valde att exkludera svenskan från sin studentexamen (Taskinen 2016), och år 2019 innehöll regeringsprogrammet återigen målet att göra det andra inhemska språket till en obligatorisk del av studentexamen. (Äijö 2019) Det andra inhemska språket är fortfarande en frivillig del av studentexamen.

Trots att antalet finlandssvenska studeranden som väljer att inte avlägga finskan i studentskrivningarna har ökat från 2008 till 2022, visar mina undersökningsresultat att allt fler studeranden vill bevara finskan som ett obligatoriskt ämne (71 % → 96 %). Även antalet studeranden som är helt av den åsikten att finskan inte borde vara obligatoriskt ämne har minskat (5 % → 1 %). Samma fenomen är synlig även i lärarens svar, då hens åsikt om att finskan borde vara obligatoriskt ämne har blivit starkare. En klar majoritet av de studeranden som deltog i min undersökning ansåg att finskan borde vara ett obligatoriskt ämne, vilket sammanfaller med resultaten i Anja Nurhons undersökning. Även de finskspråkiga eleverna som deltog i Nurhons undersökning ville bevara det andra inhemska språket som obligatoriskt. Nurhons informanter bestod av 5. och 7. klassister. (Nurhonen 2001, 2)

De gymnasister som deltog i min undersökning ansåg både åren 2009 och 2022 att det är nyttigt att kunna finska. 73 % av alla som besvarade enkäten ansåg att det är nyttigt att kunna finska och ingen upplevde det helt onyttigt. Även läraren var övertygad att hens elever kommer att ha nytta av sina språkkunskaper och att de kommer att använda finskan efter

att ha avslutat sina gymnasiestudier. Av gymnasisterna antog nästan alla att de kommer att använda finskan efter gymnasiet. (År 2009: 98 %, år 2022: 95 %). Tillfällen där de tänkte sig använda språket var både år 2009 och 2022: arbetslivet, vardagen och fortsatta studier. Den vanligaste orsaken till att inte använda finskan var flytt utomlands, vilket förekom i svaren båda åren.

Enligt resultaten var orsakerna till att man ville lära sig eller inte ville lära sig finska liknande åren 2009 och 2022. Gemensamt med svaren var att studerandena upplevde att det skulle vara nyttigt i framtiden att kunna finska, bland annat i studier, arbete och vardag. I flera svar betonades boningsortens inverkan, det upplevdes viktigt att kunna finska eftersom man bor i Finland. Bland informanterna fanns även studeranden som upplevde att man inte klarar sig i Finland utan att kunna finska. Gemensamt med studeranden som inte ville lära sig finska, var att flera ansåg att de redan kunde finska. I lärarenkätens svar från år 2009 kom det fram att läraren upplevde att en del av mofi-eleverna hade motivationsbrist eftersom de ansåg sig redan kunna allt.

Studerandena vill lära sig finska eftersom de upplever det nyttigt med tanke på framtiden: studier, arbete och vardag. Deras vilja att lära sig finska styrs av ett praktiskt mål, vilket enligt Gardner & Lambert klassas som *instrumentell motivation*. (Gardner & Lambert 1972, 132) Trots att motivationen är instrumentell utelsuter det inte att en del av eleverna känner inre motivation att lära sig finska. (Pietilä 2014, 51-51) Eftersom studerandena som deltog i undersökningen inte hade något konkret mål (en specifik skola, arbete el. dyl.) för sina finskastudier, utan studerade för att de ansåg ha nytta av kunskaperna, tror jag att det handlar även om inre motivation. I *integrativ motivation* är den studerande intresserad av målspråket och dess kultur, hen kan även känna lust att identifiera sig med talarna av det andra språket. (Gardner & Lambert 1972, 132) En del av studerandena som deltog i min undersökning är tvåspråkiga, vilket innebär att de kan eventuellt känna sig motstridigt inställda angående

vilkendera språkgrupp de tillhör. I sådana fall finns det en möjlighet att studeranden känner integrativ motivation i att lära sig finska (förbättra sina finskakunskaper).

I Johanna Wides undersökning (2020) var nästan alla elever av den åsikt att det var bra att alla studerade finska i skolan. Wides informanter, som bestod av sjundeklassister, motiverade sin åsikt främst genom nyttoaspekter och nödvändighet. Finskans ställning som majoritetsspråk framkom även i svaren. (Wide 2020, 32-33) Trots att Wide genomförde sin undersökning i grundskolan är det intressant att märka hur lika våra resultat är vad gäller elevernas orsaker att lära sig finska. Likheter fanns även bland de elevers svar som inte ville lära sig finska, en del upplevde att de redan kan språket. (Wide 2020, 32-35)

Även i Olivia Högnabbas (2020) undersökning framkom det att majoriteten av informanterna (14-74 åringar) förhöll sig positivt till inläring av finska. Största delen meddelade att de skulle studera finska även om det inte skulle vara obligatoriskt. Den vanligaste orsaken att lära sig finska var boningsorten, som bosatt i Finland upplevdes det nyttigt att kunna finska. Också bland Högnabbas informanter personer som inte skulle studera finska om de fått välja. En del av dem motiverade sitt svar i likhet med Wides och mina informanter, att de redan kan språket. (Högnabba 2020, s. 58)

Majoriteten av studerandena som deltog i min undersökning upplevde att det är lätt att lära sig finska. Andelen informanter som var av den åsikten steg från år 2009 till år 2022 (56 % → 69 %). Till skillnad från studerandena upplevde läraren att finskan blivit svårare att lära sig, men även svårare att lära ut. I enkätundersökningen år 2009 valde hen ett svarsalternativ som var närmare påståendet *suomea on helppo oppia* (det är lätt att lära sig finska), medan år 2022 valde hen ett svarsalternativ som var närmare motsatsen. Lärarens uppfattning om hur svårt det är att lära sig finska lär grunda sig på hur lätt hen uppfattar att hens studeranden lär sig, och inte hur svårt

hen själv upplevde att det var att lära sig finska. Studerandena besvarade frågan sannolikt från sin egen synvinkel och erfarenhet.

Enligt resultaten har användningen av finskan ökat bland studerandena. År 2009 berättade 34 % av informanterna att de använder finska dagligen, medan motsvarande siffra var 68 % år 2022. Beaktansvärt är trots allt det att år 2009 talade 21 % av informanterna både finska och svenska hemma, medan år 2022 var motsvarande siffra 63 %. Om man vid analysering av svaren skulle dela in informanterna i mofi- och vafi-grupper skulle man bland annat kunna se ifall det skett någon förändring i de enspråkiga studerandenas språkanvändning. På grund av materialets storlek, beslöt jag att enbart analysera och jämföra resultaten från 2009 och 2022 utan att göra en indelning i mindre grupper. Materialet möjliggör fortsatt forskning där indelning i mindre grupper skulle kunna bidra med intressant information gällande till exempel skillnader i attityder hos enspråkiga och tvåspråkiga gymnasister.

Trots att finskan används flitigare utanför skolan har intresset för finskspråkiga tv-serier, radiokanaler och litteratur enligt undersökningen minskat bland gymnasisterna. Endast lyssnande av finsk musik har ökat sedan 2009 (53 % → 67 %). Likheter mellan svaren var att nyheter var fortfarande det populäraste finska tv-programmet och *Turun Sanomat* den mest lästa tidningen. Till skillnad från studerandena, hade lärarens språkanvändning inte ändrats under åren 2009-2022, utan finskan var fortfarande en central del av lärarens vardag. Dessutom ansåg läraren fortsättningsvis att påståendet *suomen kieli on kaunis kieli* (finska är ett vackert språk) motsvarar bättre hans åsikt än den motsatta påståendet (finska är inte ett vackert språk).

Läraren ansåg både år 2009 och 2022 att det fanns skillnader i studerandenas språkliga nivåer, som gjorde indelningen i grupper nödvändig. I första enkätundersökningen nämnde läraren en del mofi-elevs motivationsbrist, som berodde på att de tyckte sig kunna allt.

Denna observation fick stöd av resultaten i elevenkäterna. I den andra enkätundersökningen lyfte läraren inte fram utmaningarna med mofi-elevernars motivation, utan konstaterade att största delen av studerandena är motiverade att lära sig finska.

År 2009 berättade läraren att hen ville vara just finskalärare på grund av att arbetet är givande, utmanande och en sak som hon kan. Svaret berörde då främst själva jobbet och hur hen själv upplever det. År 2022 hade läraren riktat fokuset från arbetet till själva språket som hen undervisar, genom att svara att hen vill vara finskalärare eftersom hen gillar verbalt uttryck och grammatik.

LÄHTEET

Andersson, Bengt-Erik 1985: *Som man frågar får man svar — en introduktion i intervju- och enkätteknik*. Kristinestad: Norstedts.

Gardner, Robert C. & Lambert, Wallace E. 1972: *Attitudes and Motivation in Second-Language Learning*. New York: Newbury House Publishers.

Geber, Erik 2007: *Läromedelssituationen i de finlandssvenska gymnasierna. En jämförande analys mellan finlandssvenska, finska och rikssvenska läroböcker*. Nätbilaga till rapporten De svenska gymnasierna i Finland – en lägesanalys. Utbildningsstyrelsen 2007 finns på www.edu.fi/svenska/gymnasiet.

<https://www.oph.fi/sites/default/files/documents/geber-e.-de-svenska-gymnasierna-i-finland-natbilaga.-2007.pdf>, viitattu 15.4.2024.

Harakka, Timo 2010: "Alas pakkoruotsi, alas pakkosuomi", *Yle Blogit / Ajankohtaisputki*,

<http://vintti.yle.fi/yle.fi/blogit.yle.fi/a-tuubi/alas-pakkoruotsi-alas-pakkosuomi.html>, julkaistu 4.10.2010

Högnabba, Olivia 2020: *Tutkimus yksi- ja kaksikielisten ruotsia äidinkielenään puhuvien asenne-eroista suomen kieltä kohtaan kaksikielisellä paikkakunnalla*. Åbo: Humanistinen tiedekunta.

https://www.doria.fi/bitstream/handle/10024/179979/hognabba_olivia.pdf?sequence=2&isAllowed=y

Kielitoimiston sanakirja, sähköinen

<https://www.kielitoimistonsanakirja.fi/#/pakkoruotsi?searchMode=all>, viitattu 2.8.2022.

Kommunförbundet: *Tvåspråkiga kommuner och tvåspråkighet*

<https://www.kommunforbundet.fi/kommuner-och-samkommuner/tvasprakiga-kommuner>, viitattu 2.8.2022

Kotus - Kotimaisten kielten keskus:

https://www.kotus.fi/kotus/organisaatio/tyoryhmat/kielitoimiston_sanakirjan_toimitus, viitattu 15.4.2024

Lukion Opetussuunnitelman perusteet 2019, Opetushallitus:

https://www.oph.fi/sites/default/files/documents/lukion_opetussuunnitelman_perusteet_2019.pdf, viitattu 15.4.2024.

Nurhonen, Anja 2001: *Motivaatio ja asenteet ruotsin kielen oppimisessa*.

Jyväskylä: Opettajankoulutuslaitos.

<https://jyx.jyu.fi/handle/123456789/10705>

Opetushallitus: Gymnasieutbildningen

<https://www.oph.fi/sv/statistik/gymnasieutbildningen>, viitattu 24.3.2024.

Pakkoruotsi.net:

<http://www.pakkoruotsi.net>, viitattu 2.8.2022

Peltonen, Matti 1981: *Aikuisdidaktiikan perusaineksia*. WSOY, Juva.

Pietilä, Päivi 2014: Yksilölliset erot kielenoppimisessa. *Kuinka kieltä opitaan: opas vieraan kielen opettajalle ja opiskelijalle*, Päivi Pietilä ja Pekka Lintunen (toim.). Helsinki: Gaudeamus.

Piittala, Elina 2019: Miksi pakkoruotsia? Ruotsalaisen kansanpuolueen ja Perussuomalaisten kannat ja perustelut pakkoruotsiin. Tampere: Johtamisen ja talouden tiedekunta.

<https://trepo.tuni.fi/bitstream/handle/10024/118199/PiittalaElina.pdf?sequence=2&isAllowed=y>

Qvintus, Dimitri 2014: "Miksi pakkosuomi pitää säilyttää?", *Uusi Suomi blogit*,

<https://puheenvuoro.uusisuomi.fi/dimitriqvintus/175513-miksi-pakkosuomi-pitaa-sailyttaa/>, julkaistu 8.9.2014.

SUKOL - Suomen kieltenopettajien liitto ry:

https://www.sukol.fi/liitto/tilastot/perustietoa_kielivalinnoista, viitattu 2.8.2022.

Suomen kielen perussanakirja. Toinen osa. L-R. Helsinki: Valtion painatuskeskus & Kotimaisten kielten tutkimuskeskus 1992.

Taskinen, Mika-Matti 2016: "Enää vähemmistö kirjoittaa toisen kotimaisen – ratkaisuksi haetaan ruotsin lisäämistä toisen asteen oppilaitoksissa", *MTV uutiset*, julkaistu 1.6.2016,

<https://www.mtvuutiset.fi/artikkeli/enaah-vahemmisto-kirjoittaa-toisen-kotimaisen-ratkaisuksi-haetaan-ruotsin-lisaamista-toisen-asteen-oppilaitoksissa/5924168#gs.6botok>, viitattu 15.4.2024.

Tilastokeskus 1: Kuntien avainluvut 1987-2021

https://pxdata.stat.fi/PxWeb/pxweb/fi/Kuntien_avainluvut/Kuntien_avainluvut_2021/kuntien_avainluvut_2021_aikasarja.px/table/tableViewLayout1/, viitattu 20.3.2024.

https://pxdata.stat.fi/PxWeb/pxweb/fi/Kuntien_avainluvut/Kuntien_avainluvut_uusin/kuntien_avainluvut_aikasarja.px/table/tableViewLayout1/, viitattu 20.3.2024.

Tilastokeskus 2: Kieli iän ja sukupuolen mukaan maakunnittain, 1990-2022

https://pxdata.stat.fi/PxWeb/pxweb/fi/StatFin/StatFin_vaerak/statfin_vaerak_pxt_11r1.px/table/tableViewLayout1/, viitattu 23.3.2024

Toivonen, Janne 2010: "Hyötyruotsi ui kielenkäyttöön", *Helsingin Sanomat*, julkaistu 24.12.2010, <https://www.hs.fi/kotimaa/art-2000004777791.html>, viitattu 15.4.2024.

Vanhatalo, Ulla & Vehkalahti, Kimmo 2020: Luku 2. Kysely. —

Luodonpää-Manni, Milla; Hamunen, Markus; Konstenius, Reetta;

Miestamo, Matti; Nikanne, Urpo ja Sinnemäki, Kaius. (toim.).

Kielentutkimuksen menetelmiä I-IV. Suomalaisen Kirjallisuuden Seuran toimituksia 1457. Helsinki: Suomalaisen Kirjallisuuden Seura.

Wide, Johanna 2020: Yläkoululaisten asenteita toisia kotimaisia kieliä kohtaan. Åbo: Humanistinen tiedekunta.

https://www.doria.fi/bitstream/handle/10024/176070/wide_johanna.pdf?sequence=2&isAllowed=y

Wikipedia: Radio Sata

https://fi.wikipedia.org/wiki/Radio_Sata, viitattu 19.3.2024.

Ylioppilastutkintolautakunta: Tutkinnon rakenne

<https://www.ylioppilastutkinto.fi/fi/tutkinnon-suorittaminen/tutkinnon-rakenne>, viitattu 24.3.2024.

Äijö, Elina 2019: "Pakkoruotsin paluu yo-kirjoitukseen on hallituksen tavoite – Opetusministeri Andersson: "Ensin selvitetään, mihin se käytännössä johtaisi", *Yle*, julkaistu 15.7.2019. <https://yle.fi/a/3-10878058>, viitattu 15.4.2024.

LIITE 1:

KYSELYLOMAKE (oppilas)

Sukupuoli: _____

Ikä: _____

Äidinkieli: _____

Koulu: _____

1. a) Kuinka monta vuotta olet opiskellut suomen kieltä? ___ vuotta
b) Kumpaan ryhmään kuulut? Mofi Vafi/Afi/Gramma

2. Viimeisin kouluarvosanasi suomen kielessä? ___

Ympyröi vastaus, joka parhaiten kuvaa mielipidettäsi

3. Mielestäni osaan suomea...
  - a) huonosti
  - b) välttävästi
  - c) hyvin
  - d) erinomaisesti

4. Kotikieleni on...
  - a) ruotsi
  - b) suomi
  - c) ruotsi ja suomi
  - d) jokin muu. Mikä? _____

5. Puhun suomea koulun ulkopuolella suunnilleen...
  - a) päivittäin
  - b) useamman kerran viikossa
  - c) kerran viikossa
  - d) useamman kerran kuukaudessa
  - e) kerran kuukaudessa
  - f) harvemmin kuin kerran kuukaudessa
  - g) en koskaan

Rastita

6. Katsotko suomenkielisiä TV-ohjelmia?

Kyllä!

Esim. _____

En!

Miksi et? _____

7. Kuunteletko suomenkielisiä radiokanavia?

Kyllä!

Esim. _____

En!

Miksi et? _____

8. Kuunteletko suomenkielistä musiikkia?

Kyllä!

Esim. _____

En!

Miksi et? _____

9. Luetko suomenkielisiä kirjoja tai lehtiä?

Kyllä!

Esim. _____

En!

Miksi et? _____

Rastita

10. Mielestäni...

minun on hyödyllistä I__ I__ I__ I__ I__ I__ I__ I__ minun ei ole
hyödyllistä

osata suomea

osata suomea

suomea on helppo I__ I__ I__ I__ I__ I__ I__ I__ suomea ei ole helppo
oppia oppia

suomen tulee olla I__ I__ I__ I__ I__ I__ I__ I__ suomen ei tulisi olla
pakollinen aine pakollinen aine

11. Miksi haluat oppia suomea? / Miksi et halua oppia suomea?

-----

12. Arveletko käyttäväsi suomen kielen taitojasi koulun päätyttyä?

Kyllä!

Esim.

En!

Miksi et?

KIITOS OSALLISTUMISESTASI!

LIITE 2:
ENKÄT (elev)

Kön: _____

Ålder: _____

Modersmål: _____

Skola: _____

1. a) Hur många år har du studerat finska? ___ år
b) Till vilken grupp tillhör du? Mofi Vafi/Afi/Gramma

2. Ditt senaste skolvitsord i finska? ___

Ringa in det alternativ som du anser motsvara din åsikt bäst

3. Jag anser att min finska är..
  - a) dålig
  - b) nöjaktig
  - c) bra
  - d) utmärkt

4. Mitt hemspråk är..
  - a) svenska
  - b) finska
  - c) svenska och finska
  - d) något annat. Vad? _____

5. Jag talar finska utanför skolan ungefär..
  - a) dagligen
  - b) flera gånger i veckan
  - c) en gång i veckan
  - d) flera gånger i månaden
  - e) en gång i månaden
  - f) färre än en gång i månaden
  - g) aldrig

Kryssa i

6. Ser du på finskspråkiga TV-program?

Ja!

Tex.. _____

Nej!

Varför inte? _____

7. Lyssnar du på finskspråkiga radiokanaler?

Ja!

Tex.. _____

Nej!

Varför inte? _____

8. Lyssnar du på finskspråkig musik?

Ja!

Tex. _____

Nej!

Varför inte? _____

9. Läser du finskspråkiga böcker eller tidningar?

Ja!

Tex. _____

Nej!

Varför inte? _____

Kryssa i

10. Jag anser att...

jag har nytta av att kunna finska |__|__|__|__|__|__| jag har inte nytta av att kunna finska

det är lätt att lära sig finska |__|__|__|__|__|__| det är inte lätt att lära sig finska

finska bör vara ett obligatoriskt ämne |__|__|__|__|__|__| finska inte borde vara obligatoriskt ämne

11. Varför vill du lära dig finska? / Varför vill du inte lära dig finska?

-----

12. Tror du att du kommer att använda dina finskakunskaper efter att du slutat skolan?

Ja! Tex.

Nej!

Varför inte?

TACK FÖR DELTAGANDET!

LIITE 3:
KYSELYLOMAKE (opettaja)

Sukupuoli: _____

Äidinkieli: _____

Koulu: _____

1. Kuinka monta vuotta olet toiminut suomen kielen opettajana? ___
vuotta

2. Oletko lukion lisäksi opettanut muissa kouluissa? Missä?

_____
_____
_____

3. Miksi haluat toimia juuri suomen kielen opettajana?

_____
_____
_____
_____

Ympyröi vastaus, joka parhaiten kuvaa mielipidettäsi

4. Mielestäni osaan suomea...

- e) huonosti
- f) välttävästi
- g) hyvin
- h) erinomaisesti

5. Kotikieleni on...

- e) ruotsi
- f) suomi
- g) ruotsi ja suomi
- h) jokin muu. Mikä? _____

6. Puhun suomea koulun ulkopuolella suunnilleen...

- h) päivittäin
- i) useamman kerran viikossa
- j) kerran viikossa
- k) useamman kerran kuukaudessa
- l) kerran kuukaudessa
- m) harvemmin kuin kerran kuukaudessa
- n) en koskaan

Rastita

7. Katsotko suomenkielisiä TV-ohjelmia?

Kyllä!

Esim. _____

En!

Miksi et? _____

8. Kuunteletko suomenkielisiä radiokanavia?

Kyllä!

Esim. _____

En!

Miksi et? _____

9. Kuunteletko suomenkielistä musiikkia?

Kyllä!

Esim. _____

En!

Miksi et? _____

10. Luetko suomenkielisiä kirjoja tai lehtiä?

Kyllä!

Esim. _____

En!

Miksi et? _____

Rastita

11. Mielestäni...

oppilailla on hyötyä
suomen kielen taidoistaan
taidoistaan

_____

oppilailla ei ole hyötyä
suomen kielen
taidoistaan

suomea on helppo
oppia

_____

suomea ei ole helppo
oppia

suomea on helppo
opettaa

_____

suomea ei ole helppo
opettaa

suomen tulee olla
pakollinen aine

_____

suomen ei tulisi olla
pakollinen aine

suomi on kaunis
kieli

_____

suomi ei ole kaunis
kieli

12. Onko oppilaittesi kielellisessä tasossa suuria eroja? Miten tämä vaikuttaa opetukseen?

-----

13. Mitä mieltä olet oppilaiden jakamisesta Mofi ja Vafi/Afi/Gramma-ryhmiin? Tarvittaisiinko vielä kolmas ryhmä?

---

14. Ovatko oppilaat mielestäsi motivoituneita oppimaan suomea? Miten tämä on havaittavissa? Onko Mofi ja Vafi/Afi/Gramma-ryhmien motivoituneisuudessa eroja? Mistä tämä mielestäsi voi johtua?

---

15. Mitä oppikirjoja käytät opetuksessa? Onko niissä mielestäsi parannettavaa? Mitä muutoksia sinä kaipaat oppikirjoihin? Tulisiko sinusta Mofi ja Vafi/Afi/Gramma-ryhmillä olla eri oppikirjat?

-----

16. Arveletko oppilaiden käyttävän suomen kielen taitojaan koulun päätyttyä?

Kyllä!

Esim. -----

En!

Miksi et? -----

KIITOS OSALLISTUMISESTASI!